Poštnina plačana v gotovini.

Leto XIX., št. 120

Ljubljana, sreda 25. maja 1938

Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5 — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7. Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praga číslo 78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Din 25.— Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor, Grajski trg št. 7, telefon št. 2455, Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1, telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Poljska in evropski sever

Poljski zunanji minister Beck se je podal na pot v Stockholm, na poset k švedskemu zunanjemu ministru Sandlerju. Zunanji vzrok njegovega potovanja je vljudnostni, da mu vrne obisk. Seveda pa gre preko tega poljska težnja za tem, da čim bolj zboljša odnošaje s skandinavskimi državami in utrdi prijateljske stike z njimi. Saj je že dolga leta zelo živahno prizadevanje varšavske politike, da naveže z baltiškimi ter skandinavskimi državami čim najboljše stike in ustvari neko skupnost interesov. S tem naj bi se v severno smer razširila politika, ki jo Poljska propagira proti jugu, v vzhodni del srednje Evrope. Še prav v zadnji dobi je bilo govora in pisanja o takem bloku, ki naj bi kot nekak nevtralni pas ločil oba najbolj si nasprotujoča politična tabora, Sovjetsko Rusijo in Nemčijo. Ako bi bil ta blok dovolj obsežen in dovolj močan, bi mogel vršiti čimbolj samostojno politiko. Ideja tega značaja se je porodila že davno v prvih letih povojne dobe, ko je bilo razmerje med Moskvo in Berlinom še bistveno različno od današnjega. Odtlej se je pojavljala vedno znova in ni nikdar se ni posrečilo, dati ji značaj tudi ni mogla približati uresničenju. Nikakor ni mogla vzbuditi vere vase, nkdar se ni posrečilo, dati jej značaj evidentne, rešitev prinašajoče mednarodnopolitične kombinacije. Čeprav je današnji položaj v Evropi tak, da bi se zdela ideja nevtralnega bloka še prav posebno vabljiva, je vendarle še vedno prav malo resničnega razpoloženja za ostvaritev skandinavsko-baltiško-poljsko-podunavskega bloka nevtralnosti.

Dolgo je bilo neprijazno razmerje med Poljsko in Litvo eden poglavitnih kamnov spotike. Ne le, da je stanje popolnega preloma med Varšavo in Kovnom onemogočalo zbližanje med baltiškimi državami in Poljsko, tudi druge države niso hotele v tesnejšo zvezo že zato, ker niso želele ustvarjati videza pristranosti v tem sporu. Ko sta v marcu letošnjega leta po dolgih letih Poljska in Litva končno stopili v normalne odnošaje, se je zdelo, da se bo po tej poti dosegla osnova za naslonitev baltiških držav na Poljsko. Toda način, kako je Varšava dosegla normalizacijo razmer do Kovna, je odbijal in vzbujal pomisleke. Vrh tega niti sedaj ozračje med obema državama še ni popolnoma čisto. Tudi sedaj je še Litva v novo formulacijo ustave uvrstila člen, ki govori o tem, da je Vilno glavno mesto Litve, dasi je »okupirano« po Poljski. Protest, ki ga je radi tega varšavska vlada izročila v Kovnu, priča, da se more iz tega ob prvi ugodni priliki izcimiti nov konflikt.

S tako obtežitvijo je situacija še vedno nezrela za tesnejšo naslonitev baltiških držav na Poljsko, ne glede na dejstvo, da gojijo baltiške države slej ko prej pomisleke, ali bi bila taka naslonitev koristna, saj Moskva ni nikdar prikrivala, kako zelo bi ji bila taka kombinacija neprijetna in da bi jo kratkomalo smatrala za naperjeno zoper ruske interese. Ti pomisleki so postali v sodobni posebno napeti splošni evroski situaciji še tehtnejši.

Pač pa se je ojačila zveza med Poljsko in Rumunijo. Odnošaji med obema zaveznicama so se bili v zadnji dobi Titulescove diplomacije že jako opasno razrahljali. Odkar je Evropo zajela nova kriza velike politične napetosti, je začelo postajati zopet aktualno vprašanje, kako bi se v določenih situacijah jako kritičnega značaja razvilo razmerje med Poljsko in Rumunijo ter Sovjetsko Rusijo. O teh problemih je danes delikatno govoriti, toda zato niso nič manj aktualni. Poset predsednika rumunske vlade patriarha Mirona je vsekakor potrdil povezanost med Varšavo in Bukarešto, v koliko pa je pomenil osvetlitev za slučaj kritičnih primerov, to pa nam bi bržkone povedali šele nezaželeni poizkusi sami.

V takih pogojih seveda pot zunanjega ministra Becka na Švedsko ne more roditi senzacij. Švedska je doživela imenitnejše čase in njena zgodovina je bila tesno povezana z baltiškim področjem. Pa tudi s Poljsko samo je imela v časih svoje slave in moči izredne stike, v dobrem in slabem. Toda vse to je samo še zgodovina, je davna preteklost, ki nima za sedanjost nobenega pomena. Brez vsakršne sentimentalnosti je švedska politika že davno realna in nima prav nikakih aspiracij, ki bi šle čez okvir mirnega gospodarskega in demokratičnega političnega razvoja. Ostati želi oddaljena od slehernih komplikacij mednarodnega značaja. Njena edina velika briga je v zadnjih mesecih posvečena prizadevanju, kako za vsako ceno preprečiti, da bi mogla biti kdaj potegnjena v vihar morebitnega evropskega konflikta. S svojimi severnimi sosedami vred želi doseči vlogo priznane nevtralne države, po vzorcu Švice, ki ji je Društvo narodov prav na zadnjem zasedanju priznalo tak značaj. Švedska s svojimi velikimi zalogami železne rude, lesa in deloma tudi drugih surovin ter živil hoče preprečiti, da bi jo kdaj sankcije potegnile v nasprotje s tako veliko silo, pa je spričo tega tudi njena težnja doseči priznanje nevtralnosti, ki izločuje aplikacijo sankcij. Zunanji minister Sandler, ki je po strankarski pripadnosti socialni demokrat, se posebno trudi, da dovede čim prej ta prizadevanja do uspešnega zaključka. Prav sedaj, ko prihaja Beck v Stockholm, odhaja od tam finski zunanji minister Holsti, ki je vodil pogajanja o sklepu nevtralnega pakta severnih držav. Pakt je v konceptu izdelan in bo v kratkem predložen vladam vseh severnih držav. Ne more biti dvoma, da bo nevtralnost severnih držav v kratkem dosegla svojo mednarodno zagotovljeno klavzulacijo.

Kakor smo že označili, se tudi Poljska trudi za neko nevtralnost. Vendar je njena težnja močno različna od prizadevanja severnih držav, ki so vse majhne in ki leže nekako v zatišju, ne pa kakor Poljska sredi med dvema velikima, prvovrstno močnima velesilama, ki ju loči nešteto nasprotij.

Beckovemu posetu ostane tedaj dejansko v glavnem značaj diplomatske vljudnosti.

NAPETOST V EVROPI POPUSTILA

Angleška vlada nadaljuje svojo akcijo, da popolnoma razčisti položaj in pripomore do mirne rešitve grozečega konflikta

Pariz, 24. maja. bo. Vsi listi ugotavljajo veliko olajšanje v razvoju od sobote na nedeljo in brez pridržkov priznavajo, **da je treba Angliji pripisati levji del zasluge za ta pomembni uspeh. Tri angleške demarše v Berlinu ter izredna seja angleške vlade so vsakega prepričale, da jemlje Anglija razvoj dogodkov zelo resno in da spada med napačne domneve mnenje, da se Anglija za dogodke v srednji Evropi ne zanima.** Chamberlain se je izkazal v teh dneh za državnika velikega formata. Angleška diplomacija je to pot spregovorila tako jasno in odločno, kakor so mogli to pričakovati samo optimisti.

Vzporedno z angleško se je seveda zelo uspešno razvijala tudi francoska diplomatska akcija, ki se je pokazala zlasti v razgovorih zunanjega ministra Bonneta s češkoslovaškim, poljskim in ameriškim poslanikom. V nekaterih krogih še posebej poudarjajo, da se je to pot povsem konkretno izkazala popolna solidarnost demokracij, kar more slehernemu odsvetovati tveganje vojne.

Miren potek nedeljskih občinskih volitev je znatno pomiril duhove, ki presojajo sedaj položaj že v nekoliko bolj optimistični luči. Listi objavljajo danes komentarje o učinku češkoslovaške delne mobilizacije in o nedeljskih volitvah, ki so potekle brez slehernih incidentov. Sodba francoskih političnih krogov je v splošnem naslednja:

1. Angleško-francosko sodelovanje je docela zaleglo. Anglija je končno položila svojo roko na kontinent. V bodočnosti si bodo evropske države vse bolj na jasnem, da ima Anglija v srednji Evropi pomembne interese.

2. Velik pomen za še večje razčiščenje sedanjega položaja bi imelo vsekakor jasno označeno poljsko stališče. Važno je, da je razvila francoska diplomacija v tej smeri prav živahno diplomatsko akcijo v Varšavi, ki stremi za tem, da pridejo francoske vojaške in politične zveze do izraza tudi v kritičnih trenutkih v času miru. Če bi Varšava jasno izpovedala svojo solidarnost z zapadnimi silami, bi v vojaškem smislu nastal položaj, ki bi drugim državam popolnoma onemogočil sleherno nasilno akcijo.

3. Z ameriške strani sicer niso bile podane nikake službene izjave, toda v Parizu pripisujejo kljub temu velik pomen zanimanju, ki so ga pokazala ameriška diplomatska zastopstva v Evropi, zlasti pa v Parizu, ob priliki zadnje angleško-francoske posredovalne akcije v Berlinu in Pragi.

4. Rezervirano zadržanje Italije zaradi njenih interesov v Španiji ter v Sredozemlju sploh, ki prihajajo sedaj mnogo bolj do izraza kakor v srednji Evropi, je tudi doprineslo k splošnemu popuščanju napetosti. Velikega psihološkega pomena je bila za Italijo v teh dneh tudi angleško-italijanska pogodba. Rim je skrbno opustil vse, kar bi moglo kakorkoli škodovati londonski posredovalni akciji.

5. Edini negotovi moment je bil v razpletu evropske situacije molk Nemčije. Z zadovoljstvom ugotavljajo francoski krogi, da se je ton nemškega tiska nekoliko ublažil, kakšno stališče pa je Nemčija službeno zavzela, še vedno nihče ne ve in tudi nikomur niso znani sklepi berchtesgadenskih posvetovanj Hitlerja z nemškimi odgovornimi političnimi in vojaškimi faktorji, prav tako pa tudi ne zaključki Hitlerjevih razgovorov s Henleinom.

6. Vsekakor je pretirano govoriti, da bi bila napetost stvarno že docela popustila, glede na zadnje dogodke pa se vendar že lahko reče, da bo do tega prišlo, posebno, če bosta obe zapadni demokratski velesili še nadalje trdno vztrajali na svojih miroljubnih stališčih. Vsekakor je tudi še nadalje potrebna največja opreznost.

Zasluge Anglije

Informacije lista „Neue Zürcher Zeitung" o razvoju dogodkov, ki so dovedli do omiljenja napetosti

Curih, 24. maja. b. Omiljenje splošne evropske napetosti, ki je sledilo od sobote na nedeljo, so povsod sprejeli z vidnim olajšanjem. Vsi listi brez razlike **hvalijo izredno hladnokrvnost in odločnost češkoslovaške vlade podprte od pripravljenosti vsega češkoslovaškega naroda, da žrtvuje vse za obrambo svoje domovine.** Mirni potek prve volilne nedelje razlagajo kot znak moči, kajti vlada se je izkazala na višini svoje odgovornosti. Svojo preizkušnjo je izvrstno prestala. Razen tega poudarjajo vsi listi brez izjeme, **da je Anglija s svojim pravočasnim in odločnim nastopom na mah spet pridobila simpatije vse srednje Evrope.**

»Neue Zürcher Zeitung« piše med drugim: Angleška vlada je s svojim nastopom pokazala, da se v polni meri zaveda odgovornosti, ki jo je napram češkoslovaški vladi prevzela s svojo nasvetovalno demaršo dne 7. maja. Zelo verjetno pa je, da bi tako uspešen vpliv angleške akcije izostal, ako bi ne bil Chamberlain z že prej sklenjenim sporazumom z Italijo dosegel, da se je Italija v vsem sporu zadržala zelo rezervirano in tako prepustila angleški akciji svobodno pot. **Prvič po 12. februarju in po dogodkih sredi marca je odpadla nevarna sugestija, da je v srednji Evropi vse mogoče. Seveda se je to za sedaj zgodilo samo zaradi odločne angleške volje, da se ohrani mir.**

List je mnenja, da je mogoče po vseh dogodkih preteklega tedna postaviti naslednje glavne ugotovitve: **1. da je kapitulacija Češkoslovaške nemogoča; 2. da bo Francija mobilizirala v trenutku, ki bi zahteval izpolnitev njenih obveznosti napram ČSR; 3. da je angleško-francoska solidarnost slej ko prej neomajna in da je zato neresno misliti, da bi katerikoli bodoči evropski konflikt ostal omejen samo na neposredno prizadete partnerje.** Napake iz leta 1914 se v akciji obeh zapadnih velesil ne morejo več ponoviti. Svet danes čuti, ugotavlja končno list, da bo Anglija odslej energično posegla s svojo akcijo povsod, kjer ima Francija svoje interese, četudi sama ni in morda tudi ne bo prevzela kakih določenih obveznosti. Zato jemljejo dramatične dogodke ob koncu preteklega tedna povsod na znanje kot znak velikega mednarodnega olajšanja.

Prispevek Italije k pomirjenju

Pariz, 24. maja. o. Francoski službeni krogi so mnenja, da nevarnost, ki je nastala za Evropo zaradi sudetsko-nemškega problema, še ni minila. Sicer je snočnji sestanek dr. Hodže in Henleina smatrati za znak popuščanja napetosti, dejansko pa problem še vedno ni rešen. Francoska vlada si bo zaradi tega še nadalje z vso odločnostjo prizadevala, da ne bi kakšni novi incidenti poostrili nevarnega položaja. Francija bo v vsakem primeru izpolnila svojo obveznost. Francoska vlada je prepričana, da bo Anglija v takem primeru vztrajala ob njeni strani, slej ko prej pa je treba v veliki meri računati tudi z Italijo. V diplomatskih krogih so se pojavile govorice, da je zaupna pomirjevalna akcija Rima v Berlinu mnogo pripomogla, da se položaj ni še bolj poostril. Po nekih zanesljivih informacijah je rimska vlada sporočila berlinski, da v primeru vojne zaradi sudetsko-nemškega problema Nemčiji ne bo mogla pomagati, ker trenutno italijanski interesi nikjer niso ogroženi in bi jih tudi nadaljnji razvoj odnosov med Češkoslovaško in Nemčijo v svoji dosedanji smeri nikakor ne mogel ogražati. Spričo tega je Nemčija uvidela, da bi se znašla osamljena nasproti veliki koaliciji.

London, 24. maja. br. Po nalogu vlade je angleški poslanik v Rimu lord Perth obiskal zunanjega ministra grofa Ciana in ga prosil za pojasnilo, kako stališče zavzema italijanska vlada glede češkoslovaškega konflikta. Odgovor, ki ga je dala italijanska vlada, dokazuje, da Italija ne veruje, da bi obstajala kaka nevarnost za evropski mir. Spričo tesnih zvez med italijansko in nemško vlado pripisujejo v Londonu temu zagotovilu Rima veliko važnost. Italijanski tisk je še vedno zelo rezerviran in v svojih komentarjih o dogodkih na Češkoslovaškem samo naglaša, da Italija na tem vprašanju ni zainteresirana.

Rim in Berlin v stalnem stiku

Rim, 24 maja b. Kakor se doznava iz zanesljivega vira, sta Mussolini in grof Ciano v stalnem stiku z Berlinom. Angleški odpravnik poslov lord Perth, ki je nameraval prebiti teden dni dopusta v Gornji Italiji, je to svojo namero opustil in ostal na svojem mestu.

Veliko pozornost je v zvezi s poslednjim razvojem dogodkov zbudil komentar bolonjskega lista »Il Resto del Carlino«, ki je mnenja, da je ves nadaljnji razvoj odvisen sedaj samo še od Hitlerjevega zadržaja. Zato je zelo težko kaj prerokovati. Četudi je res, da Italija v tem sporu ni neposredno prizadeta, se ne sme pozabiti, da Italija ni na nobenem evropskem vprašanju neinteresirana. Italija želi čimprejšnjo in mirno rešitev vprašanja. To pa seveda ne pomeni, zaključuje list svoja izvajanja, da bi se Berlin ne mogel zanašati na našo solidarnost.

Glasovi iz Amerike

Washington, 24. maja. br. Ves ameriški tisk se obširno bavi z napetostjo med Češkoslovaško in Nemčijo in brez izjeme izraža simpatije Češkoslovaški. »Evening Star« ugotavlja, da je ključ evropskega položaja v Londonu. List poudarja, da bi vsako oklevanje angleške vlade škodovalo mirovni ideji. »New York Times« piše, da imata Francija in Anglija pri svoji akciji za ohranitev evropskega miru na svoji strani ves svet. List smatra, da tudi Zedinjene države ne smejo stati ob strani. Predvsem je potrebno, da si zgrade tako silno mornarico, kakor jo ima Anglija, kajti šele potem bosta lahko Amerika in Anglija solidarno ščitili mir po vsem svetu. Solidarnost miroljubnih držav, ki prihaja baš te dni do izraza, pa tudi dokazuje, da v primeru oboroženega konflikta nikomur ne bo prizanešeno.

Stališče Rusije

London, 24. maja. br. Dočim so vse velesile več ali manj jasno zavzele svoje stališče glede konflikta med Nemčijo in Češkoslovaško, se ruska vlada doslej še ni izjavila. Uradno utemeljujejo molk Moskve z odsotnostjo zunanjega ministra Litvinova, ki je po povratku iz Ženeve odšel na oddih na deželo. V ostalem zagotavljajo, da moskovska vlada z največjo pozornostjo motri razvoj položaja in bo v danem primeru izpolnila svoje obveznosti napram Češkoslovaški. Zaenkrat ostane Moskva do skrajnosti rezervirana, ker noče z nobenim korakom kakorkoli povzročiti poostritev napetosti.

Londonski tisk o „kritičnem koncu tedna"

London, 24. maja. b. O razvoju dogodkov v srednji Evropi proti koncu preteklega tedna, ko je kriza dosegla svoj vrhunec, navajajo londonski listi v svojih komentarjih zanimive in važne podrobnosti, iz katerih je mogoče razbrati, **kako zelo se je angleška vlada in z njo vsa angleška javnost zavedala v soboto resnosti položaja in kako je večja angleška odločnost zelo pomirjevalno vplivala ne le v Angliji sami in na Češkoslovaškem, temveč tudi v vsej ostali Evropi.** Pozornost zasluži zlasti uvodnik oficioznih »Times«, ki poudarjajo med drugim:

Redkokdaj so se volitve vršile v znamenju tako velike napetosti kakor to pot na Češkoslovaškem, toda čsl. uprava je bila kos svojim nalogam. Žal, da bodo volitve končane šele po treh tednih. Potrebno bo zato še nekaj časa ohraniti mirne živce, morda še en mesec, ko bodo končni izidi volitev nudili možnost presoje dejanskega razpoloženja čsl. državljanov. Med tem se seveda brez drugega lahko začno pogajanja med vlado in manjšinami. Čsl. vlada je v položaju, da lahko vzdrži red povsod in ni torej nobenega vzroka, da bi se pogajanja v pomirjeni atmosferi ne nadaljevala. V tej zvezi se nam zdi potrebno, da še enkrat vse stranke opozorimo na izjave maršala Göringa ob »anšlusu«, da bo nemška vlada s svoje strani storila vse za izboljšanje odnošajev med obema državama. Skoraj istočasno je tudi baron Neurath izjavil čsl. poslaniku v Berlinu, da se čuti Nemčija še vedno vezana po arbitražni pogodbi, sklenjeni l. 1925 med obema državama. Češkoslovaška vlada naj sedaj s konkretnimi ukrepi stori vse, kar je potrebno za pomirjenje duhov; ako pa bi znova nastopile kake komplikacije, potem se morata obe državi strogo držati arbitražne pogodbe in po tej poti poiskati mirne rešitve novih zapletljajev.

»Daily Telegraph« piše pod naslovom »Kritični konec tedna« med drugim, da je Evropa za hip preživljala trenutke, na las podobne onim l. 1914. Upoštevati je sedaj treba, da vzroki krize navzlic omiljenju napetosti še vedno obstojajo. Zaenkrat lahko govorimo samo o primernem pomirjenju, ki ga smemo pripisati predvsem nepretrganim francoskim in angleškim nastopom, ki so na vse strani opozarjali na potrebo zmernosti. **Tudi med sudetskimi Nemci je nastopila previdnost in nemški listi so precej ublažili svoj začetni ton pisanja proti ČSR. Vse to sta dosegli s svojo diplomatsko akcijo Anglija in Francija. Kot odgovor na vprašanje, zakaj se Anglija danes ne more več desinteresirati za srednjo Evropo na splošno in Češkoslovaško posebej, opozarjamo na dejstvo, da je Francija zaveznica Češkoslovaške in da zveza med Anglijo in Francijo ni bila nikdar tako močna in trdna kakor je sedaj.** Mi smatramo, da je povsem izključeno, da bi češkoslovaška vlada ustregla vsem zahtevam, ki jih je Henlein postavil v Karlovih Varih, toda obnovitev stikov med henleinovci in vlado daje upanje, da bo mnogo njihovih zahtev izpolnjenih, ako bodo to oni le hoteli. Od dogodkov bližnjih dni ne bo odvisna samo usoda sudetskih Nemcev in Češkoslovaške, temveč še vse kaj več.

V ostalem slikajo vsi listi natančen **potek dramatičnih angleških in francoskih intervencij v korist Češkoslovaške in še posebej podčrtavajo izredno energičen ton, v katerem je berlinski poslanik Henderson v svoji tretji avdienci v zunanjem ministrstvu opozoril na odločno pripravljenost Francije, da bo z orožjem stopila na stran Češkoslovaške, ter na izjave, ki jih je dal Chamberlain v angleški spodnji zbornici dne 24. marca tega leta.**

O prvem Henleinovem sestanku z dr. Hodžo

Kaj vse je zahteval vodja sudetskih Nemcev in kakšen odgovor je dobil

Praga, 24. maja. AA. (Havas) Snočnji razgovor Konrada Henleina in min. predsednika dr. Hodže je trajal nad dve uri. Po vladnih poročilih je Henlein predvsem poudaril, da je prišel na sestanek na poziv dr. Hodže ter je zahteval, da se to zabeleži v službenem poročilu, ki bo izdano o sestanku. Zgodilo se je, kakor je želel. Zatem je zahteval, **da naj se ukinejo vojaški ukrepi češkoslovaške vlade, češ da bo sicer prisiljen javno obrazložiti to svojo zahtevo, da odvrne od sebe odgovornost pred svojimi pristaši za primer, če bi nastali kaki hujši incidenti.** V svojem daljnjem razgovoru je skušal Henlein predočiti dr. Hodži nezakonitost omenjenih ukrepov. Svojo zahtevo je motiviral s tem, da so vojaški ukrepi povzročili v vseh krajih, kjer žive sudetski Nemci, globok vtis. Henleinova propaganda je namreč skušala zbuditi pri Nemcih na Češkoslovaškem prepričanje, da je praška vlada prenehala biti gospodar položaja v krajih, kjer žive sudetski Nemci, in da se odslej nemškemu prebivalstvu ni treba pokoriti nikomur drugemu kakor njemu, ojačenje vojaških posadk pa je spremenilo položaj in zopet vzpostavilo vladino avtoriteto.

Predsednik vlade **dr. Hodža je Henleinu odvrnil, da je stranka sudetskih Nemcev še v četrtek postavila kot pogoj, da se točno izrazi o manjšinskem statutu, zahtevo po vzpostavitvi reda, vlada pa ji je z vojaškimi ukrepi samo ugodila v tem smislu.**

Na sestanku je bilo govora tudi o vprašanju manjšinskega statuta ter je dr. Hodža na široko razložil vsebino vladnega načrta manjšinskega statuta, ki sega daleč preko dosedanjih zakonskih predpisov.

Sestanek dr. Hodže in Henleina predstavlja šele začetek razgovorov, ki bodo imeli veliko važnost za Češkoslovaško, posebno, če bi imelo priti do spremembe ustave. Doslej so češkoslovaško državo smatrali kot nacionalno državo, v kateri žive nemška, maloruska, madžarska in poljska narodna manjšina. **Namesto dosedanje nacionalne države naj bi prišla država, v kateri bodo različni narodi uživali enake pravice.** Ker je to vprašanje zelo zapleteno, se pogajanja ne morejo končati že v nekaj dneh. Min. predsednik dr. Hodža mora neprestano poročati o poteku pogajanj ne samo političnemu odboru ministrskega sveta, temveč se mora posvetovati tudi s predsednikom češkoslovaške republike dr. Benešem in z voditelji političnih strank. Za spremembo ustave je potrebna dvetretjinska večina v narodni skupščini, za dosego te večine pa mora vlada dobiti ne samo glasove henleinovcev, temveč tudi Hlinkove stranke.

Izdelano pravno besedilo manjšinskega statuta bodo proučili in odobrili predstavniki vseh narodnosti, ki bivajo na Češkoslovaškem, še preden bo izročeno parlamentu v uzakonitev.

Henlein zopet v Berlin?

Praga, 24. maja. h. Po snočnjem večernem razgovoru z min. predsednikom dr. Hodžo je vodja sudetsko-nemške stranke Konrad Henlein davi zapustil Prago. Za nadaljnje razgovore z vlado je pooblastil več članov vrhovnega vodstva stranke. Kam je odpotoval, ni točno znano. Po vesteh iz nemških krogov je odpotoval zopet v Berlin, da obvesti tamošnje kroge o svojih snočnjih razgovorih z dr. Hodžo.

Hitler zopet v Berlinu

Berlin, 24. maja. h. Kancelar Hitler se je včeraj ponoči vrnil iz Monakova v Berlin ter povabil svoje glavne sodelavce za danes dopoldne na konferenco. Kakor doznavajo, so zunanji minister Ribbentrop ter generala Braunchitsch in Keitel ostali v Monakovem.

Madžarska meja ni več zaprta

Budimpešta, 24. maja. b. Listi posvečajo svoje komentarje predvsem češkoslovaško-nemški napetosti, so pa glede na uspešnost angleške intervencije zelo rezervirani in izražajo na splošno zaupanje v omiljenje napetosti. Nihče se seveda ne vara, da bo položaj vsaj toliko časa resen, dokler ne bo

Nadaljevanje na 2. str.

poiskana primerna rešitev problema samega. Veliko pozornost je v soboto zbudila zapora češkoslovaško-madžarske meje, toda praška vlada je to zaporo že čez nekaj ur razveljavila kot ukrep podrejenih oblasti, kar je povzročilo v madžarskih krogih veliko olajšanje.

Izid volitev v nemških mestih

Praga, 24. maja. d. Pozornost javnosti je posvečena zlasti izidu nedeljskih občinskih volitev v nemških mestih in drugih občinah. Češki krogi so z izidom zadovoljni, ker je potrdil njihovo sodbo, da Henlein in njegova stranka nikakor ne predstavljata vseh Nemcev v ČSR. Vsi so računali s porastom Henleinovih glasov, vendar pa ta porast še daleč ni tak, da bi mogel Henlein govoriti, da so sudetski Nemci stoodstotno v njegovem taboru. Narasel je v prvi vrsti na račun nemških klerikalcev in nemških agrarcev, ki so se sami postavili pod njegovo vodstvo in pri volitvah sploh niso samostojno nastopali. Nekaj glasov je vzel tudi socialnim demokratom in komunistom. Pač pa so volitve pokazale, da so v mnogih mestih, ki veljajo za čisto nemška, zelo močne češke manjšine. V Ustju je od 29.300 glasov, kolikor je bilo oddanih, dobil Henlein 19.874, nemški socialisti 3032, komunisti 1338, češke stranke pa 4500 glasov. V Mostih je dobil Henlein 10.671, češke stranke pa 5100 glasov. V Češki Lipi je dobil Henlein 6247, češke stranke pa 1996 glasov. V Jahimovu je dobil Henlein 3933, nemški socialisti in komunisti 413, češka lista pa 310. V Duchcovu je dobil Henlein 3669, socialisti in komunisti 1253, češke stranke pa 3459 glasov.

Ovacije dr. Benešu

Praga, 24. maja. br. Ko je prezident republike dr. Beneš dopoldne obiskal razstavo, ki je bila prirejena v zvezi z dvajsetletnico češkoslovaške republike, mu je velika množica, zbrana na razstavišču, priredila dolgotrajne ovacije. Posebej so ga še pozdravili zastopniki kmetov, ki so prezidentu zagotovili, da more pri čuvanju varnosti in neodvisnosti češkoslovaške republike vselej računati na neomejeno podporo vsega kmečkega prebivalstva.

Čsl. narodnostni statut

„Daily Telegraph" o načrtu narodnostnega statuta, ki ga je dr. Hodža predložil Henleinu

London, 24. maja. h. Praški poročevalec »Daily Telegrapha« javlja podrobnosti o načrtu narodnostnega statuta, ki ga je češkoslovaški ministrski predsednik dr. Hodža predložil Henleinu. **Statut se nanaša v enaki meri na vse nečeškoslovaške narodnosti, torej ne samo na Nemce.** Naslednja tri načela so izven diskusije: **1. Ničesar se ne more sankcionirati, kar bi omogočilo narodno-socialistični večini, da bi terorizirala demokratične manjšine, ali kar bi moglo otvoriti vrata separatističnemu gibanju in razcepitvi države. 2. Nedotaknjena ostane kontrola centralne vlade nad varnostno službo, ki je potrebna za očuvanje reda v notranjosti in za zaščito vseh državljanov katerekoli politične smeri. 3. Ničesar ne bo sprejeto, kar bi moglo oslabiti moč Češkoslovaške glede obrambe njene neodvisnosti. V teh mejah spreminja statut današnjo državo, v kateri je obstojal dominirajoči narod in več manjšinskih narodov, v državo, v kateri ne bodo več obstajale manjšine, temveč popolnoma enakopravne narodnosti.**

V vsej republiki se bo ustvarila popolna jezikovna enakopravnost. Do danes je prebivalstvo v krajih, kjer je manjšina znašala vsaj 20 odstotkov, mogla občevati z oblastmi v manjšinskem jeziku. Razne narodnosti bodo mogle v bodoče upravljati ves javni denar za subvencije in slično same in sicer v razmerju odstotkov, torej v primeru Nemcev približno z 22 odstotki. Manjšinski statut bo uredil tudi vprašanje državnih služb, ki je bilo do sedaj urejeno samo z dogovorom med češkimi in nemškimi strankami.

Japonski poraz pri Kajfengu

Čangkajšek mobilizira milijon novih vojakov — Ponesrečen japonski manever proti Kantonu

Hankov, 24. maja. o. Z zapadnega področja srednje-kitajskega bojišča poročajo, da je nevarnost japonskega prodora preko Rumene reke že popolnoma odstranjena. Japonci so bili prisiljeni umakniti se iz neposredne bližine Kajfenga po lunghajski progi daleč nazaj proti vzhodu. Kitajci so uspešno odbijali tudi japonski napad na Čengčov, križišče lunghajske proge ter proge Peking—Hankov.

Maršal Čangkajšek je sklenil reorganizirati z vso naglico kitajsko vojsko in utrditi novo fronto zlasti okrog Kajfenga. Maršal namerava baje mobilizirati novo vojsko, ki bo štela milijon vojakov in bo skušala s protiofenzivo pognati Japonce nazaj iz Hsičova proti severu, pri vsem pa jim onemogočiti, da bi kakorkoli izkoristili svojo zadnjo zmago.

14. japonska divizija, ki je operirala na zapadnem koncu srednje-kitajske fronte vzdolž lunghajske proge, je bila včeraj strašno poražena in se je morala naglo umakniti proti vzhodu odnosno proti Hsičovu. Kitajska letala zasledujejo posamezne japonske oddelke na begu. Kitajci so znova zavzeli celo vrsto krajev in mest. Izkazalo se je, da so Japonci razmestili po njih le majhne posadke, ker jim je na tako velikem področju že pričelo primanjkovati vojaštva.

Večji oddelki japonske vojske so se včeraj dopoldne skušali izkrcati iz 13 transportnih ladij v neposredni bližini Čungčana, več 10 km daleč od Kantona, ta manever pa jim je le delno uspel. Razvila se je huda borba, ki je trajala vso noč. Vse kaže, da se bodo morali Japonci zopet umakniti na ladje.

Končno prihajajo iz severne Kitajske vesti, da so se kitajski četniki v nenavadno velikem številu pojavili tudi že ob železniški progi severno od Pekinga ter celo zavzeli mestece Čenping, ki je 40 km severnovzhodno od nekdanje kitajske prestolnice.

Japonci zavzeli Langfeng

Šanghaj, 24. maja. o. Na vzhodu od Hsičova so Japonci dosegli zopet nekaj novih uspehov. Več kolon njihove vojske je prodrlo včeraj proti Langfengu, 150 km vzhodno od Hsičova. Kitajska vojska, ki je štela okrog 160.000 vojakov, se jim je postavila pred mestom v bran. Japonci pa so jo malone obkolili. Kitajci so se zaradi tega morali umakniti v mesto. Strateški umik jim ni docela uspel, ker so po še nepotrjenih vesteh prednji japonski oddelki že snoči vdrli v Langfeng.

Srdite borbe so nastale včeraj tudi vzhodno od Kvajteha, sredi poti med Hsičovom in Čangčengom.

Tokio, 24 maja. AA. Japonci so ponovno zavzeli mesto Langfeng, ki so ga bili že prej izgubili. Boji divjajo v notranjosti mesta.

Japonski protest v Londonu

Tokio, 24. maja. o. Japonska vlada je v Londonu protestirala proti izjavam, ki jih je podal angleški državni podtajnik Butler pred dnevi v spodnji zbornici o japonski okupaciji Amoja. Butler je v svoji izjavi hudo napadel japonsko vojsko, češ, da je barbarsko postopala z vojaškimi in civilnimi ujetniki ter da je ob tej priliki tudi prekršila določbe haaške konvencije o humanizaciji vojne. Japonska vlada skuša v svojem protestu ovreči Butlerjeve trditve.

Beck v Stockholmu

Berlin, 24. maja AA. Poljski zunanji minister Beck je snoči s spremstvom prispel semkaj. Med kratkim postankom ni zapustil postaje in je ob 21 nadaljeval pot na Švedsko.

Novi gospodarski dekreti v Franciji

Pariz, 24. maja. h. Danes je bila objavljena druga serija dekretov, ki jih je pripravil ministrski predsednik Daladier na podlagi pooblastilnega zakona. Tudi ti dekreti so namenjeni predvsem oživljenju produkcije ter izgraditvi kredita v sedanjem položaju. Poročilo k tem dekretom pravi, da se država ne more omejiti na to, da pasivno čaka na rezultate dosedanjih ukrepov. Država mora zavzeti aktivno stališče, da pospeši gospodarski razvoj in privatno iniciativo ne glede na to, ali gre za zveze kapitala ali za pospešitev dela.

Gospodarski razgovori med Anglijo in Nemčijo

Berlin, 24 maja. br. Danes je prispel semkaj gospodarski svetovalec angleške vlade sir Leight Ross, ki bo imel z nemško vlado razgovore o novi ureditvi gospodarskih odnošajev med Anglijo in Nemčijo. Razpravljali bodo predvsem o problemih, ki so nastali v medsebojnih odnošajih po priključitvi Avstrije k Nemčiji. Pri tej priliki bodo obravnavali tudi vprašanje angleških posojil Avstriji, ki znašajo okrog 30 milijonov funtov.

Naglo oboroževanje Švice

Bern, 24. maja. br. Švicarski zvezni svet je danes odobril še 193 milijonov frankov (blizu 2 milijardi dinarjev) za oborožitev in zboljšanje državne obrambe.

General Marić v Smirni

Atene, 24. maja. AA. Jugoslovenski vojni minister general Marić je po svojem obisku v Ankari v spremstvu turškega vojnega ministra generala Evzalpa in prvega pomočnika generalnega štaba Adun Ildisa dospel v Smirno, kjer so ga slovesno sprejeli. V Smirni je obiskal vse vojaške ustanove. Ko je šel skozi gost špalir po mestu, mu je zbrana množica navdušeno vzklikala.

Ob 13. je bil na ladji zetske plovbe »Lovčen« prirejen banket na čast ministrov Evzalpa in Marića. Na banketu so bili predstavniki vseh civilnih in vojaških oblasti ter zastopniki gospodarskih ustanov, konzularni zbor z angleškim konzulom na čelu ter predstavniki turškega in jugoslovenskega tiska. Izrečena je bila cela vrsta prisrčnih zdravic.

Kongres čsl. prosvetarjev

Praga, 24. maja. br. Od 26. do 28. maja bo v Pragi kongres češkoslovaških prosvetnih delavcev. Zbrali se bodo delegati narodno-prosvetnih odborov iz vse države, da pregledajo uspehe dosedanjega dela na polju pospeševanja ljudske prosvete ter določijo smernice in program za bodoče delo. Kongres bo otvoril prosvetni minister dr. Franke.

Železniška nesreča v ČSR

Praga, 24. maja. Na progi med Slapcom in Nemškim Brodom se je davi pripetila železniška nesreča, ki le po naključju ni zahtevala smrtnih žrtev. Osebni vlak je z vso brzino zavozil v plaz, ki se je zaradi deževja ponoči sesul na progo. Lokomotiva, službeni voz in en osebni vagon so skočili s tira in se prevrnili po nasipu. Strojevodja in en potnik sta bila hudo ranjena, več potnikov pa je odneslo le lažje poškodbe. V teku dneva so progo očistili in je bil zvečer promet zopet vzpostavljen.

Beležke

JNS na jugu in vzhodu

Poslanec Jovan Nenadović se mudi že nekaj dni v homoljskem srezu v vzhodni Srbiji, kjer je govoril na shodih JNS v Jasikovu, Vlaolih in Leskovu. Predsednik poslanskega kluba JNS Jeremija Protić pa je poročal na treh shodih v požarevškem srezu in sicer za občine Trnjane, Šapine, Salakovci. V Bosni je poročal o političnem položaju na shodih JNS v Prači, Goraždi in Ustikolinah poslanec prota Milan Božić.

JRZ in dr. Maček

»Samouprava«, službeno glasilo JRZ, je do sedaj zelo previdno in obzirno pisala o dr. Mačku in se skrbno izogibala preostrih napadov nanj. Beograjski politični krogi so tolmačili to prizanesljivost kot znak, da se še nadaljujejo prizadevanja za sporazum med JRZ in dr. Mačkom. Pred dnevi pa sta ministra Stanković in Kujundžić v govorih na javnih shodih povedala, da je sporazum z dr. Mačkom nemogoč. To stališče potrjuje sedaj tudi »Samouprava«, ki je v zadnjem času že večkrat ostro napadla tudi dr. Mačka samega.

V včerajšnji številki ga prijemlje zaradi znanega njegovega letaka proti državnim denarnim zavodom. Po zatrdilu »Samouprave« je hotel dr. Maček s tem letakom škodovati štirimilijardnemu državnemu notranjemu posojilu. List opozarja, da je bilo posojilo »predvsem namenjeno investicijam za čim bolj uspešno državno obrambo ki naj zavaruje državne meje Jugoslavije, torej tudi meje Hrvatske.« Dr. Maček pa je kljub temu »brezsmiselno napadel državne interese na način, ki mu ga ni primera v naši zgodovini. Odklonil je sodelovanje pri nujno potrebnih delih za obrambo naše države in skušal sabotirati akcijo, kakršno je od odgovorne vlade pričakovala in zahtevala vsa jugoslovenska javnost.«

Priprava za jubilejno proslavo v Vojvodini

Kakor v drugih pokrajinah Jugoslavije, se tudi v Vojvodini že sedaj pripravljajo, da čim lepše obhajajo letošnjo dvajsetletnico osvobojenja in zedinjenja. Akcijski odbor tvorijo vsi še živeči člani Velike narodne skupščine v Novem Sadu, ki je pred 20 leti proglasila odcepitev Vojvodine od Madžarske in njeno priključitev k takratni Srbiji, s katero vred se je potem 1. decembra 1938 z ostalimi jugoslovenskimi pokrajinami združila v Jugoslavijo. Odbor šteje okrog 50 članov.

O komunističnem rovarjenju na univerzah

Z avtonomijo naših univerz se v zvezi s komunikeji beograjske policije, ki smo jih objavili tudi v »Jutru«, ponovno bavi beograjska Samouprava. Po njenih informacijah »poskušajo razni destruktivni elementi zlorabiti univerze in dati njihovi avtonomiji čisto poseben značaj. Tuji plačanci poskušajo zadnje čase pri nas oskruniti najvišje studence vede, nacionalnega znanja in prosvetnega dela. Ti elementi širijo z govoricami, letaki in drugimi intrigami najbolj fantastične vesti in lažnjive doktrine. Pri tem pa se skrivajo previdno za avtonomijo univerz. Razna znamenja kažejo, da univerza ni več samo ognjišče znanosti in prosvete. Tuji plačanci rovarijo danes po naših najvišjih znanstvenih institucijah in zapeljujejo našo mladino. Mi pa ne bomo več dolgo mirno gledali tega zločinskega početja. Ne bomo mogli več dopuščati, da se pod videzom avtonomije univerz širijo med mladino laži in klevete. Potrebno bo porušiti kuhinjo laži in intrig, ki se skriva za firmo vseučiliške avtonomije.«

Shodi združene opozicije

Tudi preteklo nedeljo je porabila srbska združena opozicija za vrsto shodov. Največji shod je bil v Užicu, kjer je govoril Miša Trifunović o političnem položaju. Po shodu se je razvil po mestu manifestacijski sprevod, v katerem je igralo več godb. Števila udeležencev listi ne navajajo.

V Banjuluki je predaval o ciljih združene opozicije, o demokraciji in fašizmu dr. Milan Gavrilović. Sestanki in shodi združene opozicije so bili dalje v valjevskem srezu, v Vladimirovcih pri Šabcu in v Vojniću na Hrvatskem, kjer sta govorila tudi dr. Srdjan Budisavljević za SDS in odposalnec dr. Mačka odvetnik dr. Šubašić iz Karlovca.

V Bosanskem Petrovcu je govoril na shodu združene opozicije dr. Milan Gavrilović in razpravljal o političnem položaju. Za njim sta govorila Čeda Kokanović in dr. Mačkov zastopnik poslanec dr. Niko Ljubičić. Po shodu so se zborovalci tudi v Petrovcu uvrstili v sprevod. Sličen shod je bil v Drvarju.

Seja vojvodinske združene opozicije

Kakor poročajo listi, so se sestali v Pančevu voditelji onega krila združene opozicije, ki ga vodi dr. Duda Bošković. Zbralo se je 40 delegatov iz vseh večjih krajev Vojvodine. Poleg dr. Boškovića se udejstvujejo v Vojvodini tudi druge skupine beograjske in zagrebške združene opozicije, vendar pa se zdi, da je za enkrat skupina dr. Boškovića razmeroma najmočnejša. Sicer pa nastopa Združena opozicija v Vojvodini precej enotno in strnjeno.

Splitske skrbi dr. Mačka

Iz Splita nam poročajo:

V Splitu so z zadovoljstvom sprejeli poročilo iz Zagreba, da je vrhovno vodstvo KDK sklenilo prekiniti debato o sporu, ki je nastal med voditeljem dalmatinskih samostojnih demokratov dr Leontićem in splitskim vodstvom HSS. V splitskih političnih krogih opozarjajo v zvezi s tem sporom, da je bila dalmatinska prestolnica že dolgo sem bolna točka v odnošajih med SDS in HSS. Poleg tega so tudi odnošaji v sami HSS vse preje kakor zadovoljivi. Razni odposlanci dr. Mačka, med njimi dr. Scholl in profesor Tomašić so ponovno skušali urediti razmere, posrečilo pa se jim je le deloma. Tako je javna tajnost, da se močno postrani gledata oba glavna voditelja dalmatinske HSS, narodna poslanca Paško Kaliterna in dr. Pekovič. S posl. Kaliterno, ki zlasti rad napada inteligenco, tudi bivši federalisti, ki jih je vodil svoje čase dr. Trumbić, niso v najboljših odnošajih. Federalisti očitajo poslancu Kaliternu, da izvaja v lokalnem vodstvu splitske HSS svoj osebni režim in da je pod vplivom gotove skupine ljudi, ki so sovražno razpoloženi proti inteligenci in jo kar vprek zmerjajo s »pokvarjeno gospodo«.

Pri takih razmerah se bo moralo šele pokazati, ali bo zagrebški klic k redu in strpnosti imel kaj odziva med vročekrvnimi Splitčani.

Republikanska ofenziva v Pirenejih

Boji za katalonske električne centrale

Barcelona, 24. maja. AA. Vojno ministrstvo objavlja: Na vzhodni fronti v pokrajini Leride smo zavzeli Piedras de Aolo. Na fronti San Roman de Abela smo zavzeli planoto San Cornelio in sestrelili 4 sovražna letala. Mi smo izgubili eno letalo. Na jugovzhodni fronti smo v odseku Cordolana zadržali nacionalistične napade in celo malo popravili svoje postojanke pri Rio Ceto.

Francovo vojno poročilo

Salamanca, 24. maja. AA. Nacionalistično vrhovno poveljstvo objavlja: Na katalonski fronti napada sovražnik pri Belagueru in Trempu. Republikanci so izgubili nad 3000 vojakov. Sestrelili smo 11 letal.

Bilbao, 24. maja. AA. Kakor se je zvedelo, so republikanske čete s svojo ofenzivo na katalonski fronti hotele ponovno zavzeti električno centralo pri Trempu. Napad je vodil španski general Rojo. V republikanskih krogih govore, da pomenijo pripravljajoči se boji odločilen poskus republikancev. Glavni napad republikanskih oddelkov velja mostu pri Balagueru. Izgube republikancev so zelo velike.

Republikanski uspeh na južni obali

Almeria, 24. maja. AA. Na andaluzijskem bojišču so vladne čete izvršile uspešen napad na utrdbe, ki stoje ob poti Motril—Almeria. Republikanske čete so zatem začele napadati tudi utrjene postojanke pri Calahonde, ki so oddaljene 10 km od Motrila.

Francova delegacija v Rimu

Rim, 24. maja. br. 29. maja bodo v vsem italijanskem imperiju proslavili kot dan solidarnosti Italije s Francovo Španijo. Posebne svečanosti bodo prirejene v Rimu, kamor je že danes prispela posebna delegacija generala Franca, da sodeluje pri njih. V Rimu bo imel Mussolini pri tej priliki govor, v katerem bo ponovno poudaril stališče Italije glede rešitve španskega problema in se izrekel za absolutno zmago generala Franca. Pri proslavi tega dne bodo sodelovale vse fašistične organizacije.

Velike poplave v Prekmurju in Medjimurju

Zagreb, 24. maja. o. Poplave, ki so nastale zadnje dni na Gornjem Štajerskem in v Pomurju do Radgone, se se sedaj razširile tudi že na Prekmurje, Medmurje in na nekatere sreze Hrvatskega Zagorja in Podravine. Iz Prekmurja prihajajo vesti, o katastrofalnih posledicah teh poplav, ki ogražajo po vrsti kraje ob obeh bregovih Mure. Prebivalstvo je bilo povsod že včeraj opozorjeno na nevarnost in so se ljudje iz mnogih vasi že pričeli seliti na varnejše kraje. Odgnali so s seboj tudi vso živino in odpeljali najnujnejše potrebščine.

Položaj je najresnejši v vaseh Dokležovje, Petešovcih in Murskem Središču. Vse tri vasi so pod vodo. V Dokležovju je voda odnesla tri hiše, v Petešovcih štiri. Najhuje so bili prizadeti prostovoljci, naseljeni v teh krajih. Več vasi je popolnoma ločenih od ostalega sveta. Vse telefonske zveze so prekinjene, zaradi česar je mogoče dobiti le malo informacij o obsegu katastrofe.

Z avtomobilom je mogoče priti samo do Dolnje Lendave. V mursko-soboškem srezu takih poplav ni bilo že od l. 1903. Vsi leseni mostovi čez potoke v Pomurju so ogroženi. Voda se je pri Dolnji Lendavi razlila tudi čez državno cesto, in je bil opoldne promet tudi na njej ukinjen. Okrog Murskega Središča so ogroženi vsi mlini in stanovanjska poslopja mlinarjev. Več hiš je že porušenih. Prekinjen je tudi promet z Avstrijo preko Jezerovca in proti Ljutomeru preko veržejskega mostu. Poplava je tam okrog odnesla tri manjše mostove, ki so bili šele nedavno zgrajeni.

Pod vodo so nadalje vasi Rankovci, Petrijevica, Petajnci, kjer so izviri kisle vode pod vodo. Hudo so bile nadalje prizadete vasi Satahovci, Bakovci, Zakovci, Melinci, Krapje, Dolnja, Srednja in Gornja Bistrica, Hotiza, Platica in druge.

V ogrožene kraje so bili poslani oddelki vojaštva, da pomagajo ljudem predvsem pri evakuaciji poplavljenih vasi. Mnogo živine je poginilo.

Tudi v dolnjem Medjimurju je poplavljenih že več vasi in voda še vedno narašča.

Pod Mursko Soboto je Mura danes narasla še za en meter. Škode je že sedaj več miljonov dinarjev.

Koprivnica, 24. maja. o. Tudi iz okolice Koprivnice, vsega Hrvatskega Zagorja in Podravine prihajajo vesti o katastrofalni poplavi. Razen Mure je tudi že Drava prestopila bregove in se razlila daleč naokrog. Najhuje je bila prizadeta legrajska občina. Drava se je tam dvignila že za 2.80 m nad normalo. Promet z brodovi so morali popolnoma prekiniti. Tako so bile vse vasi na drugi strani reke v koprivniškem in djurdjevskem srezu odrezane od centrov. Pri Legradu so vode pričele že pritiskati na nasipe. Če bodo popustili, bo Drava preplavila vas ali vsaj njen severni del.

(Glej poročilo tudi na 3. strani.)

Slovo patriarha Mirona v Krakovu

Krakov, 24. maja. d. Predsednik rumunske vlade patriarh Miron Christea je snoči odpotoval iz Krakova nazaj v Bukarešto. Na postaji so se poslovili od njega krakovski vojvoda in zastopniki vojaških ter civilnih oblasti, kakor tudi pravoslavne duhovščine. Velika množica ljudstva, ki se je zbrala na peronu, je patriarhu živahno vzklikala v slovo.

Glavna skupščina Slov. instituta v Pragi

Praga, 24. maja. h. Na današnji glavni skupščini slovanskega instituta v Pragi je imel predsednik centralnega udruženja poljedelskih zadrug inž. Ferdinand Klindera predavanje o funkcijah poljedelskih zadrug v okviru sodelovanja s slovanskimi narodi. V tem predavanju je inž. Klindera predvsem ugotovil sodelovanje z Jugoslavijo, zlasti s slovenskimi zadrugami.

Lep dar: Zgodbe brez groze

Mladega Radića nočejo sprejeti v HSS

V Zagrebu izdajajo frankovci tednik »Nezavisnost«, ki od časa do časa hudo napada vodstvo HSS. V zadnji številki mu očita, da noče sprejeti Vladimirja Radića, sin pokojnega Stjepana Radića v vrste organiziranih pristašev stranke. Baje je mladi Radić prijavil svoj vstop v krajevno organizacijo HSS za oni del Zagreba, kjer stanuje. Prejel pa je odgovor, da ga ne morejo sprejeti. Obrnil se je nato na drugo krajevno organizacijo, ki pa mu je tudi sporočila, da ga ne more včlaniti med svoje člane.

»Nezavisnost« pravi k temu »Tako doživljamo danes, da se ne more včlaniti v HSS sin pokojnega Radića, ustanovitelja stranke, dočim je v njej dovolj prostora in mest za vse mogoče ljudi in tipe.«

Peter Žlebir v prevodih

Znani italijanski književnik Umberto Urbani je prevel prvi podlistek našega nekdanjega sotrudnika Petra Žlebirja »Heus, heus, pueri« in ga objavil v večerni izdaji tržaškega dnevnika »Il Piccolo« 13. t. m.

Isti podlistek je že pred meseci priobčil v srbohrvaščini splitski » Jadranski dnevnik«. Naš prezgodaj odmrli sotrudnik se je tedaj uvrstil med one redke slovenske pisce, ki so našli pot ne samo k bratskim sosedom, marveč celo k tujcem.

Če bi bil Peter Žlebir še med našimi pisci, bi najbrž vzkliknil po svoji latinski navadi: »Nemo propheta in patria«.

Kardinal Verdier obišče ČSR

Pariz, 24. maja. b. Vsi pariški listi objavljajo na vidnem mestu naslednjo izjavo pariškega nadškofa, kardinala Verdiera pred odhodom na evharistični kongres v Budimpešto: Ako mi bo le mogoče, se bom na povratku iz Budimpešte ustavil na Češkoslovaškem. Na svoje bivanje v Pragi, kjer sem bil kot papeški delegat, sem ohranil najlepše spomine. Z veseljem in z odprtim srcem bom šel znova poudarit svoje simpatije svojim češkoslovaškim prijateljem, da jim povem, kako je Francija v teh težkih trenutkih z njimi.

Kardinal Verdier na poti skozi Ljubljano

Ljubljana, 24. maja.

Z opoldanskim brzovlakom se je danes peljal na evharistični kongres v Budimpešto primas Francije kardinal Verdier v spremstvu lyonskega nadškofa kardinala Gerbierja in nekaterih drugih odličnih predstavnikov cerkve. Do meje na Rakeku sta se kardinalu Verdierju peljala nasproti ban dravske banovine dr. Natlačen in stolni kanonik dr. Kimovec, ki sta mu sporočila pozdrave kraljevske vlade in ljubljanskega škofa. V Ljubljani so primasa Francije sprejeli predstavniki škofijskega ordinariata, stolnega kapitlja, redov in župnij. V škofovem imenu je visokega potnika pozdravil v latinskem jeziku stolni prošt Nadrah, njemu se je kardinal Verdier zahvalil v francoščini. V istem vlaku sta potovala v Budimpešto tudi kardinal Gomez y Tomas iz Toleda v Francovi Španiji in kardinal Van Roy iz Malinesa v Belgiji.

Velik odmev teniške zmage nad Anglijo

London, 24. maja. o. Ves angleški tisk in vsi sportni krogi govore danes samo o Zagrebu, o katerem je prej malokdo kaj vedel, in sicer v zvezi s hudim porazom angleških teniških igralcev v Zagrebu. Takšnega poraza v Angliji pač nihče ni pričakoval, čeprav so vedeli, da so jugoslovenski teniški prvaki zelo močni. Listi razpravljajo o katastrofi teniškega Albiona v Zagrebu in menijo, da čaka jugoslovenske teniške igralce še velika bodočnost. Listi se zavzemajo za to, da bi angleški teniški klubi povabili jugoslovenske igralce v Anglijo, da bi angleško občinstvo na lastne oči videlo njihovo igro.

Ivan Kejžar †

Včeraj je umrl v Mariboru znani in zaslužni nacionalni delavec g. Ivan Kejžar, žel. nadrevident v p. Pogreb bo jutri popoldne.

Vremenska napoved

Zemunsko vremensko poročilo. Vsa Evropa, razen skrajnega juga in zahoda, je pod vplivom nekoliko ogretega polarnega zračnega vala, ki še nadalje povzroča po večini oblačno vreme z nalivi.

Zagrebška: Vedro, a hladno vreme.

Dunajska: Po zopetnem dežju in ohladitvi najbrže zelo oblačno, v prostih legah osvežujoči severozapadni vetrovi, na jugu nekoliko boljše vreme.

Naši kraji in ljudje

Hude poplave okrog Radgone

Od sobote dalje je Mura stalno naraščala in je dosegla v ponedeljek 3.35 m nad normalo

Gornja Radgona dne 23. majnika.

Ko je po zadnjih vročih dneh pričel padati rahel dež, ki je blagodejno osvežil setve, si pač nikdo ni mislil, da bo v par dneh vse pod vodo uničeno. Toda gori na severu so bile hude nevihte ,trgali so se oblaki in ponekod je lilo kakor iz škafa. Pričel pa se je taliti tudi sneg in so hudourniki kmalu dvignili reke. Že v soboto proti večeru je bil reševalni oddelek v Radgoni z orožništvom obveščeni, da preti huda poplava Mure, ki na severu stalno narašča. Tudi naše orožništvo je obvestilo obmejno prebivalstvo, ki je bilo ogroženo na obeh bregovih reke Mure. da se pravočasno pripravi na pretečo nevarnost, ki sledi iz dneva v dan. Marsikdo ni od sobote naprej zatisnil očesa.

Do 2. ure zjutraj v nedeljo je bila struga reke Mure polna ter je le ponekod na nižjih predelih prestopila bregove. V nedeljo v teku dopoldneva smo že opazili, da prinaša deroča Mura razne brvi, dele manjših naprav ob Muri, pa tudi drva iz obmurskih pašnikov v Apački kotlini. Popoldne je prinašala že večje množine stavbenega in drugega lesa, pa tudi utopljeno živino — teleta in svinje. Banovinsko cesto Gornja Radgona — Apače — Cmurek je na več mestih preplavilo, zlasti v vasi Podgradu pri Gornji Radgoni so bile vse obcestne hiše pod vodo, preplavljeno pa je seveda tudi polje. ki je bilo videti kakor razburkano veliko morje. Tudi na Spodnjem Grisu ,na glavni ulici trga Gornje Radgone se je izlila Mura preko brega ter zajela nad pol trga do hiše posestnika Janežiča.

V nedeljo ob sedmih zvečer je plat zvona pri Sv. Petru pozval gasilsko četo, ki je bila že od sobote zvečer v stalni pripravljenosti, da takoj stopi v akcijo z reševalnimi deli ter pomaga prizadetim rešiti, kar se rešiti da. Prebivalstvo ogroženih hiš ob Muri je zajela panika, da si ni vedelo pomagati. Živino, ki je bila pri več gospodarskih poslopjih že nekaj časa v vodi, so začasno spravili v stanovanjska poslopja, kjer pa je ostala le do ponedeljka dopoldne, ko je bilo treba izprazniti tudi vse hiše.

V ponedeljek okrog pol 13. ure je sirena z mestnega stolpa v Radgoni opozorila še na hujšo nesrečo. Stalno naraščajoča Mura je pričela namreč trgati in odnašati s seboj številne dele večjih mlinov, žag in drugih objektov, ki so postali žrtev poplave. Tržni prostor v Gornji Radgoni, kamor so bile nedavno premeščene vse barake od obmejnega mostu, je ves pod vodo ter so si branjarji doslej očuvali svoje barake le s privezanjem z močnimi vrvmi ob stare kostanje. Gostilničarju Jožefu Scheucherju v Podgradu je odneslo nad 20 sežnjev nasekanih in zloženih drv. Občinski travniki in vrtovi na Tratah so pod vodo ,ki se je razlila po obsežnem kompleksu kakor veliko jezero. in sicer do železniškega nasipa. Postajno poslopje je na vzvišenem prostoru v sredini kakor otočič ter je moči priti do postaje le s čolničkom. Velike množice raznega lesa pri žagi firme Neudauer v bližini postajnega poslopja plavajo po vodi. Po ulicah Spodnjega grisa je promet mogoč edino s čolni. Carinarnica ima vse kleti polne vode, zunaj pa je dostop do poslopja nemogoč, ker stoji v vodi do 80 cm. Gasilci še vedno rešujejo pri raznih posestnikih v Gornji Radgoni, kakor pri Kremplu, Sellerju, Haberlu. Kovačiču, Pučku in Pintariču ter pri Puharju ,kakor tudi v Podgradu pri Gamzerju, Kuzmiču, Pozveku, Vrečiču in drugih.

Na levem bregu reke Mure okrog Radgone sta mestni park in oba mestna jarka. koder je nekoč tekla Mura, polna deroče vode, tako da je bilo mesto iz ptičje perspektive videti kakor starodavna trdnjava, obdana okrog in okrog z vodo. Vse okoliške vasi Potrna (Laafeld), Žetinci (Sicheldorf), Stara vas (Altdörfl) in Nova vas (Neudörfl) ter Mitterling so pod vodo. Tudi tamkaj so v nedeljo spravili živino iz hlevov v stanovanjske sobe, pa so jo morali v ponedeljek odstraniti in odpeljati v daljno okolico, ki je voda še ni zajela.

Med tem ko je ravno ob tem času, dne 25. majnika 1936 dosegla voda 2.95 m nad normalo, znaša sedaj že celih 3.35 m. Zadnja poplava v takem obsegu kakor sedanja je bila pred 22 leti (leta 1916) med tem ko se vrstijo manjše poplave sedaj že tekom 4 let zaporedoma bodisi v spomladi ali jeseni. Škoda, ki jo je napravila sedanja poplava v tem okolišu, gre v stotisoče, ker je uničila večino letine na poljih in travnikih. Tudi v sosednih Radencih je napravila voda občutno škodo, kjer je preplavila ves kompleks do zdravilišča in je zalila tudi Therapijo.

Dva mlada utopljenca

Iz Gornje Radgone nam poročajo, da je v Muri utonil 14-letni Otmar Trummer iz Stare nove vasi pri Radgoni. Domnevajo, da je v duševni zmedenosti sam šel v vodo. Deroči valovi narasle Mure ga bodo gotovo odnesli daleč, zato se naproša vsakdo, ki bi truplo opazil, da to sporoči obmejnemu orožništvu v Gornji Radgoni.

Iz Ptuja nam poročajo: Visoko narasla Drava. je v nedeljo raztrgala zasilni leseni most nedaleč od Ptuja. Na mostičku je bil takrat 9-letni Alojzij Drevenšek iz Budine, sin delavca. Lovil je različno plavotje in drva. Nenadno so valovi zamajali mostiček. fant je padel v travo in se ni mogel več rešiti. Deroča voda ga je takoj potegnila v globino in malega utopljenca doslej še niso našli.

Ob ptujski leseni most je v soboto dopoldne trčil velik splav, na katerem je bilo mnogo desk in tramov. Vseh 6 splavarjev se je po sreči brez poškodb rešilo na ta način, da so poskakali na lesene stebre mostu. Splav je bil last tvrdke Steuer v Vukovaru, priplul pa je iz Vuzenice. Delno so splavarji splav v nedeljo razdrli, da so odpravili nevarnost za most. Kar je lesa še ostalo skupaj, ga imajo še vedno pri mostu. Škoda znaša več tisočakov.

Vzor brežiškega Sokola

Danes slavi g. Josip Holy, brivec v Brežicah, šestdesetletnico. Bil je sin sprevodnika drž. železnic v Plznu. Učil se je pri svojemu svaku Kočanderlu, gledališkem lasničarju. Ker se je l. 1898 udeležil protiavstrijskih demonstracij, je moral pobegniti iz Plzna ter se je napotil v Zagreb, kjer je bil gledališki lasničar Narodnega gledališča pod mojstrom Majerjem.

Leta 1900 pa ga najdemo v Celju, kjer je kot zaveden Slovan stopil v sokolske vrste, katerim je načeloval br. Smertnik. Tačas so iskali nacionalisti v Brežicah brivca in so poklicali Josipa Holyja v to, takrat nemškutarsko trdnjavo. Mnogo se je moral v oni dobi boriti mladi Holy v narodnem in gmotnem pogledu. A s prirojeno vztrajnostjo se je hitro uveljavil in stal kmalu v ospredju nacionalnih bojev. V l.

1902. se je poročil z gdč. Marijo Lebarjevo. Postal je oče trem sinovom in hčerki. Vsi so vzgojeni v iskrenem narodnem duhu. Ko je bil 1904 ustanovljen brežiški Sokol, je bil Holy soustanovnik in je stal vedno zvesto ob strani zaslužnemu prvemu starosti br. dr. Strašku. Postal je prvi zastavonoša in je moral zastavo večkrat braniti pred nemškutarji. Leta 1912 je bil prvi načelnik posavskega okrožja (od Brežic do Zagorja).

V pričetku vojne je bil seveda takoj aretiran, vklenjenega so odpeljali v garnizijski zapor v Gradcu. Tam je bil tri mesece zaprt, potem pa brž poslan na rusko fronto.

Po prevratu ga vidimo spet kot načelnika pri brežiškem Sokolu; leto pozneje so ga izvolili za okrožnega načelnika, kot tak je ob 30-letnici Sokola 1934 vodil okrožni zlet v Brežicah ter je za to priliko tudi sam sestavil okrožne vaje. Pogosto se je udeleževal sokolskih tekem ter si priboril vsakokrat lepe uspehe; tako v Zagrebu, Pragi, Ljubljani in Celju, kjer je bil l. 1908 prvak, ko je od 110 točk dosegel 105. Poleg svojega udejstvovanja v narodnem pogledu je bil tudi kot lasničar-strokovnjak marljivo na delu. Spoznali so ga kmalu po vsem Posavju; klicali so ga zlasti na podeželske odre, saj so ga čislali vsi igralci, ker so v Holyju imeli spretnega gledališkega lasničarja, ki je ustvarjal vedno originalne maske. V prevratni dobi je bil imenovan za komisarja takrat še nemškutarske obrtne zadruge in je bil potem na občnem zboru izvoljen tudi za načelnika. L. 1921 je ustanovil v Brežicah obrtno društvo, kateremu je predsedoval 11 let. V tem času je organiziral tri obrtne razstave. Za svoja strokovna, vedno brezhibna dela je bil večkrat odlikovan z zlatimi kolajnami, tako v Pragi, na Dunaju in drugod. Je dolgoleten član naše zbornice za TOI. Že dolga leta gostuje br. Holy kot brivec v Rogaški Slatini. To njegovo poklicno delo je tudi tamkaj želo nedeljeno pohvalo tako med gosti, kakor tudi od strani uprave zdravilišča.

Kratko smo očrtali življenjsko pot tega odločnega, za narodno stvar in napredek našega obrtništva vedno vnetega moža. Neutrudljiv telovadec in prednjak, vzor brata-Slovana je vzgojil celo pokolenje Sokolov, katerim je bil vsikdar najsvetlejši zgled požrtvovalnosti in borbenosti. Tak naj nam še vrsto let ostane! Narodu, rodbini, zlasti pa nam Sokolom bodi, dragi brat Holy, še dolgo, dolgo ohranjen!

V Selnici je pustošilo silno neurje

Maribor, 24. maja

Iz Selnice nam poročajo: V soboto dne 21. maja so se razgrnili težki oblaki, ki so več dni oklepali s svojo kopreno Kozjak in Pohorje. Nekaj dni je rosilo in namakalo suho žejno zemljo. Naš človek je z hvaležnostjo povzdignil svoj pogled proti nebu, saj je vedel. poljana bo lepo rastla, gledal je v duhu na svoj pridelek. Zasijalo je zlato majsko sonce, moder nebesni obok nad našo lepo pokrajino. Toda to je bil le mir pred nesrečo. Kmalu so zapihale male sapice, ki so nosile po nebu oblačke, zatem so se na obzorju dvignili črni oblaki, in nebo je bilo zakrito kakor v trenutku v črne oblake. Grom. blisk, strela, odmevalo je težko in votlo od naših gor. Duša našega človeka je goreče prosila »reši nas vsega hudega«. Lilo je kakor iz škafa to je sodni dan. so pravili stari očanci. Najstarejši prebivalci ne pomnijo tako groznega dne v selniški občini.

Bil je prelom oblakov. Vsi naši potoki, ki teko v Sv. Ožbaldu po Čemeniški grabi, Sturmovi grabi, na potu k Sv. Duhu na Ostrem vrhu, Selniška Volmeierjeva dolina, Bistriški dol, Škofov dol, vse mali žubereči potočki so narastli v hudournike, ki so trgali zemljo, prožili plazove — to niso bili hudourniki, ampak deroče reke. Ljudje so plakali, ko so gledali kako jim voda odnaša plodno zemlje. Po neurju je bilo videti na polju fižol, krompir, seme vsajeno v zemlje je ležalo in plavalo v jarkih. Naši mostovi so poškodovani, kako bo naš mejaš vozil svoje potrebe iz doline na mejne vrhove. Edino upanje nam je, da nam priskoči na pomoč kr. banska uprava, da vsaj za silo uredimo razrite ceste in pokvarjene mostove.

Voda je preplavila polja in travnike in nanosila nanj polno peska, kamenja in gramoza. Les, hlodi, kurivo kar so z muko in težavo spravljali s hribov v dolino je voda skoraj vse odplavila. Nemogoče je bilo reševati plavajoči les. Vsak poskus reševanja bi lahko imel za posledico nesrečo. Mostovi so bili zadelani z lesom. Ljudje so z nadčloveškimi napori reševali kjer je bilo mogoče in čistili strugo. V veliki nevarnosti je bil državni most pri Šturmu, čez katerega vodi banovinska cesta. Le malo je tudi manjkalo, da ni odneslo najmočnejšega Vomajerjevega velike broda.

Nevihta in nalivi z viharjem in točo

Konjice, 24. maja.

V soboto popoldne, zvečer in ponoči so bili tukajšnji kraji pozorišče hudih neviht, ki so bile združene z izredno močnimi nalivi, viharjem in celo točo, ki je padala nekaj časa med dežjem. Osobito huda je bila nevihta v soboto zvečer, ki je prišla od jugovzhoda. Med grmenjem in pišem se je vlil dež kakor iz škafa tako, da je bilo naenkrat vse v vodi. Ta je drla po bregovih nizdol ter na mah napolnila drage, kanale in potoke. Kanali so se ponekod zamašili ter je voda prešla iz strug in povzročila na posevkih in travnikih hudo škodo. Ob tem nalivu je pri nas padala med dežjem kot grah debela toča. Kakor izvemo, je bila gostejša okrog Špitalača in nižje ter v Oplotniški dolini. Naliv je zelo škodoval pohorskim njivam, kjer je voda večkje razdrla polje in odnesla mnogo zemlje. V dobrih 12 urah so v teku sobote na nedeljo zjutraj padle ogromne količine dežja.

MONTECATINI TERME
(pri Florenzi)
Sezija: 1. APRIL — 30. NOVEMBER.
Termalno zdravilišče
za bolezni: JETER, ŽELODCA, ČREVESJA, PREOSNOVE IN REVMATIZMA
200 hotelov in pensionov. Velikanski, moderni termalni zavodi.
MULJNE KOPELI. POPUST NA ŽELEZNICAH 50%.
Informacije: E.N.I.T., Petra Kočića br. 6, Beograd
in Ufficio Propaganda, Montecatini Terme, kakor tudi vsi potniški in prometni biroji.

Klaus na svobodi

Maribor, 24. maja

Po dveh mesecih zapora pri »Grafu« kjer je čakal na svojo nadaljnjo usodo, je bil »konzul« Klaus danes izpuščen iz tukajšnjih policijskih zaporov. Zadnje dni se je namreč »konzul« Klaus, ki je v svoji celici pisal novele in povesti, počutil slabega in bolanega. Ko se je danes ponovno potožil zaradi slabega počutja, so na njegovo prošnjo poklicali zdravnika, ki je ugotovil, da je »konzul« Klaus res bolehen. Zaradi tega se je mariborska policija odločila, da izpusti iz zdravstvenih razlogov »konzula« Klausa na svobodo.

Mariborska policija, ki pričakuje v kratkem odgovora berlinske policije, dočim je neobremenilen odgovor iz Rige že prispel, je Klausu ob sporočilu, da lahko zapusti celico, predočila, da bo moral do nadaljnjega biti na razpolago policiji, dokler se preiskava ne zaključi in dokler ne prispejo pričakovani odgovori posameznih policijskih zavnateljstev raznih evropskih držav, predvsem pa berlinske policije.

Proti slabemu vonju iz ust:
zobna pasta Chlorodont

Jugoslavija je v tenisu premagala Anglijo

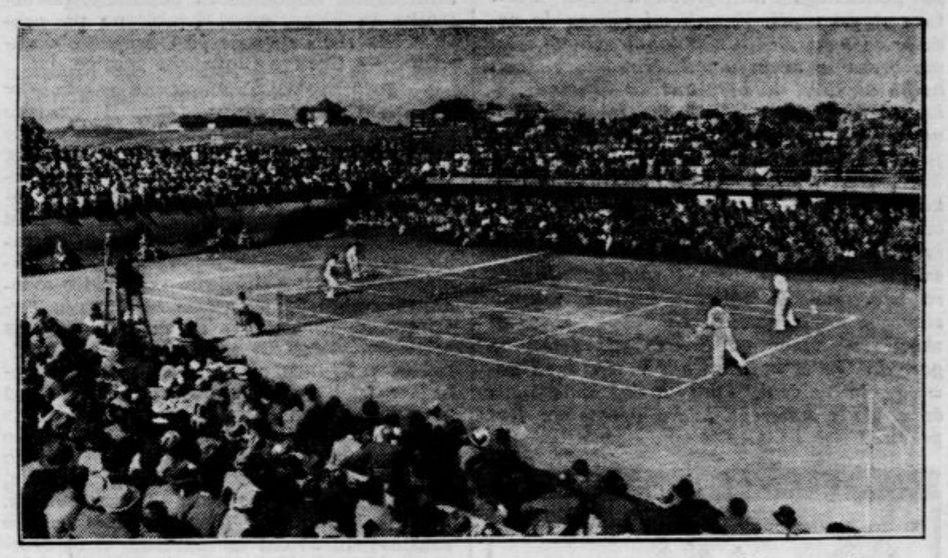

Kakor je včerajšnje »Jutro« obširneje poročalo, je Jugoslavija v veliki premoči porazila Anglijo v teniškem tekmovanju za Dawisov pokal. Na sliki, ki nam jo je poslal g. Ljubo Vidmajer iz Zagreba, vidimo ogromno množico (4500) gledalcev, ki napeto zasleduje potek double igre med Jugoslovenoma Punčecom in Mitićem ter Angležema Buttlerjem in Wildeom. Ta double igra je končno odločila zmago Jugoslavije

Dva bratomora pred sodiščem

Razpravi sta bili včeraj v Ljubljani in v Celju

Ljubljana, 24. maja.

Na leto in pol strogega zapora je bil danes pred malim kazenskim senatom obsojen 27letni posestnikov sin Alojz Velkavrh iz Korena pri Horjulu. Obtožnica ga je dolžila, da je marca letos z nožem zabodel svojega brata Matevža v srce. Matevž je po kratkih trenutkih na izkrvavitvi izdihnil in bi bila po zdravniških ugotovitvah vsakršna pomoč zaman.

Ivan je v celoti priznal krivdo. Zagovarjal pa se je, da je ravnal v trenotni zmedenosti v silobranu, ker ga je brat izzval. Prerekala sta se že popoldne na njivi. Brat ga je napadel z lopato, potem sta se pa še ruvala in med ruvanjem je Ivan Matevža ugriznil v roko. Brat se je podal na dom, kratko za njim pa je prišel domov tudi Ivan, ki ga je Matevž takoj spet napadel. Ivan je trdil, da je začutil v roki skelečo bolečino in v strahu zase se je poslužil noža, da bi se znebil vsiljivega brata. Kako se je dogodek v resnici odigral, je težko reči. Edina priповed je Ivanova, mati, ki je bila edina priča žalostnega spopada med bratoma, pa se je poslužila ugodnosti, da ji ni treba pričevati, če je ni volja. Razmere na Velkavrhovem domu, ki nikakor niso bile zdrave, pa so znane vsej soseski. Priče, ki so bile zaslišane v preiskavi in na razpravi, niso vedele povedati o samem dogodku ničesar. Pač pa so pripovedovale le o domačih razmerah, predvsem o nesoglasju med bratoma. Baje sta se oba sinova potegovala za prevzem posesti po očetu. Oče je bil naklonjen najstarejšemu Ivanu. O Ivanu nihče ni vedel izpovedati nič nepovoljnega. Bil je več let zdoma, da se je izognil pokojnemu bratu. Udinjal se je rajši pri tujcih, ki so bili zadovoljni z njim.

Obramba se je za razbremenitev obtoženca poslužila ugotovitve, da mora biti obtoženec dedno duševno obremenjen. Mimo tega, da se je eden izmed najožjih sorodnikov v navalu zmedenosti obesil, je opažati tudi pri Ivanovi materi težke znake duševnega obolenja, v soseski pa je tudi splošno znana Ivanova čudaška narava. Psihijatri, ki so ga preiskali, so sicer izrekli, da pri njem ni opažati duševnih abnormalnosti, da pa je verjetno, da je v spopadu z bratom ravnal v trenutni skalitvi duševnosti. Sodišče je za presojo krivde vzelo v poštev, da je Ivan duševno manjvreden. za odmero kazni pa je bilo obremenilno, da je brat umoril brata.

★

Celje, 24. maja

Pred petčlanskim senatom okrožnega sodišča v Celju, ki mu je predsedoval s. o. s. Božič, se je zagovarjal danes 19-letni tovarniški delavec Anton Goričan iz Šmarja pri Sevnici, ker je 18. aprila usmrtil svojega polbrata Alojza Primožiča. Goričana je zagovarjal odvetnik dr. Vrečko.

Anton Goričan se že več let ni razumel s svojim polbratom Alojzom Primožičem, ker je bil Primožič delomrzen in je hotel živeti na tuj račun ter je doma strahoval vso družino, kradel denar in jestvine in popival po gostilnah. Goričan je že dolgo razmišljal o tem, da bi polbratu nekaj storil. Na velikonočno nedeljo 17. aprila zvečer je bil Goričan posebno razburjen, ker je Primožič doma izmaknil Goričanu 300 din ter pokradel vino in jajca, ki jih je bil Goričan s svojim bratom Karlom nakupil za praznike. Goričan je vzel kladivo in hotel s polbratom obračunati, a ga ni našel doma. Na velikonočni ponedeljek popoldne je bil Goričan v Čemičevi gostilni v Šmarju. Tam je bil tudi Primožič, ki je Goričana izzival in psoval. Primožič je odšel pred Goričanom. Zvečer se je Goričan vinjen napotil domov. Pogledal je skozi okno in opazil v sobi tudi svojega polbrata. Goričan je v veži pograbil sekiro, stopil k polbratu in brez besede mahnil s sekiro dvakrat po njegovi glavi. Udarca sta bila tako silna, da je lobanjski svod z bazo vred počil na vse strani. Primožič se je takoj zgrudil in je na mestu izdihnil. Po umoru se je Goričan vrnil v Černičevo gostilno, vrgel klobuk po tleh in dejal, da je sedaj konec njegovega in Primožičevega življenja ter da leži polbrat tam gori, pri čemer je pokazal z roko v smeri svoje domačije, ki je v neposredni bližini gostilne. Ko je prinesel Alojz Vidic vest, da leži Primožič na tleh ves krvav in že mrtev, se je Goričan zgrudil na tla.

Anton Goričan je bil zaradi umora obsojen na 10 let robije in je kazen sprejel.

D. Ravljen: »Črna vojna«
120 strani, broširano 10 din, vezano 15 din
Založba »Cesta«, Ljubljana, Knaflјeva 5.

Spomin na junaka Antona Hafnerja

Zadnji čas smo se v »Jutru« nekajkrat spominjali usodnih dni v maju leta 1918., ko so se, izmučeni od vojne in stradeža in zrevoltirani od terorja avstrijske soldateske. v Judenburgu uprli kranjski Janezi in s tem dali signal slovanskim narodom v monarhiji, da se bliža ura svobode. V uporu 12. maja je bil glavni vodja korporal Anton Hafner ujet, obsojen na smrt in 16 maja ustreljen. O poslednjem srečanju s Hafnerjem nam je posestnik Jernej Jančar z Javora pri Ljubljani, ki je prav tako služil pri 17. regimentu v Judenburgu, izpovedal nekaj zanimivih, pretresljivih spominov:

Nekaj pred izbruhom upora sem bil dodeljen izolirni baraki v taborišču. Bolehen sem bil, pa so mi naklonili »sinekuro« strežnika v izolirnici. Komandant barake je bil Jože Kožar — ne morem se natančno domisliti, ali je bil korporal ali četovodja — doma pa je bil od Velikih Lašč, kjer ima še zdaj gostilno, po domače pri Pirprajerju. Naše barake dir ktne priprave na upor niso dosegle. zakaj z ranjenci in maroderji bi si uporniki kaj malo pomagali, vendar smo ves popoldan čutili, da se nekaj pripravlja.

Ko se je zvečer. pričelo, se je ena izmed odločilnih bitk odigrala prav na križišču poti, ki je vezala naše barake s cesto. in ceste proti mestu, v neposredni bližini izolirnice. Dobro se še spominjam, kako je eden prvih strelov priletel skozi okno naravnost v električno svetilko pod stropom naše spalnice in jo razbil, da smo ostali v temi. Preplašeni smo se stisnili med seboj in čakali, kaj bo. Ko se je vrvež na križišču polegel in so se čuli samo še streli iz daljave. nas je Kožar poval, naj gremo pogledat. Na bojišču so obležali trije ali štirje ranjenci, ki smo jih nato prenesli v barako in položili na postelje. Eden izmed njih je bil korporal Hafner, ki je dobil strel v glavo.

Hafnerja poprej nikoli nisem srečal in ga nisem poznal, a iz vsega zadržanja, ki so ga kazali zdravniki in oficirji nasproti njemu, sem kmalu razbral, kolikšno vlogo je igral v organizaciji upora in kakšna kazen ga čaka. Ko je prišel Oberstabsarzt, neki češki Nemec, pogledat ranjence. se je pri vsakem pozanimal za poškodbe, samo mimo Hafnerjeve postelje je šel, ne da bi se bil ozrl nanj. Ko ga je Hafner poklical, mu je samo odmahnil z roko in zamrmral nekaj takega kakor: Ti boš tako kmalu dober. Samo slovenski zdravnik dr. Ambrožič, ki je takrat služil pri nas, se je z vso skrbnostjo zanimal za ranjence brez izjeme in je meni še posebej naročal, naj pazim nanje in jim strežem.

Lahko vam rečem, da je bila to ena najbolj strašnih noči, kar sem jih preživel v vojni, čeprav sem tudi fronto dodobra preizkusil. Razen Hafnerja je bil med ranjenci, ki smo jih prenesli v izolirnico, tudi neki Ljubljančan, za Gruma se je pisal, njegova mati je stanovala nad sedanjo kavarno Stritar na Sv. Petra cesti. Dobil je strel v trebuh in je umrl še isti dan, a poprej me je še naprosil, naj obiščem mater, ko pridem v Ljubljano, in ji vse razložim kako je bilo. Tretji je bil neki Učakar, glavo je imel odprto, da so mu možgani vreli na dan. Človek ni zmogel pogleda nanj, a Učakar je neprestano kričal, da je rezalo dušo, in si z rokami grabil v možgane od bolečin. Dr. Ambrožič mi je naročil, naj ga držim za roke, a hotel se mi je s silo iztrgati. Šele okrog 11. ure naslednji večer ga je smrt rešila muk.

A nič manj živ in nič manj težek spomin mi je ostal na korporala Hafnerja. Na skrivaj me je poklical k svoji postelji in se mi zaupal. Vem. je rekel, da ne bom dobil ničesar drugega kakor kroglo, če tu obležim. Pomagaj mi do obleke, da pobegnem. V izolirnici smo zmerom imeli celo majhno skladišče mondur, bilo je zmerom na kupe bluz in hlač, samo da je bilo po navadi vse okrvavljeno in zaseca-pano. Nekajkrat sem stopil tja in malo pobrskal, ali bi se našlo kaj pripravnega, in sem za silo v resnici nekaj pripravil. Na moje početje pa je postal pozoren neki kočevski Nemec. ki je ležal poleg Hafnerjeve postelje in je bil ujel nekaj besed iz najinega pomenka. Takoj me je ovadil komandantu barake. Jože Kožar me je trdo prijel in posvaril. Opozoril me je, da mene prav tako čaka salva kakor Hafnerja, a v resnici ni ničesar ukrenil pro ti meni, kar bi bil po avstrijskih vojaških predpisih moral. Samo njegovi človeški plemenitosti in tovarištvu, ki je vezalo slovenske vojake v tuji armadi, gre zasluga, da nisem štiri dni pozneje s Hafnerjem in njegovimi tovariši tudi jaz stopil pred puške.

Dan po uporu je prišel v našo izolirnico neki general, pristopil k Hafnerjevi postelji in ga skušal z vso strogostjo pripraviti do tega, da bi izpovedal, kako je do upora prišlo in kdo je pri organizaciji še sodeloval, češ da mu bo zato odmerjena milejša kazen. A Hafner ni ničesar priznal in nikogar izdal. Četrt ure pozneje je prišla v barako madžarska straža. En vojak je z nasajenim bajonetom sedel tik Hafnerjeve postelje, ostala patrulja pa se je razposedela okrog velikega stebra sredi izolirnice. Tako je bilo do naslednjega dne, potem pa so korporala Antona Hafnerja dvignili in odvedli pred vojaško sodišče — v smrt.

OBIŠČITE
POSTOJNSKO JAMO
(Postojna pri Trstu in Opatiji, Italija)
Največje podzemsko čudo sveta.
Električna razsvetljava.
Motorna železnica.
Odprto vse leto.
Poslužite se ugodnosti hotelskih in bencinskih bonov ter znižanja voznin na železnicah od 50 — 70%.
Pojasnila: „ENIT", Petra Kocića br. 6, Beograd
in vse tujskoprometne pisarne

Domače vesti

Vandalizem v Trbovljah

O nečedni politični borbi združeni z vandalizmom nam poročajo tole iz Trbovelj: Sokol je zasadil pri svojem domu nekaj dreves, med njimi tudi dve brezi. Vsak pošten človek ljubi lepe nasade, saj so v okras vsemu kraju, samo pokvarjenika in pa političnega nestrpneža morejo bosti take stvari v oči. V noči od sobote do nedelje je neki zločinec polomil vrhova obema brezama in ju uničil. Nimamo zadosti hudih izrazov, da bi primerno ožigosali tako podlo dejanje. Do sedaj takih političnih metod v Trbovljah nismo poznali, ker je pri nas hvala bogu vendar le malo takih pokvarjenikov, ki bi namenoma pokončavali tujo lastnino. Zadevo preiskuje orožništvo in le želeti bi bilo, da najdejo krivca, ki naj bi prejel zasluženo kazen. Še en drug primer »kulture« smo opazili skoro istočasno. Za sobotno gledališko predstavo je Sokol nalepil reklamne lepake, ali skoro vsi lepaki od Sokolskega doma pa gori do Gaberskega so bili v teh dneh potrgani in uničeni. Tudi znak današnjega časa, glede katerega lahko vprašamo: Kaj pravite?

Svila Soiwan
MESTNI TRG 24.
NOVODOŠLE VZORČASTE SVILE
Ogromna izbira
od Din 26.— do 62.—

* **Obisk uglednega zdravnika iz Indije.** Na svojem potovanju po Evropi se je ustavil v Zagrebu odlični gost iz Indije dr. D. N. Maitra, organizator bengalske socialno-medicinske službe, predsednik panindijskega društva socialnih delavcev, vodja društva za kulturne zveze Indije s tujimi državami in profesor šole za tropsko medicino v Kalkuti. Najprej je obiskal znanega zagrebškega specialista za tropsko medicino dr. Nikolića, s katerim se je bil pred leti seznanil v Londonu.

DKW MOTOCIKLI
MOTORIMPORT
LJUBLJANA
TYRŠEVA 23
MIKLOŠIČEVA 30

* **55letnico mature na ljubljanskem učiteljišču** praznujejo letos tovariši: Antosiewicz Adolf, naducitelj v pok. v Klachau-u, Gor. Štajersko, Christof Josip, ustanovitelj in prvi ravnatelj znane enoletne trg. šole v Ljubljani, Josin Emanuel, pisarniški ravnatelj v pok. v Ljubljani, Luznar Franc, nadučitelj v pok. v Kranju, Pirc Avgust, mestni učitelj v pok. v Ljubljani, in Turk Josip, okrajni šolski nadzornik v pok. v Radovljici. Jubilantom še mnogo zdravih in zadovoljnih let!

Dolžnost vsake žene je, da pazi na urejeno stolico, ki jo doseza s prirodno **»Franz-Josefovo«** grenčico, ako jo dnevno uživa v manjši količini. Prava **»Franz-Josefova voda«** deluje milo, prijetno, brzo in sigurno.

Ogl. reg. S. br. 15 485/35

Novost pri uporabljanju kreme za čevlje

sedaj

s praktičnim odskočnim pokrovom

* **Knjige Slovenske Matice za leto 1938.** so izšle in sicer: Miška **Kranjca** roman »Kapitanovi« (384 strani), Pavleta **Sedmaka** roman »Kaplan Martin Čedermac« (240 strani) in Franceta **Kidriča** »Zgodovine slovenskega slovstva, 5. snopič (216 strani). Ljubljanski Matični člani lahko dvignejo knjige vsak delavnik med uradnimi urami dopoldne in popoldne, poverjenike in člane zunaj Ljubljane pa prosimo, da nam sporoče čim prej svoja naročila. — Uprava Slovenske matice.

— **Priprave za zrakoplovno razstavo v Beogradu** so v polnem teku. Beograjsko sejmišče je dobilo nenavadno sliko. Velike skupine delavcev delajo noč in dan. Drug za drugim pristajajo na letališču tuja letala, ki bodo razstavljena. Po zemunski cesti se vidijo čudni transporti. Na tovorni avtomobil privežejo letalo za rep in ga tako privlečejo na sejmišče. Veliko je bilo zanimaje za pristanek ogromnega hidro-aviona »Dornier«, ki je pristal na Dunavu. Orjaka so demontirali in potem odpremili na sejmišče. Morali so razširiti celo vhod sejmišča. Z letali in materialom iz tujine prihajajo tudi strokovnjaki, ki na sejmišču spet sestavljajo aparate ter jih nameščajo v paviljone. Samo iz Nemčije je prispelo nad 150 monterjev in inženjerjev. Svojo udeležbo so že prijavile Nemčija, Francija, Italija, Anglija, Poljska, Češkoslovaška, USA in Madžarska. V našem oddelku bodo razstavljeni avioni in material iz 14 tovornic. Sredi sejmišča so postavili 70 m visok stolp, s katerega bodo letalci skakali s padobrani.

Prej ali slej boste tudi Vi, gospa, nosili samo „VISETIL" TRIKO PERILO

* **Učiteljstvo litijskega sreza** se je zbralo v soboto v Stični na Dolenjskem. Učiteljica in pesnica Vida Tauferjeva je obravnavala v svojem razredu podajanje Župančičevega »Cicibana«. Mali deklamatorji so prednašali kopico mladinskih pesmi. Sledilo je učiteljsko zborovanje, ki ga je vodil predsednik Jože Župančič iz Litije. Zborovalci so počastili spomin pisatelja dr. Ivana Laha. Sledila so poročila o Mladinski Matici, o učiteljskih gospodarskih ustanovah in o domu učiteljic ki naj bi se kmalu zgradil blizu cerkve Sv. Jožefa v Ljubljani. Za 20-letnico Jugoslavije pripravlja JUU obširno delo o razvoja ljudskega šolstva. Po zborovanju si je učiteljstvo ogledalo nekatere stiške zanimivosti. Hudi nalivi so onemogočili izlet na Polževo in v kraljestvo Jurčičevih romanov.

* **Smrtno nevarno poškodovan v prepiru.** V ptujsko bolnišnico so v noči od nedelje na ponedeljek pripeljali 46-letnega kočarja Franca Fakina iz občine Majšperk. Na glavi ima veliko rano. Pravijo, da je bil pri njem doma na obisku neki njegov znanec. Sosedje vedo povedati, da sta bila oba izprva prav dobre volje, počasi pa sta se začela prepirati, nakar je gost popadel kol, udaril kočarja z vso silo po glavi, nato pa pobegnil. Fakin ima razbito lobanjo in je le malo upanja, da mu bodo rešili življenje. Orožniki iščejo napadalca.

* **V strahu pred smrtjo si je olajšal vest.** Pod tem naslovom smo proti koncu marca objavili kratko poročilo iz Trebnjega. V članku je bilo navedeno, da je bil Mariji Majdetovi iz Poljan pri Mirni peči pred kakimi 10 leti ukraden cel volovski kup, ki je znašal 9.000 din. Nedavno pa da je njen sosed močno obolel in je izdal svojo skrivnost s tistega sejma. Prizadeti sosed nas prosi, naj ugotovimo, da to ni res. Pač pa je res, da je on bil tisti čas, ko je bila Marija Majdetova okradena, pri vojakih v Petrovaradinu in sploh nikoli ni od Marije Majdetove kupil kakšne vole. Marija Majdetova še ni dobila ukradenega denarja nazaj, še manj obresti. Ker nočemo nikomur delati krivice, rade volje objavljamo to pojasnilo prizadetega soseda.

u— **Zatvoritev prehoda skozi Lattermanov drevored.** Zaradi prireditve pomladanskega velesejma, ki bo letos od 4. do 18. junija, bo prehod skozi Lattermannov drevored, ki vodi od spodnjega dela otroškega igrišča mimo velesejemskih paviljonov proti pivovarni Union, zaprt od 27. maja do 18. junija.

Sanoped v čevljih in nogavicah uniči vse mikrobe.

u— **Akademska sekcija Društva prijateljev Poljske** vabi svoje člane in prijatelje na sestanek, ki bo drevi ob 20. v lokalu akademskega kluba »Edinstvo«. Predaval bo g. dr. Mole, predsednik Društva prijateljev o »Sodobni Poljski«.

u— **JNAK »Edinstvo« poziva svoje člane**, da se udeleže drevi ob 20. sestanka, ki se bo vršil v klubovem lokalu. Predaval bo g. dr. Mole o »Sodobni Poljski«. Udeležba za člane obvezna.

u— **Promenadni koncert.** Turistični odbor za mesto Ljubljano priredi na praznik 26. t. m. promenadni koncert v Zvezdi od 11 do 12. Igrala bo delavska godba »Zarja« pod vodstvom g. kapelnika Grudna Ivana.

VSE
imava na zalogi! Volneno blago za obleke in plašče, platna, šifone, svile vseh vrst, podloge itd. — Vse odlično — vse poceni!
BRATA VLAJ
WOLFOVA ULICA 5

u— **Skoro vsak del našega mesta ima svoj pevski zbor.** Tako tudi Krakovo — Trnovo pod vodstvom agilnega zborovodje g. Avseneka. Zbor društva Krakovo — Trnovo bo pokazal sadove letošnjih zimskih vežb na koncertu v veliki filharmonični dvorani v petek 27. t. m. ob 20. uri. Zbor je dober, uživa splošno lep sloves in je tudi navdušen za lepo izvajanje slovenske narodne in umetne pesmi. To dokazuje skrbna sestava njegovega koncertnega sporeda. Vstopnice se dobe v knjigarni Glasbene Matice.

u— **Glasbeni otroški vrtec** šole Glasbene Matice ljubljanske ponovi drevi ob 19.15 svoj nastop v Hubadovi pevski dvorani. Opozarjamo starše na nocojšnjo ljubko prireditev naših najmlajših. Začetek točno ob 19.15. Spored se dobi v knjigarni Glasbene Matice.

u— **Za revnega dijaka Stanka V.** so darovali v naši upravi: neimenovana, Ježica, din 100; Komotar, Vrhnika, din 50: neimenovana gospodična, din 50; neimenovani din 40.

NAJLEPŠE DARILO
za birmanca ali pridnega dijaka je
FOTOAPARAT
s samoprožilcem za ceno Din 300.—!
Zavežemo se Vas naučiti lepo fotografirati ter istega vedno radi zamenjamo za drugega, ako z istim ne bi bili zadovoljni ali če pride nov model iz tovarne.
Za prvovrstno kvaliteto jamči
Foto Tourist — Lojze Šmuc,
LJUBLJANA — ALEKSANDROVA C. 8.

u— **Za mestne reveže** je neimenovan dobrotnik daroval 200 din. Mestno poglavarstvo mu izreka najlepšo zahvalo.

u— **Zaradi čiščenja uradnih prostorov** mestni trošarinski urad 27. in 28. t. m. ne posluje.

PARADIŽ POLETNIH POČITNIŠKIH KRAJEV — GOLF — PLAVALIŠČA
DRUŽABNO ŽIVLJENJE — POPUSTI NA ŽELEZNICAH 50%.
DOLOMITI (ITALIJA)
100 KRAJEV ZA KOPANJE, KURE IN PROMET
ENIT
Pojasnila daje ENIT, Petra Kocića br. 6, Beograd, U. T. A., Bolzano, in vsi potniški biroji.

CAREZZA AL LAGO 1670 m nad morjem — Grand Hotel
420 postelj. V očarljivi mirni legi. Izleti, golf, orkester in gozdovi.

TRE CROCI — Grand Hotel nad Cortino, 1800 m nad morjem. 180 postelj. Prvovrsten golf z 9 luknjami. Tenis. Kopel na prostem. Centrum za izlete.

MENDOLA 1375 m nad morjem 26 km od Bolzana — Grandi Alberghi Mendola
430 postelj. Golf, tenis, plavališče, orkester.

GARDONE (GARDSKO JEZERO) — Grand Hotel
tik ob jezeru. 320 postelj. 100 zasebnih kopališč.

RONCEGNO — železo in arzenik vsebujoča kopališča. Zelo učinkovite kure za oddih. — Čarobno počitniško bivanje.
„Palace Grand Hotel"
180 postelj. Park. Orkester.

e— **Tragična smrt.** Na Prapretnem pri Hrastniku je 16. t. m. konj brcnil 42-letnega posestnika Cirila Rotarja v glavo. Rotarju je vsled silnega udarca počila lobanjska baza in je dobil tudi težek pretres možganov. Nesrečnež je po hudem trpljenju v ponedeljek podlegel poškodbam.

Iz Maribora

a — **75-letnico življenja** obhaja danes v krogu dragih svojcev gospa Ivana Sila, vdova po pokojnem učitelju znanem nacionalnem delavcu Luki Sila. Slavljenka, ki jo navzlic lepi starosti odlikujeta telesna čilost in duševna bistrina, je doma iz Povirja na Krasu. Pred vojno je živela skupno s svojim možem kot žena in učiteljica ročnih del v Povirju, Rodiku, Štorjah in Vojščici. Potem, ko je bil mož upokojen, je živela do izbruha vojne z Italijo v Gorici, nato pa v Ljubljani, kjer ji je leta 1923. mož umrl. Svoje štiri sinove je vzgojila v odločnem jugoslovanskem duhu. Vsi so po raznih službah v Jugoslaviji. Sedaj živi že več let pri svojem sinu profesorju v Mariboru. Ugledni ženi, obče spoštovani slavljenki in vzgledni materi izražamo ob lepem življenjskem jubileju naše najiskrenejše čestitke.

a— **Tički brez gnezda za mejo.** Nemška policija je v torek popoldne izročila naši obmejni policiji tri fantiče v starosti od 11 do 14 let, ki so pred 14 dnevi pobegnili z doma. Fantje so iz Maribora krenili k Sv. Juriju ob Pesnici, kjer so prekoračili državno mejo in jo nato ubrali peš do Gradca, kjer so se potepali, dokler jih ni prijela policija in poslala nazaj. O tem so bili obveščeni njihovi starši.

a— **Huda nesreča v tvornici.** V neki tekstilni tvornici je zašla 35-letna delavka Terezija Šraj z levico v stroj, ki ji jo je skoraj popolnoma zmečkal. V bolnišnici so ji nudili prvo pomoč.

a— **V samomorilnem namenu** je izpila v Framu 21-letna služkinja Marija Pulko večjo količino lizola. Kljub takojšnji pomoči je kmalu v groznih bolečinah umrla. Vzrok tragedije je najbrž nesrečna ljubezen.

Iz življenja na deželi

BLED. Zvočni kino predvaja danes in jutri naravni film iz življenja v afriškem pragozdu »Baboona«. Predigra barvana in črtana šala.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri!
Film ljubezni dveh mladih src v najtežjih časih krvave ruske revolucije!
STRAST
Marlene Dietrich
Partner: Robert Donat
KINO UNION
Tel. 22-21

u— **Na binkoštno nedeljo** dopoldne ob pol 11. bo v Ljubljani v veliki filharmonični dvorani zopet koncert bolgarskih pevcev. Tokrat pridejo na obisk v Slovenijo železničarji iz Rusc ob Donavi, njihov mešani zbor šteje 70 članov. Na koncert že danes opozarjamo.

u— **Dve ženi sta se ponesrečili z motocikli.** Pred Majcnovo kavarno na Tyrševi cesti je včeraj okrog 14.30 prišlo do razburljivega karambola dveh motociklistov. Iz mesta se je na motornem kolesu pripeljala 26-letna modistinja Olga Krušičeva, stanujoča v Gerbičevi ulici 19, ki ima v bloku poleg Majcnove kavarne svoj lokal. Ko je pravkar zaustavljala vozilo, da zavije čez cesto, je prihitel za njo drugi motocikel, na katerem sta se vozila snažilec cken I. Grmovšek s Starega trga 6 in njegova 28-letna žena Marija. Na doslej še nepojasnjen način sta obe vozili s tolikšno silo trčili skupaj, da je Grmovškova dobila hude poškodbe po glavi in po životu, precejšnje poškodbe pa tudi Krušičeva. Na kraj nesreče so bili pozvani reševalci, ki so obe ranjenki takoj prepeljali na kirurški oddelek.

a— **Belizar Sancin zapusti Maribor.** Te dni je podpisal angažma z vodstvom ljubljanskega opernega gledališča dolgoletni tenor mariborske operete in opere g. Belizar Sancin. Z njim izgubi mariborsko gledališče dragoceno moč.

CORA kožni preparati tovarne M. E. Mayer — Wien, danes vodijo v kvaliteti in ceni. Drogerija A. Kanc, Ljubljana, židovska ul.

a— **Proslave 50-letnice moške podružnice CMD v Mariboru** jutri na praznik ob 10. uri dop v veliki dvorani Narodnega doma se bo udeležil ves nacionalni Maribor. Pokažimo, da znamo ceniti uspehe polstoletnega narodnoobrambnega in kulturnega dela moške podružnice CMD v Mariboru.

a— **Mariborsko gledališče.** Vsem, katerim se je češka opereta »Pod to goro zeleno« tako priljubila, da se je v letošnji sezoni tolikokrat vprizorila in vselej s polnim uspehom, se nudi na praznik zvečer prilika, da se od svoje ljubljenke poslovijo, kar jim olajšujejo tudi znižane cene.

ZA BINKOŠTI
POSEBNI VLAK V TRST,
ki ga priredi Zveza za tujski promet v Sloveniji.
Prijave in informacije do 30. maja v IZLETNI PISARNI M. OKORN
Ljubljana — hotel »Slon«. — Telefon 26-45.
Vhod iz Prešernove ulice.
Pri prijavi se plača samo 20 din za kolekt. potni list, ostali znesek za vožnjo pa najkasneje do 3. junija. Prijavite se čimprej, ker je število udeležencev omejeno.

a — **Zopet velik vlom.** Mariborska policija je bila včeraj zjutraj telefonično obveščena, da je bil v Šmarju pri Jelšah velik vlom. Z jutranjim vlakom se je podala v Šmarje pri Jelšah policijska komisija z daktiloskopom g. Grobinom in policijskim psom.

a— **Redek primer poškodbe.** V splošno bolnišnico so pripeljali s presekanim tenkim črevesom 58-letnega posestnika Jurija Greifonerja iz Pogleda pri Apačah. Pomagal je v Vesjakovem mlinu v Konjišču snemati jermenje s transmisije. Pri tem se je kol, ki se je pri delu zataknil v jermenje, zapičil Greifonerju s takšno silo v trebuh, da ga je treščilo ob zid, kjer je obležal nezavesten in s pretrganim tenkim črevesom.

a— **Požarni alarm v Radvanju.** Včeraj zjutraj so opazili pasantje, kako se iz kleti Račičeve gostilne v Radvanju vali gost dim. Najbrže zaradi kratkega stika se je vnelo olje. Gasilci so vdrli v kletne prostore, opremljeni s plinskimi maskami, ter pravočasno lokalizirali ogenj, ki bi bil lahko povzročil nsodno škodo.

Izlet planincev v Tatro

Ljubljana, 24. maja

Tatre so najveličastnejši gorski predel Češkoslovaške. Gorski velikani se ponosno dvigajo iz mične Popradske doline proti jasnemu nebu ter se granitni masivi spajajo z ledeniki. Ta gorska skupina je preprežena z bujnim planinskim cvetjem, izpolnjena s številnimi visokogorskimi jezeri in temnimi senčnatimi gozdovi. Vzpon v Tatre ni naporen. Že takoj po prihodu v znameniti kraj Štrbske Pleso, ki leži na obali istoimenskega jezera s pogledom na zah. skupino Tatre, vodi pot složno k vrhovom Krivan, Rysa itd. Že po prvih vzpetinah se nudi edinstveni razgled na gorske velikane na eni strani in na prijazne doline z rekami in mesti na drugi strani. Izhodišče za izlet naših planincev je Štrbske Pleso, ki leži 1351 m nad morjem, ki leži ob jezeru in je obdano od prostranih gozdov iglastega drevja. Vzpon na 2496 metrov visoki vrh Krivan traja okrog pet ur, sestop od takozvanih »Treh izvirkov« v višini 1090 m do Važecke koče okrog tri ure. Edinstvena je nadaljnja tura skozi globoko zarezano Koprovsko dolino, dalje v tako zvano Hlinsko dolino. na Koprovsko sedlo 2149 ter dalje mimo dveh visokogorskih jezer pod Vaho do naslednje planinske koče. Rysa je najvišji vrh v zahodnih Tatrah (2503 m), vzpon ni težak ter traja okrog ene ure od najbližje planinske koče. Nadaljnja pot vodi planince proti jugu do jez. Popraskeho pleso v višini 1513 m, kjer je prostran razgled. Na to zavije pot proti vzhodu preko Osterva 1984 m pod Klinom. mimo bistrega jezera Batizovske pleso do planinskega doma Slezski dom v višini 1678 m. Prvo jutranje solnce bo zvabilo planince z ležišč, da nadaljujejo svojo turo na Polsky hreben 2208 m preko sedla Prielom do Zbojnicke planine.

Dne 8. julija krenejo naši planinci po Ostrvskem potu preko sedla Priečne do znamenitih slapov Teryeho v višini 2017 metrov ter prispejo še istega dne v kraj Kamzik, kjer se končuje gorski pohod. V soboto zjutraj bo potegnila električna železnica izletnike do žel. postaje Poprad, da pohite še v Prago, kjer si bodo ogledali v nedeljo vse znamenitosti tega slovanskega mesta. Zvečer se bodo morali izletniki posloviti od svojih češkoslovaških tovarišev, ker se vrnejo domov z vlakom, ki odpelje iz Prage v nedeljo 10. julija zvečer ob 22.48, tako da prispo v Ljubljano v ponedeljek 11. julija z brzovlakom ob 16.45. Planinci, srednje-dobri pešci, ki se zanimajo za prijeten izlet v Tatro, dobe podrobne informacije v pisarni SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4, kjer se morajo prijaviti najkasneje do 31. maja.

Velefilm, ki ga je svetovni tisk označil kot mojstrovino brezkompromisnega realizma
ŽENE NAPRODAJ
Močan prikaz življenja in njegove prave in lažne morale!
KINO MATICA 21-24 — V glavni vlogi BETTE DAVIS — NE ZAMUDITE!

Iz Ljubljane

u— **Krstna slava naših topničarjev** bo 5. junija v spomin na dan, ko so baterije našega artiljerijskega polka ob priliki koroške ofenzive leta 1919. prvič prispele na Gosposvetsko polje. Ob 10.30 bo blagodarenje in sečenje kolača na dvorišču vojašnice Aleksandra I. Uedinitelja, popoldne pa vojaška zabava. Domačin slave je g. polkovnik Mihajlo M. Lukanc.

u— **Jugoslovensko nacionalno akademsko društvo Jugoslavija** javlja svojim članom, da bo v petek 27. t. m. ob 18. uri v pravnem seminarju na univerzi redni članski sestanek združen z nadaljevanjem ciklusa predavanj dr. Stojana Bajića: Sodobna duhovna gibanja. Udeležba za vse člane obvezna. — Danes ob 20. uri v društvenih prostorih redna seja centralnega odbora. Tajnik I.

u— **Uprava igralske skupine »Slovenska scena mladih«** vabi k sodelovanju vse cenjene dame in gospode, ki čutijo resnično veselje do gledališke umetnosti. Prijavite se lahko danes v sredo med 7. in 8. uro zvečer na Novem trgu (preje Turjaški trg) menza Ž. D., pritličje, levo.

Iz Celja

e— **Težka nesreča v rudniku.** V premogovniku v Zabukovci je jamski voziček v ponedeljek stisnil 29-letnega rudarja Stanka Pristovška iz Megojnic pri Grižah in ga hudo poškodoval po glavi. Ponesrečenca so prepeljali v celjsko bolnišnico.

KINO METROPOL. **»LORD-LAKAJ«** po gled. komadu (Hans Söhnker).

e— **Umrla** je v ponedeljek v Vojniku pri Celju gdč. Olga Brezovnikova, hčerka pokojnega znanega učitelja in narodnega delavca g. Antona Brezovnika. Pogreb bo v četrtek popoldne na vojniško pokopališče, kjer bodo truplo položili v rodbinsko grobnico. Pokojni bodi ohranjen lep spomin, svojcem naše iskreno sožalje!

KINO UNION
Tekmujte za dragocena darila in oglejte si najlepši film sezone »Zloraba zaupanja«. — Rezervirajte in nabavite si vstopnice v predprodaji.

e— **Srečke za 3. razred drž. razredne loterije** so prispele. Obnovite srečke čimprej, najpozneje pa do 4. junija v podružnici »Jutra« v Celju!

ANNABELLA popularna umetnica v krasni ljubavni idili
Film v naravnih barvah in nemškem jeziku.
DANES PREMIERA!
KINO SLOGA Tel. 2730
Cigonska kri
Ob 16., 19.15 in 21.15 uri.
Najnižje cene od 2.50 Din naprej!

Gospodarstvo

Občutno zmanjšanje izvoza v aprilu

V primeri z lanskim letom je bila vrednost našega izvoza v aprilu za 174 milijonov ali za 31% manjša nego lani, v prvih štirih mesecih pa za 333 milijonov ali za 17.5%

Carinski oddelek finančnega ministrstva objavlja podatke o gibanju naše zunanje trgovine v mesecu aprilu, ki kažejo, da je tudi v tem mesecu naš izvoz precej zaostajal za izvozom v istem mesecu lanskega leta, kakor smo to opažali tudi že v prejšnjih mesecih. Nasprotno pa je bil letos naš uvoz nadalje znaten in je šele v aprilu za malenkost zaostajal za lanskim letom. Zato je letos postala naša trgovinska bilanca pasivna in je **uvozni presežek v prvih štirih mesecih dosegel 174 milijonov din.**

V aprilu je znašal naš izvoz 360.613 ton (lani 404.005) v vrednosti **395.7 milijona din** nasproti 570.2 milijona din v lanskem aprilu. Po količini je naš izvoz zaostajal za lanskim letom sicer le za 6%, po vrednosti pa je bil manjši za 174.5 milijona din ali za 30.6%.

Uvozili **pa smo v aprilu 102.685 ton (lani 98.094) v vrednosti 432.3 milijona din** nasproti 462.6 milijona din v istem mesecu lanskega leta. Po količini je bil torej naš uvoz letos za malenkost večji, po vrednosti pa je zaostajal za 30.3 milijona din ali za 6.6%.

Ker se je izvoz v znatno večji meri skrčil nego uvoz, smo imeli tudi v **aprilu pasivno trgovinsko bilanco in je pasivnost dosegla 36.3 milijona din,** medtem ko je bila naša trgovinska bilanca v lanskem aprilu aktivna za 107.6 milijona din. **V prvih štirih mesecih t. l. pa je dosegla pasivnost naše trgovinske bilance 174.3 milijona din** nasproti aktivnemu presežku 334.6 milijona din, ki smo ga dosegli v istem razdobju lanskega leta. Pasivnost naše trgovinske bilance je bila za prve štiri mesece večja le v letu 1936., pri čemer pa je treba upoštevati, da so pred dvema letoma povzročile pasivnost zgolj sankcije nasproti Italiji.

V prvih štirih mesecih t. l. se je naša trgovinska bilanca gibala takole (v milijonih din):

	izvoz	uvoz	saldo
januar 1938.	356.7	370.8	— 14.1
februar 1938.	394.3	431.0	— 36.7
marc 1938.	422.8	509.7	— 86.9
april 1938.	395.7	432.3	— 36.3
jan.-april 1938.	1569.5	1743.8	—174.3
jan.-april 1937.	1903.4	1568.8	+334.6
jan.-april 1936.	1117.9	1382.2	—264.3
jan.-april 1935.	1235.6	1095.3	+140.3
jan.-april 1934.	1099.0	1100.4	— 1.4
jan.-april 1933.	937.7	807.5	+130.0

Vrednost našega izvoza je bila letos v prvih štirih mesecih za skoro 334 milijonov din ali za 17.5 % din manjša nego v istem razdobju lanskega leta, na drugi strani pa vidimo, da se je vrednost uvoza v primeri s prejšnjim letom povečala za 175.1 milijona din ali za 11.2%. Občutno nazadovanje izvoza pri istočasnem povečanju uvoza pa je povzročilo, da smo iz lanske visoke aktivnosti prešli letos v precejšnjo pasivnost. Izvoz je sicer po količini nazadoval le od lanskih 1,340.984 na 1,227.152 ton, torej za 8.5%, kar pa je posledica strukturne spremembe izvoza, kajti letos predstavlja znaten del celokupne vrednosti izvoz koruze, ki daje v statistiki precejšnjo količino pa razmeroma majhno vrednost v primeri z drugimi izvoznimi predmeti.

Le izvoz koruze je bil znaten

Kakor v prejšnjih mesecih smo tudi v aprilu izvozili le malenkostne količine pšenice v vrednosti pol milijona din, medtem ko je lanski izvoz pšenice dosegel 4040 vagonov v vrednosti 76.8 milijona din. Tudi izvoz ostalega žita je bil v primeri s prejšnjim letom malenkosten. **Izredno velik obseg pa je letos zavzel izvoz koruze, ki je v tem mesecu predstavljal 38% celotne vrednosti izvoza.** Samo v aprilu smo izvozili **15.287 vagonov koruze (lani 7173) v vrednosti 151.3 milijona din (lani 68.3).** V preteklem mesecu smo izvozili skoro toliko koruze, kakor v vsem prvem četrtletju in če ne bi bilo tega izvoza koruze, bi bila naša izvozna bilanca neprimerno slabša. V prvih štirih mesecih tekočega leta smo izvozili že 31.535 vagonov koruze v vrednosti 318 milijonov din in predstavlja ta izvoz koruze 20% celotne vrednosti našega izvoza. Namesto pšenice smo v aprilu izvozili znatne količine moke, in sicer 325 vagonov v vrednosti 10 milj. din (lani 64 vagonov v vrednosti 1.7 milj. din). Nadalje smo v aprilu izvozili za 3.2 milijona din otrobov (lani za 2.7) in za 5.2 milijona din fižola (lani za 2.8). Znaten je bil še izvoz hmelja, ki je znašal 2.0 milijona din (lani 0.8), medtem ko je precej popustil izvoz konoplje, in sicer na 7.3 milijona din (lani 14.5).

Nazadovanje izvoza živine

Kakor v prejšnjih mesecih je bil tudi v aprilu izvoz živine slab. Konj smo izvozili 1576 (lani 3116) v vrednosti 4.4 milijona din (7.5), goved pa smo izvozili le 2181 glav (4221) v vrednosti 5.5 milijona din (9.4). Tudi izvoz svinj je bil manjši nego lani in je znašal le 16.580 komadov (19.547) v vrednosti 22.8 milijona din (28.3). Nazadoval je tudi izvoz drobnice na 2.2 milijona din (0.9), le izvoz žive perutnine se je povečal za 2.6 milijona din (1.4). Večji nego v lanskem aprilu je bil izvoz svežega mesa, ki je znašal 8.2 milijona din (6.4) in izvoz mesnih izdelkov, ki se je povečal na 3.2 milijona din (2.7), hudo pa je nazadoval izvoz svinjske masti, in sicer na 1.5 milijona din (5.3). Jajc smo izvozili za 19.0 milijona din (lani za 12.9), perja in puha pa za 3.5 milijona din (1.3).

Slab izvoz lesa

Izvoz lesa je tudi v aprilu kakor v prejšnjih mesecih precej zaostajal za lanskim letom. **Gradbenega lesa** smo izvozili 6.038 vagonov (lani 9147) v vrednosti 45.7 milijona din (83.4). **Izvoz drv** je nazadoval na 91 vagonov (393), **izvoz oglja** pa na 103 vagone (127). **Hrastovih in bukovih pragov** smo izvozili 109.000 (203.000) v vrednosti 4.7 milijona din (8.2). Končno smo izvozili **lesnih izdelkov** za 3.3 milijona din (6.9) ter **ekstraktov za strojenje** za 2.2 milijona din (3.4).

Izvoz bakra in rud je padel na eno tretjino lanskega izvoza

Med industrijskimi in rudarskimi izdelki se je zmanjšal izvoz sode na 1.0 milijona din (1.6), izvoz kalcijevega karbida in cianamida celo na 1.8 milijona din (9.4) ter izvoz ferosilicija na 0.6 milijona din (1.1). Izvoz cementa, ki je lani v tem mesecu docela prenehal se je nekoliko popravil na 3.1 milijona din, vendar je treba upoštevati, da je bil v prejšnjih letih še enkrat večji. **Prav hudo je nazadoval izvoz surovega bakra, ki je dosegel le 176 vagonov (lani 430) v vrednosti 21.1 milijona din (lani 75.3) v enakem razmerju pa je nazadoval tudi izvoz rud, in sicer na 24.6 milijona din (75.6).**

Gospodarske zbornice k novelizaciji obrtnega zakona

Od 9. do 14. t. m. je bila v Beogradu konferenca vseh gospodarskih zbornic v naši državi, ki se je pečala z načrtom novele k obrtnemu zakonu. Za ljubljansko zbornico sta se te konference udeležila predsednik trgovinskega odseka g. Albin Smrkolj in tajnik dr. Ivan Pless. Po zaključku razprav so bile predlagane v glavnem naslednje spremembe načrta novele.

Načrt novele vsebuje določbe, po katerih bi se krog trgovinske in obrtne delavnosti, ki bi bila izvzeta od odredb obrtnega zakona, znatno razširil. Zlasti naj bi bila izvzeta kmetijska in gozdna proizvodnja in tudi »prodaja« takih proizvodov. Ker bi se take določbe lahko zlorabljale v najširšem obsegu, so zbornice predlagale, da se črta prodaja proizvodov, ker mora biti tudi za prodajo kmetijskih in gozdnih proizvodov predpisano pooblastilo, kakor za redno trgovino. Novela izvzema tudi Poštno hranilnico, Državno hipotekarno banko, Državno tiskarno, Prizad itd. Zbornice so se postavile na stališče, da ni razlogov da bi se poslovanje teh ustanov izločilo iz določb obrtnega zakona.

Od odredb zakona o obrtih so izvzete gospodarske zadruge, v noveli pa so še črtani pogoji, po katerih je bilo doslej poslovanje zadrug izvzete od določb zakona. Anketa je morala upoštevati pravno stanje po novem zakonu o gospodarskih zadrugah in je svoje zahteve omejila na predlog, da naj bodo gospodarske zadruge izvzete od določb zakona, razen od kazenskih določb, ki jih predvideva zakon za obrtne prekrške.

Najvažnejši so bili predlogi glede **trgovske usposobljenosti.** Soglasno je bila sprejeta zahteva, da se kot dokaz usposobljenosti smatra **pomočniški izpit po triletni učni dobi in trgovski izpit po najmanj dveletni pomočniški zaposlitvi.** Dovršena trgovska akademija naj nadomešča vajeniško dobo in eno leto pomočniške zaposlitve. Usposobljenost naj se ne zahteva za prodajo sadja, povrtnine, mlečnih proizvodov, jajc, perutnine in cvetja na stojnici brez lokala. Osebe, ki so izvrševale najmanj pet let tako trgovinsko obrt brez usposobljenosti ali kako rokodelsko obrt, naj bi po enoletni zaposlitvi v trgovini in po uspešnem trgovinskem izpitu lahko izvrševale trgovinsko obrt, ki je sorodna prvotni stroki. Prehod k izvrševanju drugih trgovinskih strok pa ne sme biti dovoljen.

Nadaljnje zahteve se tičejo poslovodij, zlasti v podružnicah, predvsem pa **iskanja naročil pri privatnikih,** ki mora biti brez izjeme prepovedano. Le na pismeni poziv naj bo dovoljeno iskati naročila pri privatnikih za kmetijske stroje in orodje ter za pisalne in šivalne stroje. Tako dovoljenje pa naj se izda samo osebam, ki dokažejo trgovsko usposobljenost. Nadalje zahtevajo zbornice, da se razširijo **določbe glede krošnjarstva.** Zlasti naj se prepove krošnjariti z inozemskim in z manufakturnim blagom. Tudi nakupovanje od strani inozemcev naj se smatra kot izvrševanje trgovinske obrti, če inozemci pri nas kupujejo blago zaradi nadaljnje prodaje. Končni predlogi se nanašajo na združenja trgovcev, na zavarovanje trgovcev in na obrtno policijo.

Gospodarske vesti

= Vprašanje uredbe o prisilnem nalaganju rezervnih fondov v državne papirje. Iz Zagreba poročajo, da so bile te dni v finančnem ministrstvu konference o načrtu uredbe o ustanavljanju rezervnih fondov in o njihovem nalaganju v državne papirje. Konferencam je prisostvoval tudi generalni tajnik udruženja industrijcev za savsko banovino g. Marko Bauer. Po njegovih informacijah se bo uredba nanašala tudi na industrijska podjetja, vendar ne bo posegala v obstoječe rezervne fonde. **Merodajni faktorji v finančnem ministrstvu** so predstavnikom industrijcev zagotavljali, da se bo v polni meri upoštevala okolnost, da se da uredba izvajati pri industrijskih podjetjih le v mejah možnosti, ker mora industrija svoja razpoložljiva sredstva uporabiti za obratovanje ali pa za investicije ter se mora vrhu tega posluževati znatnih kreditov.

= Uprava Ljubljanske borze za blago in vrednote: Na včerajšnji seji borzne uprave se je svet Ljubljanske borze za blago in vrednote konstituiral takole: predsednik dr. Ivan Slokar; podpredsednika: Ivan Jelačin in Rihard Skubec; člani upravnega odbora pa so naslednji borzni svetniki: dr. Basaj Josip, Schwinger Rihard, inž. Remec Vladimir in dr. Fran Windischer.

= Dolgotrajna trgovinska pogajanja z Nemčijo. Že 14 dni se vodijo v Berlinu pogajanja med jugoslovensko in nemško delegacijo. Iz Beograda poročajo, da je doslej dosežen sporazum o ureditvi obmejnega prometa, o veterinarski konvenciji in o carinskih tarifah. Vprašanje ureditve plačilnega prometa in kontingentov pa še ni rešeno in se bodo pogajanja o teh vprašanjih še zelo zavlekla. Zato ni pričakovati, da bi bila pogajanja končana pred 1. junijem in ni izključeno, da se bodo končala šele v začetku junija.

= Licitacija. Dne 18. junija bo pri gradbenem oddelku direkcije drž. žel. v Ljubljani II. javna ofertna licitacija za težaška, zidarska, tesarska, krovska in kleparska dela pri gradnji visokih stavb na postaji Gornja Radgona. Licitacijski pripomočki se dobijo od 1. junija naprej med službenimi urami pri direkciji drž. žel. v Ljubljani, Ljubljanski dvor II. nadstropje, soba št. 115.

Borze

24. maja

Na ljubljanski borzi so danes avstrijski šilingi, ki so se zadnji čas stalno dvigali, zopet popustili, in sicer na 9.10. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v avstrijskih šilingih po 9.08 in v angleških funtih po 238, medtem ko je bilo za grške bone povpraševanje po 28.75. Nemški klirinški čeki stanejo v Zagrebu in v Ljubljani 14.50. Beograjska borza danes zaradi praznika ni poslovala.

Na zagrebškem efektnem tržišču se je Vojna škoda pri stalni tendenci trgovala po 484. Do prometa je prišlo še v 8% Blairovem posojilu po 98.25 in v delnicah Trboveljske po 205.

DEVIZE

Ljubljana. Amsterdam 2416.14—2428.76 Berlin 1753.03 — 1766.91, Bruselj 736.25 — 741.31, Curih 996.46 — 1003.52, London 216.29 — 218.34, New York 4343.50 — 4379.81, Pariz 120.86 — 122.30, Praga 151.69 — 152.79. Trst 229.24 — 232.32.

Curih. Beograd 10, Pariz 12.20. London 21.74, New York 438.75, Bruselj 73.80, Milan 23.08, Amsterdam 242.10, Berlin 175.75 Dunaj 42, Stockholm 109.20, Köbenhavn 97, Praga 15.2250. Varšava 82.50, Budimpešta 86.25, Atene 3.95, Bukarešta 3.25.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 483 — 484, 4% agrarne 62.25 den., 4% severne agrarne 62 den., 6% begluške 93 — 94, 6% dalm. agrarne 92.25 — 93.50, 7% stabiliz. 99 den., 7% invest. 99 — 100.50, 7% Drž. hip. banka 99.50 den., 7% Blair 94 — 94.25, 8% Blair 98 — 100; delnice: Narodna banka 7300 den., PAB 228 den., Trboveljska 205 — 210, Gutmann 60 — 75, Isis 25 den., Dubrovačka 390 bl.

Blagovna tržišča

ŽITO

+ **Chicago,** 24. maja. Začetni tečaji: **pšenica:** za maj 77.50, za julij 74.375, za sept. 75.375; **koruza:** za maj 56.875, za julij 57.875, za sept. 59.

BOMBAŽ

+ **Liverpool,** 23. maja. Tendenca stalna. Zaključni tečaji: za maj 4.59 (prejšnji dan 4.61), za julij 4.64 (4.66), za okt. 4.75 (4.77).

+ **New York,** 23. maja. Tendenca stalna. Zaključni tečaji: za junij 8.48 (8.51), za okt. 8.57 (8.59).

ŽIVINA

+ **Živinski sejem v Mariboru.** Na živinski sejem 14. t. m. so prignali 17 konj, 17 bikov, 120 volov, 415 krav, 33 telet, skupaj 602 glavi. Cene so bile naslednje: debeli voli 4.50—5.75 din, poldebeli 3.50—4.60, plemenski 5.75—6, biki za klanje 3.75—5, klavne krave debele 4.50—5.25, plemenske 3.50—4.50, klobasarice 2.75—3.50, molznice 3.75—5, breje krave 3.50—4.50, mlada živina 4.60—6, teleta 5.50—7.50 din za kilogram žive teže. Prodanih je bilo 288 komadov.

Po dolgem trpljenju, previden s tolažili sv. vere, je v Gospodu zaspal naš dragi soprog, oče in stari oče, gospod

Anton Uršič

ŽIVINOZDRAVNIK V POK.

Dragega pokojnika bomo spremili na zadnji poti v četrtek, dne 26. t. m. ob 16. uri iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

Sv. Jurij ob južni železnici, 24. maja 1938.

Žalujoča rodbina URŠIČEVA

Počitniško darilo „Jutra“ srednješolskim dijakom

Sto in pet lepih nagrad za najboljše sestavke ob dvajsetletnici svobodne in zedinjene Jugoslavije

Kakor smo obljubili, ponavljamo danes razpis »Jutrovega« nagradnega tekmovanja za srednješolce. Pogoji razpisa so v celoti neizpremenjeni. Le k nagradam se nam je posrečilo pridobiti še pet novih lepih počitniških bivanj. Tudi nekaj novih misli za naloge smo še pridejali.

Kakor smo v »Jutru« že sporočili, smo se odločili razpisati ob letošnji 20 letnici Jugoslavije **veliko nagradno tekmovanje za naše srednješolsko dijaštvo.** Naš namen je dati srednješolski mladini pobudo, da se ob 20 letnici samostojne narodne države malo zamisli, kaj pomenita svoboda in zedinjenje za naš narod, posebej še za nas Slovence. Za najboljše spise smo določili **105 krasnih nagrad,** ki obsegajo deloma lepe in primerne knjige, deloma pa so v zvezi s prihajajočimi počitnicami. Te slednje nagrade naj omogočijo nagrajenim srednješolcem čim lepše in čim bolj koristno razvedrilo v počitniških mesecih. Tekmovanje je dostopno brez izjeme vsem dijakom, ki so letos obiskovali kako srednjo šolo v dravski banovini, izven Slovenije pa onim srednješolcem, katerih starši so naročniki »Jutra«.

Sto in pet nagrad

Nagrade, ki jih razpisujemo, so naslednje:

1. Brezplačno potovanje z vso oskrbo na izletu »Putnika« v Benetke, Milan in Pariz.

2. Brezplačno potovanje z vso oskrbo na izletu potovalne pisarne Okorn v Ljubljani, čez Dolomite v Švico in čez bivšo Avstrijo nazaj v Ljubljano (Luzern, vožnja s parnikom po Vierwaldstädtskem jezeru, z žično železnico na Rigi, Innsbruck, Veliki Klek itd.).

3.—12. Po eno brezplačno potovanje Ljubljana - Sušak - Kotor in nazaj, do Sušaka z avtobusom podjetja »Jadran«, po morju z brzoparnikom »Jadranske plovidbe« v II. razredu, s pravico do trikratne prekinitve vožnje v vsaki smeri.

13. Brezplačno štiritedensko bivanje z vso oskrbo v dijaškem letovališču v Martinščici pri Sušaku.

14. Brezplačno tritedensko bivanje z vso oskrbo v Domu Franje Tavčarjeve v Kraljevici.

15. Brezplačno tritedensko bivanje z vso oskrbo v Domu Jadranske straže v Bakru.

16 in 17. Brezplačno 14-dnevno bivanje z vso oskrbo v hotelu Bellevue pri Sv. Janezu ob Bohinjskem jezeru.

18. in 19. Brezplačno 14-dnevno bivanje z vso oskrbo v planinskem domu na Kofcah.

20.—22. Brezplačno 14-dnevno bivanje z vso oskrbo v domu smučarskega kluba Ljubljana na Pokljuki.

23. Brezplačno 14-dnevno bivanje z vso oskrbo v domu Ilirije v Planici.

24. in 25. Po 14-dnevno bivanje z vso oskrbo v hotelu KO-OP v Gozdu Martuljku.

26. Brezplačno 14-dnevno bivanje z vso oskrbo v Dolenjskih Toplicah.

27. Brezplačno 14-dnevno bivanje z vso oskrbo v hotelu Kazino na Jezerskem.

28.—32. Po eno dvokolo.

33.—36. Po ena ženska zapestna ura.

37.—38. Po ena moška zapestna ura.

39.—42. Po ena garnitura blaga in podloge za obleko.

43.—44. Po ena klubska harmonika.

45.—49. Po en fotografski aparat.

50.—54. Po eno zlato nalivno pero.

55.—75. Po dve knjigi ilustrirane revije »Življenje in svet« v luksuzni vezavi.

76.—100. Po ena knjiga prof. Melika »Jugoslavija« (dva dela) in po en »Jutrov« roman.

★

Naknadno se nam je posrečilo pridobiti še naslednjih pet nagrad.

101. Brezplačno 14-dnevno bivanje z vso oskrbo v domu na Polževem.

102. Brezplačno 14-dnevno bivanje z vso oskrbo v koči na Veliki Planini.

103. Brezplačno 14-dnevno bivanje z vso oskrbo v Aljaževem domu v Vratih.

104. Brezplačno 14-dnevno bivanje z vso oskrbo v koči pri Triglavskih jezerih.

105. Brezplačno 14-dnevno bivanje z vso oskrbo v domu na Krvavcu.

Nagradne naloge

Idealni cilj in namen našega nagradnega razpisa je, da bi srednješolci, ki se bodo udeležili tekmovanja, ob letošnji 20 letnici Jugoslavije malo razmislili in si čim bolj živo predočili, **kaj pomeni za naš narod zedinjenje v svobodno in neodvisno državo, kaj nam je Jugoslavija dala v teh 20 letih in kako naša mlada generacija občuti blagodat svobodne domovine.** Za primer navajamo nekaj predmetov, ki bi se dali obdelati. Ne zahtevamo nikakih obširnih študij, dovolj je nekaj dobro premišljenih in lepo izraženih misli v obsegu običajne domače ali šolske naloge.

Evo nekaj primerov, ki jih lahko tekmovalci obdelajo v svojih nalogah:

Kako doživljam Jugoslavijo.

Kaj je Jugoslavija prinesla Slovencem.

Kaj pomeni mladi kralj doraščajoči generaciji.

Kaj bi bilo z nami Slovenci brez Jugoslavije.

V čem leži pomen izreka kralja Zedinitelja, da je dober Jugosloven tudi dober Slovenec, Hrvat in Srb.

Jugoslavija kot dokaz ustvarjajoče sile slovanstva.

Dolžnost mlade generacije do državne in narodne misli.

Moji vtisi s poti po Jugoslaviji.

Jugoslavija v slovenski literaturi.

Naš kulturni napredek v Jugoslaviji.

Zakaj sem sokolski naraščajnik (naraščajnica).

Kaj pripovedujejo naši domači o borbi za Jugoslavijo.

Slovenski srednješolci v predvojnem jugoslovenskem pokretu (Preporodovci).

Kateri vojni dogodki so bili odločilni za zmago misli zedinjenja.

Pomen majniške in krfske deklaracije.

Pomen našega morja.

To je le nekaj primerov in predlogov. Vsak tekmujoči dijak pa **si lahko svobodno izbere naslov in vsebino svoje naloge v okviru splošne misli na 20 letnico našega narodnega in državnega zedinjenja.** Prepričani smo, da bosta že razmišljanje in sestava naloge sami po sebi za vsakega tekmovalca prijetno in zanimivo delo.

Naloga naj ima, kakor že rečeno, **obliko in obseg nalog, kakršne se pišejo za šolo.** Obsega naj torej **tri do šest strani šolskega zvezka.** Napisana pa naj bo samo **na eno stran lista in s črnilom (dobro čitljivo!) ali pa s strojem.**

Naloga **ne sme biti podpisana,** temveč mora imeti na koncu samo **začetne črke ali pa kak psevdonim tekmovalca in pa označbo razreda in vrste zavoda,** katerega je tekmovalec obiskoval v sedaj potekajočem šolskem letu 1937-38. Priložena naj bo **zaprta kuverta,** ki bo imela zunaj isti podpis kakor naloga in označbo razreda in zavoda, znotraj pa na posebnem lističu **točno ime tekmovalca, označbo razreda in šole ter točen počitniški naslov.**

Ocenjevanje nalog

Poslane nam naloge bo ocenila **posebna komisija,** sestavljena iz urednikov »Jutra« in prosvetnih delavcev izven uredništva. **Vodstvo komisije je prevzel znani in priznani šolnik g. Josip Reisner, pred kratkim upokojeni direktor Srednje tehnične šole.**

Komisija bo ocenjevala naloge s posebnim ozirom na šolo in razred tekmovalca. Zato bodo vsi tekmovalci **razdeljeni na tri skupine: nižjo, srednjo in višjo.** V nižjo skupino bodo uvrščeni dijaki iz prvih treh razredov, **v srednjo skupino** dijaki četrtega, petega in šestega razreda, **v višjo skupino** pa dijaki sedmega in osmega razreda srednjih šol. Dijaki z ostalih zavodov, ki imajo značaj srednje šole, bodo uvrščeni po tem, kateremu razredu popolne srednje šole odgovarja dotični razred njihovega zavoda.

Zaradi te razdelitve v tri skupine je potrebno, da vsak tekmovalec na koncu naloge poleg začetnih črk svojega ali poleg psevdonima označi še razred in vrsto svoje šole, brez navedbe kraja šole.

Ponovno opozarjamo, da je povsod merodajen razred, ki ga je tekmovalec obiskoval v šolskem letu 1937-38, ne pa razred, v katerega bo vstopil v jeseni.

Pogoji tekmovanja

Glavni pogoji so navedeni že v gornjih odstavkih. Nagradnega tekmovanja se torej lahko udeleži **vsak letošnji dijak katerekoli srednje šole ali srednji šoli enakega drugega zavoda v dravski banovini** (humanistična in realna gimnazija ,realka ,trgovska akademija in nižja trgovska šola, meščanska šola, učiteljišče, srednja tehnična šola itd.). Tekmujejo pa lahko tudi dijaki srednjih ali njim enakih šol izven Slovenije, vendar pa ti samo pod pogojem, da so njih starši, odnosno drugi svojci, naročeni na »Jutro«.

Nagradne naloge je treba odposlati na naslov: **Uredništvo »Jutra« (srednješolsko tekmovanje) v Ljubljani, Knafljeva ulica 5.** Odposlane morajo biti tako, da bodo **najkasneje v torek, dne 7. junija,** v rokah uredništva. Ocenjevalna komisija bo potem dovršila svoje delo v štirinajstih dneh. Izidi tekmovanja bodo objavljeni **v nedeljski številki »Jutra« dne 26. junija.** Do konca šolskega leta, to je do Vidovega dne, dne 28. junija, bodo vsi nagrajenci že imeli v rokah nagrade, odnosno nakazila za počitniška potovanja in počitniška bivanja.

Vse, ki bodo dobili nagrade za potovanja in bivanja, prosi »Jutro« že sedaj, da mu v zahvalo po končanem potovanju ali bivanju pošljejo kratek popis o svojih doživljajih. Ravno tako prosi one, ki bodo dobili kolo, uro, harmoniko, fotoaparat itd., da mu ob koncu počitnic s par vrsticami sporoče, kaj so kaj z nagrado doživeli ali kako jim služi itd.

V Ljubljani, dne 18. maja 1938.

»JUTRO«

600 m daleč in 30 m visoko

Bob Morse iz Kalifornije je skonstruiral letalno napravo, ki jo poganja z nogami. Na ta način je letel v višini 30 m 600 m daleč . . .

Porabimo star krompir!

Kako je treba ravnati s klijočim krompirjem, da ostane poraben in užiten

Krompir je v pravem pomenu besede nosilec naše hrane. Na površinski enoti nam daje največji donos redilnih snovi, v gospodinjstvu se da porabiti na najrazličnejše načine in je zelo bogat z ogljikovimi hidrati, rudninskimi snovmi ter — če upoštevamo količino njegove vsakdanje porabe — tudi z beljakovinami.

Na žalost pa je mnogo gospodinj, ki postanejo krompirju, ki jim leži še v kleti takoj nezveste, čim se pojavi na trgu mladi krompir. Stari krompir jim ne diši več, pa ga puste, naj klije in se kvari. To ni dobro.

Če smo krompir dobro shranili, tedaj ostane dober in uporaben še do pozne pomladi. Če ga zavarujemo pred svetlobo, mrazom in toploto, tudi ne bo pričel kliti. Če bi pa vendarle začel kliti, tedaj mu moramo poganjke pravočasno odlomiti, ker izgubi drugače svoj okus in škrob. Klijoči krompir moramo temeljito olupiti in izrezati mu moramo vsa očesa, ker se v teh tvori strup solanin.

Ob tem letnem času je bolje, da star krompir pripravimo z dušenjem nego s kuhanjem in da postane okusnejši, moramo položiti nanj vrečico s kuminom. Krompir, ki ni več polnovreden, temeljito olupimo in pristavimo z zadosti vode, toda brez soli k ognju, kjer naj kratko zavre. Potem vodo odlijmo in nalijmo na krompir nove, vrele vode. Sedaj dodamo tudi nekaj soli in morebiti tudi malenkost jesiha.

Če stari krompir tako skuhamo, bo imel še izboren okus. Toda pri dobrem starem krompirju, ki še ni pričel kaliti, je, kakor smo že povedali, bolje, da ga dušimo, ker se njegove redilne snovi tako bolje ohranijo.

Vzoren rešitelj — a slab soprog

Roman sina ruskega jetnika in tvorničarjeve hčere

V juliju 1934. se je na Vrtskem jezeru v nenadnem viharju prevrnila jadrnica nekega dunajskega veleindustrijca. 19-letna tovarnarjeva hči, ki je bila sama v ladji, je padla v vodo in bila je v največji nevarnosti, da utone.

Fedor, sin nekega ujetega ruskega vojaka, ki je po vojni ostal na Koroškem, je z brega videl, kako se dekle obupno bori z valovi. Brez pomišljanja je skočil v vodo, splaval do dekleta in ga rešil.

Med nadaljnjimi tedni se je med obema mladima človekoma razvilo prijateljstvo. Skupaj sta jadrala po jezeru, mlada Lily je gledala v svojega rešitelja kakor v Boga in čeprav je bil nje oče kaj malo vnet za to prijateljstvo, sta se dekle in fant zaročila in potem tudi poročila. Zakon pa je bil že od vsega početka nesrečen. Fedor, ki je svoja prva leta prebil na Ruskem in zadnja leta na deželi med kmeti, je bil deležen le pomanjkljive vzgoje. O finih manirah v družbi je imel le malo pojma. Žena se je dve leti zaman trudila, da bi ga izlikala, ostal pa je družabno »nemogoč«.

Pogoste so bile prilike, da je svojo mlado ženo, ki so jo bili vzgojili v nekem švicarskem penzionatu, težko blamiral, zato ni čudno, da sta se medsebojno čedalje bolj odtujevala in končno je žena vložila tožbo za ločitev tega nemogočega zakona.

V svoji tožbi je navajala, da ji je nemogoče pokazati se z možem v družini ali pa v družbi. Vsi njeni napori so bili dve leti zaman, pač pa je prišlo med njima pogostoma do prepirov in ker zahaja mož rajši v male gostilne, ostaja tam do polnoči ter družino zanemarja, je pač nujno potrebno, da se zakon po njegovi krivdi loči.

Sodišče je te razloge upoštevalo in zakon ločilo, ker bi nadaljnje skupno življenje vodilo le do še hujših sporov.

200 tisoč sardin v morje

Med francoskimi ribiči je nastalo veliko razburjenje, ker nimajo možnosti, da bi prodali ves svoj plen. Čeprav so v zadnjih dneh v Saint-Nazaireu sardine prodajali po skrajno nizkih cenah, so bili prisiljeni, da pomečejo 200.000 teh rib v morje. Zastoj v prodaji je nastal tudi zavoljo stavk v nekaterih tvornicah sardin.

Obisk angleških suverenov v Parizu

Priprave za obisk angleške kraljeve dvojice v Parizu so v polnem teku. Apartmane na Quai d'Orsayu, kjer bo prebivala, so opremili z najdragocenejšim pohištvom, ki je francoski vladi na razpolago. Strežno osebje bo imelo posebno svečano uniformo in straža s heletardami ter srednjeveškimi kostumi naj poveča svečani značaj.

Ves Quai d'Orsay bodo podredili vojaškemu poveljniku in vsako krat, kadar bosta suverena odhajala na kakšen obisk ali pa se vračala, se bodo oglasile fanfare. Poslopje bodo ponoči razsvetlili s številnimi žarometi.

Po uradnem sporočilu obiščeta Paris v septembru tudi egiptski kralj in kraljica.

Lord Nuffield zgradi največjo tvornico za letala

Angleška javnost govori z velikim priznanjem o avtomobilskem veleindustrijcu lordu Nuffieldu, ki je vladi ponudil svojo pomoč za hitro izvedbo angleškega zračnega oboroževalnega programa.

Listi poročajo, da je lord Nuffield ukrenil že vse potrebno za množestveno produkcijo letal. Gre pred vsem za gradnjo letalskih ognodij, kajti za gradnjo motorjev je že dovolj poskrbljeno. Lord Nuffield bo v Birminghamu zgradil največjo letalsko tovarno na svetu, v kateri bodo gradili v prvi vrsti bombnike.

Napačna signalna zveza — 6 mrtvih

Preiskava je ugotovila vzroke hude nesreče, ki se je zgodila pri londonski podzemeljski železnici in o kateri smo te dni poročali.

Prejšnji dan so na progi nekaj popravljali in pri tem so žice za signalne naprave napačno zvezali. Posledica je bila trčenje dveh vlakov, pri čemer je bilo 6 oseb ubitih in pol stotine težko in lažje ranjenih. Vodja vlaka, ki je treščil v stoječi vlak, je izpovedal, da je v zadnjem trenutku zagledal motno rdečo luč. Ni mislil, da bi bil vlak, pa je vse eno hotel ustaviti. Bilo pa je že prepozno, trenutek pozneje se je katastrofa zgodila.

Sistem dveh otrok in geniji

Če bi bil danes moderni sistem dveh otrok v veljavi že pred nekaj sto leti, bi bilo človeštvo prikrajšano za mnoge velike duhove. Mozart je bil n. pr. sedmi otrok svojih staršev, Rihard Wagner deveti, Bach osmi in Albreht Dürer tretji.

Dekorirani prsti na nogah

Na havajski peščini dekorira domača deklica nohte na prstih kopališke gostje

Kirurg pozabil škarje v telesu

Zanimiva razprava pred italijanskim sodiščem

Vrhovno sodišče v Rimu je razsodilo o zadevi, ki je v italijanski javnosti zbudila mnogo pozornosti. Potrdilo je prvi sodbi nižje inštance in apelacijskega sodišča v Jakinu, po kateri sta zdravnik dr. Giamantoni in uprava bolnišnice v mestu Fabrianu skupaj dolžna izplačati odškodnino, ki jo je zahtevala od njiju neka Paolettijeva.

To Paolettijevo je namreč dr. Giamantoni operiral, a v njenem telesu je potem pozabil škarje, tako da jo je bilo treba veliko pozneje še enkrat rezati. Vrhovno sodišče je dokončno razsodilo tako, kakor smo omenili, navzlic temu, da ni imela Paolettijeva zavoljo operacijskih škarij v svojem telesu po nekem čudnem naključju nobene škode. Operacija je bila izvršena pred dvanajstimi leti. Škarje so odkrili popolnoma slučajno, ko so pred kratkim zavoljo vnetja v sklepu Paolettijevo röntgenizirali. Z novo operacijo so ji potem škarje odstranili. Pacientka je zahtevala 114.800 lir in jih je tudi dobila.

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo še za pol stoletja!

ANEKDOTA

Načelnik propagandnega odseka velike ameriške tvrdke za prodajo avtomobilskih pogonskih sredstev A. L. Gallagher si je o priliki bivanja v Rimu izprosil sprejem pri sv. očetu. Državni tajnik kardinal Pacelli je skozi priprta vrata slišal, da Američan papežu nekaj silno prigovarja, ta pa se na vse kriplje brani. Ko je Američan povišal svoj glas, je kardinal razločno čul besede: »Dam cerkvi 30 milijonov dolarjev! Petdeset milijonov! Sto milijonov!« Papež je na vsako ponudbo odgovoril: »Nemogoče!« Ko je Gallagher odšel, je Pacelli pristopil k papežu in vzdihnil: »Kakšno bogastvo je šlo po vodi! Kaka škoda za cerkev!« »Na žalost«, je odvrnil sv. oče, »tora ponudbe res nisem mogel sprejeti. Mož je hotel, da bi jaz ukazal cerkvi, naj se od danes naprej na koncu cerkvenih molitev ne izgovarja več amen, marveč mobiloil.«

Poplave na Štajerskem

Šest smrtnih žrtev, milijonska škoda

Kakor smo že poročali, je zadnje deževje in tajanje snega povzročilo na Štajerskem hude poplave. Tudi Koroška je prizadeta in poročila o poplavni katastrofi navajajo šest smrtnih žrtev.

Poplave so zajele veliko ozemlje in povzročile silno razdejanje. Več velikih in majhnih mostov je porušenih, nekateri kraji so zaradi naraslih voda odrezani od sveta. Ceste, travniki in gozdovi, sadovnjaki in hiše so deloma pod vodo. Škoda gre v milijone.

V Leobnu je dosegla Mura višino 4.40 metrov, kakršne ne pomnijo ljudje sedanje generacije. Od Leobna do Judendorfa so morali vse vasi, ki ležijo ob Muri, izpraznitti. Elektrarna v Leobnu je ustavila obrat in mesto je bilo zaradi tega brez luči.

V Türrachu v zgornji dolini Mure, se je zrušila neka hiša in je utonil moški, ki je pomagal pri reševanju ljudi. Potok Rantenbach, ki se zliva v Muro, je takisto odnesel s seboj moškega, ki se ni mogel oteti iz deročih valov.

Največje razdejanje so povzročile poplave v Knittelfeldu. Železniška proga je med St. Lorenzenom in Knittelfeldom v dolžini dveh km popolnoma zasuta s peskom in prodom. V Landschachu in Masswegu je voda zrušila več hiš in gospodarskih poslopij. V Knittelfeldu, skozi katerega teče potok Dingering, je voda prestopila bregove ter se razlila po trgu. Na desettisoče kubičnih metrov lesa so valovi odnesli s seboj.

Kolikor so doslej zbrana poročila o poplavni nesreči, javljajo uradi, da sta utonila delavca Wind in Krenn. V Strochenbachu pri Rottenmannu je utonil vojni invalid Leitner, v Hörbingu pa neka sedemletna deklica, ki je hotela rešiti piščance iz deročih valov. Tudi vojnega invalida Eberharda, ki je hotel deklici pomagati, je odnesla voda. Vendar je imel srečo, da se je spotoma vlovil za neko drevo in splezal na njegov vrh. S tem si je otel življenje. V Troifaiachu sta utonila 48letni tesar Steinacher, v Gössu pa 28letni Albin Wamenstaller, ki sta pomagala pri reševalnih delih. V Gniesauu je padel 17 letni A. Drage v vodo. Odnesli so ga valovi. V Himmelbergu je utonil Benedikt Rattler v naraslem hudourniku.

Radgona je doživela poplavo, kakršne niso imeli že od l. 1916. Mestni park, okoliški travniki, ulice, vse je bilo v jezeru. Večino hiš so morali izpraznitti. Pri reševanju so pomagali gasilci in vojaki. Mnogo živine je utonilo, voda je odnesla tudi krmo, zlasti seno. Nemški notranji minister dr. Frick je obiskal prizadeto mesto in obljubil prebivalstvu pomoč.

Proga Gradec—Bruck—Dunaj je k sreči ostala sposobna za železniški promet, prekinjen pa je promet med Beljakom in Celovcem. Med Špiljem in Radgono vozijo osebni vlaki s prestopanjem potnikov, tovorni promet pa zaenkrat počiva.

VSAK DAN ENA

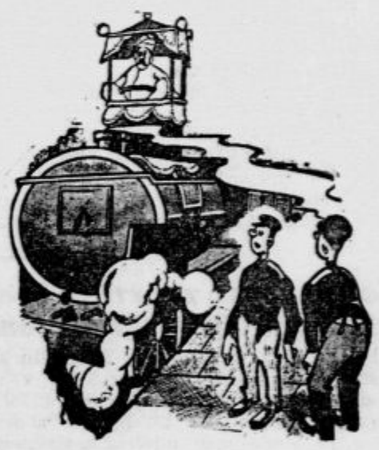

Maharadža na potovanju.
(»Everybody's weekly«)

Smehljaj Carigrada

Na »Lovćenu«, 18. maja

Dardanelska ožina, ki smo jo ugledali v večerni svetlobi, približuje v tesno sosedstvo Evropo in Azijo. Na tej razgledni točki ne čutiš med njima vidne razlike: s te in z one strani je slika skoraj ista, podobna so si človeška selišča, saj konec Evrope in začetek Azije naseljuje isti narod. Ko smo poprej jadrali po širokem Egejskem morju in iskali na obzorju obrisov maloazijske obale, se nam je zdelo, da so se s kompasi vred oddaljili tudi vsi evropski problemi. Lažje kakor doma, v vroči bližini njihovih »dinamičnih izvorov«, smo lahko na mejah Evrope zaprli oči pred njimi. Toda Dardanele so jih na mah postavile pred naše mišljenje in zaplele v razgovore, ki jih imamo na krovu lepega »Lovćena«, ob šumenju valov in otroškojokavem vzklikanju galebov. Koliko evropskih interesov, koliko stremljenj po ravnotežju se je že lomilo na tem zgodovinskem osišču, ki ga tolikokrat omenjajo v evropski politični in diplomatski zgodovini!

Na nizkih, zelenih in po videzu prijaznih vrhovih ob obrežju pripovedujejo trdnjave, vojni spomeniki in vojašnice o vojaško političnem pomenu te evropsko-azijske soseščine. Tisoči, ki so med svetovno vojno padli v teh vodah zaradi »politike ravnotežja«, so bili samo nasledniki davnih trojanskih bojevnikov, kajti po sodbi francoskega raziskovalca Homerjeve poezije Bérarda je tudi za vabljivo fabulo o lepi Heleni skrit večno aktualni motiv: borba med vzhodom in zapadom na mejnih črtah Sredozemlja kot najugodnejšega prostora za politična in vojaška tekmovanja. Zgodovina se tu venomer ponavlja in prav v Dardanelah, na večni mrtvi straži dveh kontinentov, ti stopa nje valovanje živo pred oči.

Kmalu po 19. uri smo se ustavili za pol ure v Čanku, majhnem, turškem mestecu. Tu sta vstopila na našo ladjo dva turška vojaka in nas spremljala prav do Carigrada. Naslednjega jutra smo kmalu po šestih pasirali San Stefano, kjer je bila pred 60 leti sklenjena znana mirovna pogodba. Tako smo po mirni vožnji čez Marmarsko morje zajadrali v Bospor, eno najlepših točk na naši poti, čeprav je vsa pot polna slikovitosti in zanimivosti. Lahno meglico je tu in tam prodiralo sonce, ki je zlatilo kupolo Hagije Sofije in morske valove pod nami. Pred nami pa se je vedno bolj prikazoval Istanbul, staro Carsko mesto, tolikokrat zaželeni in zasanjani Carigrad! Še preden so mogli naši vrli mornarji vreči sidro na častnem mestu, ki so ga turške oblasti določile »Lovćenu« v bližini Zlatega roga, je sonce snelo Carigradu prozorno belo tančico. Zdaj so z vseh strani zableščale njegove stare palače, mošeje z minareti, njegove vode, in vse barve in vsi toni so se zlivali v živo, starinsko, eksotično, z dihom pravljic iz Tisoč in ene noči zaznamovano podobo Carigrada, mordá najlepše ležečega mesta na svetu. Kdorkoli je in bo doživel tako jutro s panoramo Carigrada pred seboj, ne bo svoj živi dan pozabil edinstvene sile in lepote tega doživetja. Vsi nosimo v srcu hrepenenje po vzhodu. Ko ugledamo na vratih azijskega kontinenta, te zibelke človeštva in njegovih kultur, minarete Carigrada, se nam sprosti v duši davno hrepenenje in srcé neugnano objema to čudovito stvaritev bizantske civilizacije in orientalskega življenjskega stila, smehljajoče se mesto, ki nad njim bedi že toliko vekov krščansko-mohamedanska Hagia Sofia (Sveta Modrost).

Kmalu smo se izkrcali in se brž seznanili z nekaterimi zastopniki naše kolonije v Istanbulu. Izmed njih nam je novinar Bukinica postal vodnik po mestu, ki smo si ga bili morali zaradi kratko odmerjenega časa ogledati z največjo hitrostjo. Marsičesa kajpak nismo mogli videti. Tolažba nam je, da se sem še vrnemo in si to ali ono reč še ogledamo. Z avtotaksiji, ki so jih vodili turški šoferji (vsi smo se prepričali, da so to nepričakovano vešči in simpatični možje) »smo zbrzeli v Arheološki muzej. Nameščen je v nekdanji palači bizantskih vladarjev, v tako zvanem starem saraju. Tu so zbrane zgodovinske znamenitosti, ki ne zaostajajo za najznamenitejšimi muzeji sveta. Med številnimi sarkofagi je zaradi svoje arhitekture in dobro ohranjenih reliefov posebno lep oni, ki ga pripisujejo Aleksandru Velikemu. Krasne plastike, mozaiki, keramike in druge umetnine iz vseh krajev Male Azije, Macedonije, Grčije in drugih sosednih dežel so v tem muzeju razvrščene v pregledne večidel kronološko urejene zbirke, ki bi bilo treba zanje vsaj pol dneva zbranega časa.

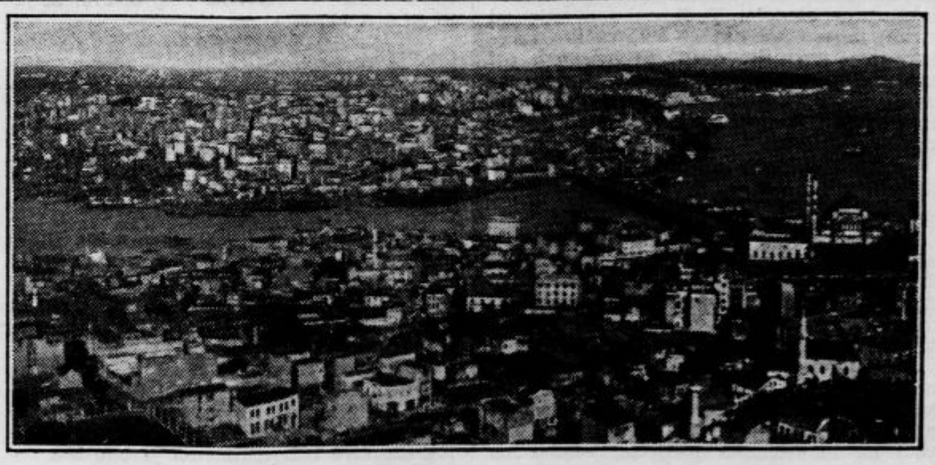

Carigrad — Zlati rog

Iz Arheološkega muzeja smo krenili v eno najznamenitejših džamij na svetu, v 300 let staro Ahmed-begovo džamijo, ki je bila zgrajena zato, da prekosi krščansko stavbo Aje Sofije. Ni težko presoditi, da kljub vsemu veličastju ni uspela ta tekma sultana z davnim cesarjem Justinijanom; toda za stavbarstvo mohamedanskih svetišč je bila Ahmed begova džamija odločilnega pomena in zaradi njenih šestih minaretov — edinstven pojav na svetu — so bili morali rešiti prestiž Mohamedove džamije v Meki tako, da so ji postavili še sedmi minaret. Drsaje po bogatih preprogah vpijaš vase lepoto orientalske mistike, ki je tu razpela svoj razkošni šotor v čast in slavo Allahu in njegovemu preroku Mohamedu.

Aja Sofija, ki je sedaj že šesto leto bizantinski muzej, je kajpak še vedno središče zanimanja umetnostno čutečih obiskovalcev Carigrada. Starejše poznavalce bi začudila marsikakšna sprememba; s tem, da Aja Sofija ni več mošeja, se lahko vrača v svoje prvotne forme, čeprav ne bo več nikdar služila prvotnemu namenu. Velikega pomena so mogočni starokrščanski mozaiki, ki so jih odkrili v zadnjih letih in ki jih še vedno znova odkrivajo. Cerkev, ki jo je l. 537. zgradil v slavo božjo in v utrditev svoje cesarske moči bizantski zakonodajalec Justinijan, je ena najstarejših krščanskih cerkva na vsem svetu in izmed starih cerkva najveličastnejša. Z njo so bila odprta nova pota monumentalni arhitekturi, postala je pravilo vsega bizantskega cerkvenega stila in je na vzhodu še vedno vzor vsem hišam božjim. Njena 55 m visoka in 33 m široka kupola nadkriljuje po zgradbi ne le svojo edino predhodnico v rimskem Panteonu, marveč tudi vse poznejše, celo še renesančne stvaritve te vrste. Material, iz katerega je zgrajena nje notranjost, zlasti marmorne plošče, ki imajo ponekod kar čudovito naravno slikarijo, je bizantski cesar zbral z vseh strani tedanjega omikanega sveta. Zlasti so uporabili za novo cerkev marmor nekdanjih grških templjev. Sami stari bogovi so morali s svojimi svetišči pristopiti k temu mogočnemu poveličevanju nove vere in vsemogočnega monarha, ki je hotel prekositi Salomona in prepričati Boga, da ima v njem svojega največjega služabnika. Ko je pozneje Benečan Errico Dandolo na križanskem pohodu oplenil mogočno cerkev bizantskih carjev in odnesel iz nje baje za 40.000 kg zlata in srebra, je njen blesk in lesk mnogo izgubil, vendar vse to ni moglo zmanjšati arhitektonske učinkovitosti in edinstvene notranje, v plemenitem stavbnem materialu ohranjene lepote cerkve Svete Modrosti.

Pri Aji Sofiji je novost še to, da so nedavno odkrili ostanke prvotne Konstantinove bazilike in našli nekaj njenih stebrov, raziskavanja na terenu tik Aje Sofije še nadaljujejo.

Nagla je bila naša pot po Carskem mestu, današnjem velikem Istanbulu, vendar

Kulturni pregled

Davorin Ravljen: Črna vojna

Dočim je val vojne literature, ki je bil v prvem desetletju po velikem svetovnem požaru preplavil vso Evropo kot odjek krivic in bolečin, prizadejanih milijonom, in kot krvav memento bodočim rodovom, že znatno uplahnil, se je tudi v naši knjižni tvorbi zadnjih let pojavilo nekaj del, ki so sicer pozen, a vendar potreben in pretresljiv doprinos k zgodovini velike tragedije. Morda ni nikogar tako vrtinčil in butal po svetu krvavi vihar, kakor slovenskega človeka, služečega v tuji armadi, ter ga vlačil po bojiščih, barakah in špitalih, kjer se je javno očitovala njegova razklanost, kruto hlapčevanje in podzavestno stremljenje k svobodi.

Od vseh brezimnih junakov, ki jih je iz množice dvignila umetnikova roka, je danes še najbolj živ bratec Švejk. Mi še nimamo svojega Švejka, da bi mu stopil ob stran. Nimamo še velikega teksta o slovenskem soldatu, ki bi ga mogli pokazati vsemu svetu kot simbol našega trpljenja, naše volje in naše vere in ki bi mogel v svetovni knjižnici stati v vrsti velikih dokumentov, ki bodo preživeli stoletja.

V zadnjem času se je pridružila kratki vrsti slovenskih pričevanj o vojni knjiga Davorina Ravljena »Črna vojna«, ki jo je pravkar izdala založba »Cesta«. Z veliko pieteto in tiho grozo jemljemo v roko knjige te vrste. Saj iščemo v njih več kot samo osebnih spominov njih avtorjev. Od njih nekako pričakujemo odgovorov na tisoče naših vprašanj. Saj so glasen klic po nedotakljivosti in novem vrednotenju človeškega življenja, čigar cena se nam danes kaže nižja, kot se je kdajkoli. Če nam te knjige ne morejo dati ne prvega ne drugega, nam pa brez dvoma dvigajo zavest o vrednosti krvave odkupnine, s katero smo dobili to, kar je danes naše in nam tako neskočno drago. To je končno najbolj notranje bistvo teh pričevanj in najbrže tudi njihov visoki namen.

Tudi pričujoče delo, podano v obliki zapiskov mladega črnovojnika, nam zapusti prav isti občutek. Čeprav obsega prav za prav kratko časovno razdobje — od začetka četrte vojne zime leta 1917. v majhni garniziji na Gornjem Štajerskem do prevrata ter justifikacij v Judenburgu in veselja pijanega vračanja razcepane bivše avtsrijske armade z vseh vetrov — nam živahno dvigne pred očmi svet, v katerem živi, dela, preklinja, trpi in upa mladi enoletnik Peregrin Napotnik. Prva tretjina knjige dela vtisk, kakor da je pisana nekako hlastno, krčevito, tu in tam celo raztrgano in stane te nekaj truda, da vedno znova vloviš tenke, temne niti, ki se ti trgajo med prsti in jih spet privozljaš drugo k drugi. Vendar nas že prav od začetka postavi v ozračje trhle, razpadajoče stavbe avstroogrske monarhije in njenih zadnjih, histeričnih, skorajda blaznih predsmrtnih krčev ter nas zbliža z vsemi tistimi v temeljih zrahljanimi človeškimi življenji, ki medlijo v njem z neko silo, ki ti ne da, da bi odložil knjižico, preden je nisi prečital.

Proti sredini se pripovedovanje, čeprav stvarna napetost narašča, nekako umiri. Kakor da mladenič, ki piše svoj dnevnik, zori v trpljenju in modrosti iz dneva v dan. Proti koncu zgrabi človeka prikazovanje judenburške tragedije, da jo znova podoživlja. Posvečeno ji je več poglavij, ki spadajo med najmočnejša in najbolj epsko pisana v vsej knjigi. Med njimi bo ostal bralcu brez dvoma v težkem spominu opis zadnjega obiska v celici obsojenih Janezov, njih zadnje poti skozi sončni majski dan ter njih junaške, danes že skoraj legendarne smrti. To so velike, težke stvari iz slovenske zgodovine.

Med najbolj enotno in kompaktno napisana poglavja ,ki so zanimiva tudi zaradi karakterizacije njihovega anekdotičnega junaka, spada zgodba o Kelestyri, edinem Turku v bataljonu, ki doživi sredi svetovne tragedije svojo majhno, osebno usodo. Prav podobno vpliva tudi poglavje o pobegu in smrti Jovana Stijića. Edine skorajda lirične strani v vsej knjigi so strani pisma brezdomca Benedika, ki je, čeprav ni imel doma, ušel domov, saj je »domovina poleti en sam zelen in gostoljuben hram«.

Vkljub temni in težki vsebini knjige sije vendar nad vsem klavernim življenjem v njej sonce: to je hrepenenje majhnega slovenskega človeka, izrečeno v začetku tu in tam z drobno besedo, proti koncu pa vedno glasneje in določneje: hrepenenje po domu, po miru, po pravem, trdem delu, po njivi in trati — in s tem hrepenenjem veliko, neomajno upanje, ki je do zadnjega diha tešilo tiste, ki jim ni bilo izpolnjeno, in je vodilo tiste, ki so preživeli. Kar je razen tega upanja veselega v knjigi, je trpko in bolj podobno kletvi in stoku, kakor smehu. A te dobre slovenske vere, ki naj nas nikoli ne zapusti, je dovolj, da je knjiga kljub vsemu od nje svetla. T. T.

Mladinski koncert na Rakeku

V nedeljo je priredil podmladek Jadranske straže na meščanski šoli na Rakeku koncert mladinskega zbora v Sokolskem domu. Pred koncertom je predaval ravnatelj Tone Gaspari o kulturno-historičnem razvoju Rakeka in okoliša, potem je nastopilo okoli 60 mladih grl, ki so izvajala krasno sestavljen spored naših pesmi s tako sigurnostjo in umetniško ambicijo, da občinstvo, ki je napolnilo dvorano do vrha, skoraj ni moglo verjeti svojim ušesom. Po koncertu sem v družbi izvedel, da je nekdo pred letom dni ocenil to mladino kot nemuzikalno. Pevovodja Makso Pirnik, ki je vzel zbor v roke pred dobrim pol letom, je to domnevo ovrgel tako temeljito, da so ga po koncertu na cesti ljudje kar v trumah obsipavali in mu čestitali. Na sporedu so bili: Grbec, Adamič, Premrl, Tome, Dolinar, Pozajič, Mokranjac, Osterc, Cvetko in Pirnik, ki žanje letos tudi kot mladinski komponist nepričakovane uspehe. Spored je bil sestavljen progresivno: od lažjega k težjemu. Hkrati je tvorila sestava sporeda tudi nekak razvoj v umetniško kvalitativnem smislu in se je zgodilo, da je publika izsilila ponavljanje moje »Žabice in muhe« in je hotela izsiliti ponavljanje Pirnikove »Uspavanke Matjažku«, čemur pa avtor-pevovodja v svoji preskromnosti ni ugodil. Podeželsko občinstvo je koncert in nastop svojih otrok ne le pozorno poslušalo, ampak naravnost doživljalo — po končanem sporedu ni hotel nihče iz dvorane. Prav pohvalno moram omeniti D. Cvetkov zbor »Ej«, ki je bil morda najtrši oreh za pevce.

V prireditvah te vrste vidim velikanski vzpon k najvišjim ciljem umetnosti, ki je seveda rezultat prav tako velikega napora. Vidim v njih pravilno pot k preorientaciji umetniškega pojmovanja, in čustvovanja mladine, ki je bila in bo ostala za napredek vedno dovzetna.

Koncert je prenašala tudi ljubljanska radiofonska oddajna postaja. Slavko Osterc

---

smo videli marsikaj, kar se bo trdno vtisnilo v spomin. Predvsem znamenito tržišče Bezistan z vso avtentično slikovitostjo orientalske čaršije. Tu melanholično posedajo na svojih preprogah stari Turki, brez fesov, za katerimi nemara še vedno žalujejo, kakor jih pogreša tudi evropski turist, ker je z njimi izgubil ta svet eno svojih slikovitih značilnosti. V čaršijskih trgovinicah si ne delajo skrbi s preteklostjo mlade, brhke, prikupne, z vsemi lepotnimi pripomočki evropskih dam opremljene Turkinje, ki lahko vsak dan blagrujejo svojega osvoboditelja, velikega Kemala Ataturka. Videli smo blizu univerze hišo, v kateri je živel Pierre Loti, pisec krasnega carigrajskega romana »Aziadé«. Pili smo pravo turško kavo na Nišantašu nad novim sarajem (dvorom) in uživali čudoviti razgled na Carigrad in na azijski Skutari. Obiskali smo kajpak tudi stari dvor, čigar orientalsko-dekorativna, vendar mala kičasta prestolna dvorana — ena največjih na svetu — je spremenjena v muzej, ki kaže poleg zgodovinskih znamenitosti razvoj in razmah nove, civilne in laične Turčije, njen evropski napredek, njen vzgon k prosvetljenosti in svobodi.

Prav tistega dne je prispel v Carigrad naš vojni minister general Marić, ki je bil sprejet z velikimi častmi. Razveselilo nas je, ko smo lahko predstavitelja naše vojske pozdravili na »Lovćenu«, katerega je posetil pol ure pred našim odhodom.

Treba je bilo hiteti, zakaj že ob štirih popoldne smo zapustili Carigrad. Ob enih popoldne nas je banket na ladji približal predstaviteljem carigrajskega gospodarskega življenja, ki so navdušeno napijali sestrski Jugoslaviji in uspehu Balkanske proge »Lovćena«. Vzeli smo na pot po Črnem morju spoznanje, da ima naša domovina v Turkih navdušene in sposobne prijatelje. Kajti ta narod napreduje iz svoje zaostalosti s takimi koraki, kakor morda noben drug narod na svetu. —o.

Iz Julijske krajine

Trst in Tržačani

»Popolo di Trieste« je objavil pred dnevi daljši članek, v katerem razpravlja o zanimivem vprašanju, koliko prebivalcev tržaškega mesta je pristnih Tržačanov, ljudi, ki so bili v Trstu rojeni. Po objavljenih podatkih je mesto 31. januarja t. l. štelo 255.079 prebivalcev, od katerih je bilo rojenih Tržačanov 135 do 140 tisoč odnosno 55 do 60%. V primerjavi z razmerjem med obema vrstama prebivalstva pred svetovno vojno, se je število priseljencev znatno povečalo. List meni, da je število prebivalstva drugih narodnosti, ki jih je bilo še l. 1910 v Trstu 71.954 — od tega 59.319 Slovencev in Hrvatov — ali 31.17% celokupnega prebivalstva, znatno padlo, ker se je mnogo ljudi po vojni odselilo, da pa je zato silno narastel dotok tujcev iz italijanskih pokrajin, posebno iz južne Italije. V vsakem primeru, pa je treba vpoštevati, da je bila že pred vojno pretežna večina omenjenih prebivalcev drugih narodnosti že povsem pristnega tržaškega značaja in da se je njeno absolutno število v povojni dobi še povečalo, ker je bilo Trstu v teh letih priključenih več nadaljnjih okoliških vasi Sv. Križ, Prosek, Konkonel, Opčine, Kolonkovec, Trebče, Gropada, Padriče, Bazovica i. t. d., ker je naravni priraštek nekdanjih priseljencev z bližnje dežele večji kakor priraštek starega mestnega prebivalstva in ker se je končno znaten odstotek priseljencev vendarle priselil iz najbližjega podeželja, pa je treba njihove v Trstu rojene otroke po zgoraj omenjenem kriteriju pač že smatrati za pristne Tržačane.

Glede velikega priseljevanja italijanskega elementa iz drugih italijanskih pokrajin pa list jasno ugotavlja, da je priseljevanje v mesta, kakor je Trst, povsem naraven pojav, ker je v njih zaradi njihovega gospodarskega razvoja zmerom mogoče najti zaposlitve in zaslužka, pa da takega pojava, kakor je mogoče vobče nezaželjen, ni mogoče odpraviti, nego kvečjemu urediti in primerno zaje ziti. V resnici si tudi vse oblasti prizadevajo, da se že iz narodno-političnih razlogov omogoči naseljevanje predvsem strokovnemu delavstvu in intelektualcem iz daljnih italijanskih pokrajin. Tako se zgolj taki priseljenci v Trstu sprejemajo v vse javne urade, v mestna in večja trgovska podjetja, pa tudi na lažja dela v tovarnah. Priseljenci iz bližnjih podeželskih krajev najdejo zaposlitve kvečjemu le še kot težaki ali pa pri najtežjih delih v tržaških topilnicah in drugih takih fabrikah.

Drobne novice

Himen. V Merčah sta se pred kratkim poročila gdč. Pavlinca in g. Viktor Mlač. Novoporočenca se pripravljata na pot v Ameriko, kjer si bosta poskusila ustvariti novo eksistenco. Čestitke k poroki in dobro srečo na pot!

Smrtna kosa. V Ližnjanu pri Pulju je umrl Tomo Vodinelić. Bil je značajen mož, ki je užival daleč po vsej okolici svojega domačega kraja velik ugled. V ponos so mu bili njegovi otroci, ki jih je lepo vzgojil. — V Turinu je v prvi polovici maja preminul železniški uslužbenec Ivan Štekar, ki je bil pred leti poleg drugih državnih nameščencev premeščen v Piemont. Zadnja leta je težko prenašal svojo usodo, ki ga je zanesla tako daleč od Trsta, njegovega rojstnega kraja. Rodbinama obeh pokojnikov naše iskreno sožalje!

Amnestirana begunka. Pred tržaškim sodiščem je bil pretekli torek proces proti Tržačanki Jelki Zafredovi, poročeni Petrov, ki je bila obtožena, da je l. 1933 brez potnega lista iz političnih razlogov zbežala čez mejo in se odpravila v Rusijo. Nekaj časa pred svojim odhodom iz Trsta je bila postavljena pod policijsko nadzorstvo. Obtoženka se je branila, češ da je niso nikaki politični razlogi napotili v inozemstvo, nego da je sledila le svojemu zaročencu, s katerim se je v Moskvi tudi poročila. Ko so pred kratkim izgnali iz Rusije vse italijanske državljane, se je morala tudi ona vrniti nazaj. Sodišče je dognalo resničnost njenih navedb in bi jo moralo tedaj obsoditi zgolj zaradi običajnega bega čez mejo. Za ta prestopek pa je bila deležna amnestije, tako da so jo oprostili sleherne kazni.

Drog za zastave v Cerknem. O drogovih za zastave, ki so se pričeli postavljati na pobudo kanalske fašistične organizacije, smo že poročali. Kakor pred leti zasajevanje spominskih smrek po vaških trgih na Krasu in na Goriškem, so pričeli sedaj postavljati take drogove v spomin na razne domačine ali priseljence, ki so padli v abesinski vojni. Vprav velik drog z marmornatim podstavkom bodo te dni postavili v Cerknem. Kakor v kanalskih vaseh so fašisti tudi na Cerkljanskem zbrali ves denar, kolikor ga bo treba za kritje stroškov, med ljudstvom. Listi, ki o tem poročajo, naglašajo, da na tak način tudi v Cerknem občina ne bo niti najmanj obremenjena z izdatki za drog. Drog bo prvo ali drugo nedeljo v juniju posvečen spominu na nekega obmejnega miličnika iz Bergama v Lombardiji, ki je nekaj let služil v cerkljanskih gorah in je pred dobrima dvema letoma padel v Abesiniji.

V velikih tržaških podjetjih, posebno v ladjedelnicah so pred kratkim odpustili večje število delavcev, ostalo delavstvo pa je bilo sredi maja odpuščeno le začasno, za teden dni. V tovarnah je ostalo na delu le toliko ljudi, kolikor jih je bilo potrebno za vzdrževanje prostorov in strojev. Že pred tedni so se ustavila razna dela, ki niso bila baš nujna, to pa zaradi pomanjkanja surovin. Delavstvo pa je bilo sedaj začasno odpuščeno zaradi pomanjkanja električnega toka. Kakor znano so vse tržaške tovarne elektrificirane. Tok pa prejema Trst od elektrarn pri Bellunu v Beneških Alpah.

Dve neznani žrtvi med nabiralci granat. V bližini Doberdoba sta se pretekli torek smrtno ponesrečila dva kmečka fanta. Nekje na gmajni sta našla staro granato. Ko sta jo poskusila razstaviti, jima je eksplodirala. Učinek je bil strašen. Fanta so zračni pritisk in drobci granate popolnoma raztrgali. Ljudje, ki jih je silna detonacija priklicala na kraj nesreče, so našli daleč okrog posamezne dele njunih trupel. Zbrali so njune zemske ostanke in jih naslednjega dne pokopali. Nesreča je napravila v Doberdobu in po vsej okolici najglobljі vtis, posebno še ker so si vaščani kakor tudi karabinjerja zaman prizadevali, da bi dognali, kdo sta bila nesrečna nabiralca granat.

Blizu Boršta pri Trstu se je pretekli torek na železniški progi proti Pulju pripetila huda nesreča. Zidar Ivan Rodela, star 57 let, se je ob rani jutrnji uri odpravil v Trst na delo. Ko je stopil pri Mohovu na železniškem prehodu čez tir, se je od tržaške strani nenadno pojavil brzi motorni vlak. Rodela se je zmedel za hip in že ga je vlak zadel od strani in ga vrgel daleč proč na kup kamenja. Može so uro pozneje tržaški reševalci odpeljali v mestno bolnišnico. Imel je hude notranje poškodbe in silni sunek mu je pretresel možgane. Njegovo stanje je zelo resno.

SPORT

Motociklistične dirke v Podutiku

Najboljši čas dneva je dosegel Ivan Šiška (MK Ilirija) v kategoriji sportnih motorjev do 500 ccm — Dobra sta bila tudi Polak (MK Ilirija) in Anžur (Hermes)

V nedeljo dne 22. t. m. je motosekcija Hermesa priredila na znani podutiški krožni progi (7.5 km) velike motociklistične dirke, za katere je bilo prijavljenih 20 vozačev v različnih kategorijah. Doseženi so bili naslednji rezultati:

Ljudski motorji do 100 cm³: 1. Anžur (Hermes), povprečna brzina 51 km na uro, na DKW.

Turni motorji do 500 cm³ na 8 krogov (60 km): 1. Vrhovec Franc (Hermes), povprečna brzina 59 km na uro, na Sumbeanu.

Turni motorji do 250 cm³ na 8 krogov (60 km): 1. Anžur (Hermes), povprečna brzina 52.5 na uro, na DKW.

Sportni motorji do 500 cm³ na 15 krogov (120.5 km): 1. Šiška Janko (MK Ilirija), povprečna brzina 60 km na uro, na BMW. Najboljši čas dneva!

Sportni motorji do 350 cm³ na 12 krogov (90 km): 1. Lapajne Julij (MK Ilirija), povprečna brzina 59.5 km, na Horexu.

Sportni motorji do 250 cm³ na 12 krogov (90 km): 1. Polak Janez (MK Ilirija), povprečna brzina 55.5 km na uro, na Puchu.

Vozač Polak, ki je vozil na Puchu, je dosegel gornjo povprečno brzino kljub temu, da se mu je pripetila med vožnjo nezgoda, pri kateri je izgubil na času okoli 10 minut. Zaradi izredno dobre vožnje pa je še dosegel prvo mesto v svoji kategoriji.

Celotna dirka je potekla brez vsake nezgode in ob velikem zanimanju občinstva, ki je dirki prisostvovalo v prav lepem številu. Cesta je bila zaradi deževnega vremena zlasti v gozdu spolzka, zaradi česar tudi niso bili doseženi taki rezultati, kakor bi bili v lepem vremenu in na suhi cesti.

Favorit dneva je bil naš rutinirani vozač Janko **Šiška**, ki ga je prisotno občinstvo še prav posebno pozdravljalo. Za njim pa prav nič ne zaostaja — zlasti ne v rutini vožnje — g. Janez **Polak**, ki je prav tako s svojo drzno vožnjo navdušil občinstvo. Škoda je le, da je imel g. Polak majhno nezgodo, ker bi bil sicer dosegel celo boljši čas kakor pa najbolje plasirani v sportni kategoriji do 350 cm³, kar se je pokazalo že po prevoženem sedmem krogu, ko je prehitel Juleta Lapajneta. Prav tako veliko rutino za hitro vožnjo pa je pokazal slednjič tudi g. **Anžur**, ki je na svojem motorju dosegel kar dve prvi mesti, in to v kategoriji ljudskih motorjev do 100 cm³ in turnih motorjev do 200 cm³.

Po dirki so se vsi vozači sestali v gostilni Martinc, kjer jih je nagovoril predsednik motosekcije Hermesa dr. Lojze Čampa, nakar so bili razglašeni rezultati in razdeljena darila.

Še dve prvenstveni tekmi

V Kranju bodo gostovali Mariborčani, v Mariboru pa ČSK

V finalnem tekmovanju za prvenstvo LNP sta zaradi neugodnega termina 1. maja, ko so bile v Kranju in Mariboru prireditve oblastveno prepovedane, ostali neodigrani še dve prvenstveni tekmi, ki bosta na vrsti na jutrišnji praznik. Po eno tekmo morajo igrati še štirje kandidati izmed šestih moštev, ki so se borili za naslov prvaka LNP, in sicer:

V Kranju: Kranj in Maribor ob 16.30 in v Mariboru: Železničar in ČSK ob 14.30 na igrišču železničarja.

Za prvo mesto je sam naslov prvaka nobena izmed teh tekem ne bo več odločilnega pomena, kajti prvak podsaveza je že dokončno Čakovečki ŠK, ki ga ne more nihče več dohiteti. Tako se bo torej jutri odločalo le še o drugem in tretjem mestu, za katero prideta v poštev Maribor in Železničar, oba z 12 točkami. Vsekakor ima pri tem Maribor več izgledov, ker ima pač šibkejšega nasprotnika. Sicer pa bosta obe moštvi ne glede na doseženo mesto ostali tudi prihodnje leto v podsaveznem razredu.

V nekaj vrstah

Jutrišnji praznik so številni naši klubi izrabili za prijateljske tekme. Zanimivo je, da bo to pot največ srečanj z italijanskimi klubi, ki so postali v zadnjem času — menda zaradi majhne režije — najbolj pripravni nasprotniki.

Tako je zagrebški **Hašk** povabil na gostovanje **Fiumano** z Reke, s katero ima še nekaj starih računov in bi jih zdaj vendar že enkrat rad poravnal.

V Splitu bodo imeli v gostih precej dobro moštvo prve italijanske divizije **FC Livorno**, ki bo igralo jutri in v nedeljo. Ker je Hajdukov srednji napadalec Matošić z državno reprezentanco na poti v Belgijo, si bo Hajduk za ti dve važni tekmi izposodil enega izmed ligaških srednjih napadalcev. V ostalem pa se Hajduk pripravlja v prvi polovici junija za daljšo turnejo po Italiji ter misli prav tako, kakor Gradjanski igrati tudi z Ambrosiano.

Gradjanski je odpotoval v Milan, kjer bo jutri nastopil proti italijanskemu prvaku **Ambrosiani.** Njegova naloga je tem pomembnejša zaradi tega, ker mora zabrisati neugoden vtis, ki ga je naša državna reprezentanca zapustila v Genovi. »Purgerji« so vzeli s seboj Ralića in Vučilovskega iz Concordije, savezni kapetan Popović pa jim je za ojačenje poslal v Milan Urha in Jazbinška. Gradjanski bo tore precej močan in morda res ni pretiran račun ,da se bo morda res pokazal v boljši luči kakor naša državna reprezentanca.

Naši **»beli orli«** so že zapustili Genovo in preko Pariza odpotovali v **Bruselj**, kjer jih prihodnjo nedeljo čaka reprezentanca **Belgije.** Jutri bodo prisostvovali meddržavni tekmi med Francijo in Anglijo v Parizu, v petek pa nadaljevali pot na končni cilj. Kakor se zatrjuje, bo savezni kapetan proti Belgiji postavil nekoliko spremenjeno enajstorico, in sicer v napadu, ki mu v Genovi ni bil prav nič všeč. Napad bo najbrže igral takole: Šrpoš, Antolković, ePtrović, Tomašević, Perlić.

V tekmah za Davisov pokal so končali drugo kolo še v Marseilleu, kjer je Francija zmagala nad Monakom s 3:2, v Milanu pa so Italijani ostali v vodstvu proti Poljakom z 2:1. Kakor vse kaže, bodo tukaj zmagali Italijani, ki bodo nato v naslednjem kolu imeli za nasprotnika Francoze.

„Sodobna medicina in sport"

Uspelo predavanje zagrebškega zdravnika dr. A. Manzonija

V okviru strokovnih sestankov »Jug. kirurškega društva« sekcija Ljubljana je dne 10. t. m. predaval o temi: Sodobna medicina in sport« zdravnik zagrebške ortopedične klinike in znani sportnik dr. Aleksander Manzoni.

V zelo dobro obiskanem predavanju je orisal odnose medicine do sporta kot njihovo povezanost. Kakor si ne moremo več misliti modernega sporta brez pridobitev medicine — posebno v smislu urejenega treninga, prehrane in sportnih poškodb, tako je tudi sport s svoje strani oplodil medicinsko znanost. K razčiščenju mnogih vprašanj telesne konstitucije in vzdržnosti so doprinesle zadnje tri olimpiade. Posebno zadnja v Berlinu s svojo vzorno urejeno zdravstveno službo, ki jo je predavatelj sam proučil. Izkustva v inozemstvu bo seveda treba čimprej prenesti tudi na naša tla, kjer naj bi koristila naši razvijajoči se telesni vzgoji. Seveda moramo tudi tukaj prejeto dobro predelati in se predvsem ozirati na naše potrebe, ki se v popolnoma drugačnih razmerah pogosto močno razlikujejo od onih v drugih državah. Slepo oponašanje bi razvoju našega sporta le škodilo. S pozivom na sodelovanje medicine s sportom je predavatelj zaključil svoje enourno predavanje.

Sledila je projekcija številnih zelo zanimivih slik z zadnje olimpiade, ki so pojasnjevale predavateljeva izvajanja.

Srednješolski dvoboj med Mariborom in III. drž. real. gimnazijo je zopet preložen zaradi zaprek, ki so nastale v zadnjem hipu. Kakor kaže zdaj, bo najbrže izvedljiv dne 6. junija t. l.

Motoklub Ilirija Ljubljana in sekcija Kranj priredita na praznik v četrtek, dne 26. t m. celodnevni izlet na **Jezerski vrh** z odhodom ob 9. uri dopoldne izpred kavarne Evrope. Sekcija Kranj se pridruži v Kranju pred Staro pošto ob 10. uri dopoldne. Vsi ostali motoristi nujno vabljeni.

Kajak klub — Ljubljana obvešča članstvo, da bo drevi ob 20. v restavraciji »Pri Sokolu«, Pred Škofijo, članski sestanek ,na katerem se bo razpravljalo o bližnjem državnem prvenstvu na divjih vodah.

— **Ilustrovane sportske novosti,** št. 22. objavljajo na uvodnem mestu obširno poročilo o teniškem dvoboju za Davisov pokal med Jugoslavijo in Anglijo z značilnim naslovom: »Tudi ponosni Albion je moral pokleknititi«. Precej podrobno je dalje poročilo o nesrečni štirici, ki so jo prejeli naši nogometaši v Genovi, dalje so objavljeni še zanimivi članki o naslednjem svetovnem prvaku v nogometu, o skupščini zimskosportnega podsaveza v Zagrebu ,o sestavi naše waterpolo reprezentance za London in še mnogo drobnega gradiva v stalnih rubrikah. Posamezne številke so po 1 din.

Sokol in delu

X. vsesokolski zlet v Pragi

Vse prijavljence ponovno opozarjamo, da je zadnji rok za vplačilo potnih stroškov ter za zletne znake, potni vizum in zavarovanje, **1. junij;** do tega dne morajo vsi prijavljeni položiti v pisarni svojega društva in sicer:

telovadeče članstvo po 326 din,
netelovadeče članstvo po 341 din,
naraščaj po 294 din.

Vozni listek do obmejne postaje Kotoriba (38 din) si mora nabaviti vsak udeleženec sam.

Lastnik zletnega znaka ima med drugim tudi pravico do brezplačnega skupnega prenočišča. — **Kdor želi imeti privatno prenočišče ali hotelsko sobo, naj to nemudoma javi v pisarni svojega društva.**

Zdravo!
Meddruštveni odbor ljubljanskih sokolskih društev.

Delovanje Sokola v Št. Jerneju na Dolenjskem

Št. Jernej, 24. maja

Nedavno je sokolsko društvo uprizorilo narodno igro »Prisega ob polnoči«. Režiser br. Viktor Švigelj in igralci so vložili mnogo truda in zato ni čuda, da je igra doživela tako lep uspeh. Posebne pohvale so vredni novi igralci, ki so pokazali mnogo smisla za dramatsko umetnost. Če bo šlo tako naprej, bo sokolski oder v Št. Jerneju še dolgo slovel kot eden najboljših podeželskih odrov Krškega polja.

Spet se je pokazalo, da narodna igra še vedno privlači ljudi v gledališče. Tu je združeno vse: pouk in zabava, veselje in žalost. Zato priporočam: le z narodnimi igrami na podeželski oder!

Proslavili smo tudi materinski dan. Sokolska deca je pokazala svoje zmožnosti v igri, petju in telovadbi; prav malo ali pa nič ne zaostaja za odraslimi. Opaziti je bilo tudi mnogo kmetskih žena, ki so prišle najbrž opazovat one nesramnosti, ki so tolikokrat na jeziku naših nasprotnikov. Opazile pa so, da je vse govorjenje golo natolcevanje in najbrž bojazen zaradi širjenja sokolske ideje.

S telovadbo smo se preselili ven pod vedro nebo. Vsi oddelki od najmlajših do najstarejših pridno vadijo za letni nastop s čimer bomo podali svoj obračun. Le krepko na delo, da bo javni nastop 19. junija čim lepši in boljši. To priliko lahko izrabite Sokoli — ljubitelji prirode, da si ogledate »Vrata v dolino gradov«, Št. Jernej in prelepe Gorjance, ki že vabijo prve izletnike v svoje zeleno naročje. Zdravo!

Prvi sokolski zvočni film

Ljubljana, 24. maja

Upravi Sokolskega kina v Šiški se je posrečilo dobiti od saveznega prosvetnega odbora v Beogradu prvi sokolski zvočni film »Oj leti sivi Sokolec«. To je velik uspeh našega sokolstva na polju kulturno nacionalne vzgoje in velikega propagandnega pomena. Ta prvi zvočni sokolski film je bil posnet na Bledu l. 1934 v režiji br. Velje Popovića, bivšega starosta sokolske župe Skoplje in br. Mihajla Milanovića. Godbeno spremljavo je priredil za film savezni godbeni referent br. Svetolik Paščan, razvil pa ga je Higijenski zavod v Zagrebu.

Ta sokolski film prikazuje eno najvzornejših taborenj, kar jih je bilo v našem sokolstvu in ki ga je organizirala sokolska župa Novi Sad pod vodstvom br. Popovića. Film je izrednega vzgojnega pomena in se odlikuje po krasnih posnetkih naše divne Gorenjske, (Bled, Vintgar, izvir Savice, Triglav itd.). Mimo tega pa je ta film tudi zgodovinskega pomena, ker prikazuje obisk blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I Zedinitelja, Nj. Vel. kraljice Marije, tedanjega prestolonaslednika Petra ter kraljevičev Tomislava in Andreja Sokolov, taborečih na Bledu.

Iz splošnega vzgojnega vidika je ta film posebno za našo mladino odličen in zasluži največjo pozornost in priporočilo, tako da je celo prosvetno ministrstvo priporočalo ta film za šolsko mladino.

Ta prekrasni sokolski film se bo predvajal v sokolskem kinu v Šiški na praznik Vnebohoda in sicer ob 10. dopoldne za deco in naraščaj vseh ljubljanskih sokolskih društev (vstopnina 2 din), za drugo sokolsko članstvo in občinstvo pa tudi na praznik ob 15., 17., 19. in 21. (vstopnina 2, 4 in 6 din).

Opozarjamo na ta film vse društvene uprave in društvena načelništva, da poskrbe, da si bo mladina in članstvo ogledalo film v čim večjem številu.

Oškodovanci Privredne zadruge naj se javijo

Maribor, 24. maja

Vso preiskavo v zadevi Rožetove »Privredne zadruge« vodi sedaj preiskovalni sodnik pri okrožnem sodišču v Mariboru. Po sedanjih ugotovitvah je mogoče sklepati, da je afera »Privredne zadruge« ena največjih kar jih beleži mariborski povojni kriminal. V smislu dosedanjih ugotovitev so bili člani »Privredne zadruge« oškodovani za preko **tričetrt milijona dinarjev.** Da bi se preiskava olajšala in da bi se moglo čim točnejše ugotoviti, koliko članov je imela Privredna zadruga oziroma koliko so posamezni člani vplačali, je okrožno sodišče na predlog državnega tožilstva izdalo sledeči poziv:

»Vsi oškodovanci Glavne privredne zadruge r. z. z. o. z. Maribor, Tattenbachova ulica 2/I, se pozivajo, da se takoj prijavijo najbližji orožniški postaji ali policiji, kjer naj priglasijo svojo škodo. Stranke naj navedejo, ali so pristopile h »Glavni privredni zadrugi« neposredno, odnosno ali so bile prevzete od kake druge sorodne zavarovalne družbe. Stranke naj navedejo, koliko so izplačale na pristopnini, na premijah in drugih stroških, ter naj svoja izplačila eventualno podkrepijo z odrezki poštnih nakaznic«.

NAPOLEONOVA TAJNA LJUBEZEN

21

Zgodovinski roman

Saj ne zamerite, milostiva, da tako govorim. A vaša lastna blaginja me sili k temu. — Vselej, kadar koli je Jožefina opazila pri soprogu porajanje resničnega čuvstva, je napela vse moči, da je ostalo razmerje samo začasno. Ko pa tako dobro pozna Napoleona. Na pamet ga zna, bolje od mene in tudi bolje od vas. Z eno besedo, z eno kretnjo mu zagreni, kar ji ne ugaja, in ga stori malodušnega. Vi lahko priklepate cesarja s svojo mladostjo, z ljubkostjo, z razumom in s tisoč drugimi duhovnimi in telesnimi vrlinami, ki se jih sami ne zavedate. Vendar, ali je vse to dovolj v primeri s pastmi, ki vam jih nastavlja cesarica?«

Marija Walewska je pazljivo poslušala ministra. Njegove opombe jo bolijo, a žalijo je ne. Napoleon jo je navadil neposrednosti moškega izražanja.

»Gospod grof,« mu mirno odgovori, »nobenega vzroka ne vidim, zakaj naj bi bila cesarica tako ogorčena name. Vem, da sem kriva pred njo; tolikanj kriva, kakor ona misli, pa vendarle nisem, zakaj konec koncev ji Napoleona nisem vzela. Že davno ni več njen. Če se mu ne bi bila vdala jaz, bi si bil najbrže izbral kaj drugega. K Jožefini se ne bi bil vrnil. A konec koncev je njegova soproga in lahko si mislim, da mi ni naklonjena. Ko sem privolila v to, da me predstavijo v Tuilerijah, sem storila napako, in moj trdni namen je, da je nikoli več ne ponovim, ker je nočem še bolj užaliti.«

»V tem nimate prav, dovolite, da vam rečem.«

»Ne, nikoli več ne pojdem na dvor. Tak dvoumen položaj mi je mučen. Predrznost in dobrikanje, karkoli sem tam uganila, mi prav za prav ni šlo do živega. V zavesti, da ustrezam cesarju, sem vse to lahko prenesla; nočem pa pomnoževati tega, kar mi očita cesarica, še z novimi krivicami. Ne bom ji kljubovala. Nisem njena sovražnica. Naj me izkuša uničiti, ako hoče. Ne bom ji vračala napada za napad. Ničesar drugega si ne želim kakor to, da smem ljubiti Napoleona.«

»Jožefina ne pozablja...«

»Če bo po mojem ravnanju videla, da se ji ni od mene ničesar bati, bo — upam vsaj — izpremenila svoje mnenje.«

»O tem bi dvomil, grofica. Vaša pohlevnost Jožefine ne bo pomirila. V vaši udržanosti bo videla samo hinavstvo. Navzven je ljubezniva, v dnu duše pa nespravljiva. Ako vi ne uničite cesarice, bo cesarica uničila vas. Vaša dejanja, vaše besede in vaš molk — vse bo obračala sebi v korist. Čakala bo; saj je potrpežljiva. Skrbno bo izbirala sredstva— zvita je. Nobene podlosti se ne bo ustrašila, ker nima vesti. Edino sredstvo, s katerim se morete obvarovati, je v tem, da se ne branite, ampak sami napadete in jo prvi zadenete.«

»A kaj morem storiti?«

V njenem glasu je rahel trepet, ki napoveduje solze.

Fouché se primakne bliže k nji:

»Kaj morete? Sami — malo; preveč prostodušne dobrote je v vas. Toda z menoj dosežete vse. Pomagati vam hočem z vsemi svojimi močmi, z vsem srcem in — konec koncev tudi to ni brez pomena — z vsem zanimanjem. Moj položaj je isti kakor vaš: Jožefina me hoče spraviti s poti. Med njo in menoj ni sprave. Med nama je neusmiljen, očiten boj, dokler ne obleži eden izmed naju na tleh. Ako ne dosežem, da jo mož zavrže, bo zapodil mene. Dve leti je, kar delam na ločitev. Že nekajkrat bi se mi bilo skoraj posrečilo, a Jožefina se je vselej spet polastila svojega moža. Bil sem sam zraven Napoleona, brez zaupne opore. Boj je bil neenak. Danes sem pa porok za uspeh, če le vi hočete; pomagajte mi in ubogajte moja navodila! Preden mine pol leta, bo cesarica izgubljena. Napoleon je že naveličan njene ljubosumnosti, njene dvomljive okolice in njene zapravljivosti. Ne bo ga težko potrditi v tem čuvstvu. In nekaj bi utegnilo vso stvar zelo pospešiti: če bi vi dobili otroka, bi Jožefina še tisti mah doigrala!«

To pot je Fouché odkril svoje karte. A kako bo Marija Walewska sprejela njegov skrbno premišljeni, po načrtu stopnjevani in neomejeno odkriti govor? Ali bo privolila v ponudbo?

Na prvi mah je podoba, kakor da se vobče ne bi menila zanj in bi odgovarjala samo na zadnje besede:

»Če pride do te ločitve, kaj mi more dati takšnega, da nimam že zdaj? Ali bi me potem cesar še bolj ljubil? Morda bi imela cesarica po ločitvi več vpliva nanj kakor danes. Žal bi mu bilo, da jo je izgubil, in kdo ve, morda ne bi bil več tako moj.«

To je odgovor ljubeče žene, ki misli samo na ljubezen. Vkljub svoji siceršnji obrzdanosti Fouché ne more premagati razburjenja:

»Mar ste otrok?« vzklikne skoraj togotno. »Kadar bo Jožefina odstranjena, bo prestol prost! Prestol bo vaš! Marija Walewska bo cesarica Francozov in kraljica Italije!«

Bleda od razburjenja vstane in reče:

»Jaz — cesarica? Na to mislite?«

»Samo na to mislim«, odvrne Fouché, ki se je spet pomiril.

Marija sede nazaj. Kakor omamljena je. Ona, ne, ona ni še nikoli pomislila na to. — A tedajci ji položi ženski nagon vprašanje na jezik:

»Čemu bi radi strmoglavili cesarico, sicer izprevidim, vendar — zakaj vam je do tega, da bi prav jaz zavzela njeno mesto?«

»Samo en razlog imam — a ta je dovolj ogromen. Rad bi imel v svoji gospodarici prijateljico, vredno vsega spoštovanja, ne pa sovražnice, ki jo zaničujem. Oh, madame, kolikšne upe odpira tak dogodek! Pomislite, kaj bi storil Napoleon, če bi vedel, da mu je pričakovati rodnih dedičev, in bi bil v svoji duši srečen in pomirjen! Kako bi se okoriščal z izkušenostjo ministra, kakršen sem jaz, ki že dvajset let pretikam po vseh kotičkih Francije in vem, česa je treba za njeno veličino! Naj se vaša skromnost še tako upira, a zelo bi se motil, ako ne bi to, da sedete vi na prestol, izpremenilo vsega obličja Evrope in vseh njenih usod.«

MALI OGLASI

Kam pa, kam?

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Na Kurešček

vozi avtobus ob zadostni prijavi na praznik 26. t. m. ob 8. uri izpred Mestnega doma. Prijave telefon 36-98 12848-18

Službo dobi

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Mesarskega pomočnika

(sekača) vojaščine prostega in neoženjenega, sprejme Ivan Javornik, Domobranska c. 7, Ljubljana. 12499-1

Mlad perfekten sluga

samski, prost vojaščine, vešč serviranja, pospravljanja, likanja, z znanjem slovenskega in nemškega jezika in z dobrimi spričevali dobi takoj stalno službo v gosposki hiši na deželi. Ponudbe s sliko je poslati na ogl. oddel. Jutra pod šifro »Sluga«. 12590-1

Vrtnar

samostojen in sposoben samski dobi službo takoj. Istotam sprejmemo vrtnarskega delavca, ki se spozna na vrtnarska dela. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Vrtnar« 12758-1

Dobra frizerka

dobi stalno mesto. Ponudbe pod šifro »Dobra moč 77«. na ogl. odd. Jutra. 12884-1

Brivski pomočnik

starejši, dober in hiter, — dobi takoj mesto. Brivec Weiss, Maribor, Koroška c. 52. 12881-1

Modistko

sprejmem za stalno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stalna«. 12865-1

Hišnika

vpokojenca, zakonca sprejmem. Življenjski opis na ogl. odd. Jutra pod šifro »Vesten hišnik«. 12861-1

Službe išče

Vsaka beseda 50 par, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din, najmanjši znesek 12 Din.

Brivski pomočnik

star 23 let, dober delavec in bubistrižec, išče službo 1. junija ali takoj. Gre tudi na deželo. — Nemec Adolf, Koroška 52, Maribor. 12880-2

Trgovski potnik

kolonialne stroke z večletno prakso, dobro vpeljan želi stalno službo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Soliden« 196-2

Lesni manipulant

izprašan gozdni čuvaj, z daljšimi spričevali, 48 let star, išče službe. Kumpare Rudolf, Uršna sela, Novo mesto. 12851-2

Vajenci(ke)

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

16 leten fant

močan, nadarjen in zdrav, se želi izučiti v trgovini v mestu ali na deželi. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Veselje«. 12875-44

Vajenca

za pekovsko obrt, zdravega in krepkega, poštenih staršev, sprejme Alič Josip, pekarna Vir 30, pošta Dob pri Domžalah. 12863-44

Zaslužek

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Dober zaslužek

za moške in ženske. Pogoj dober govornik. Ponudbe Komers, poštni predal 157. 12886-3

Prodam

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Dalije, gladijole,

begonije, potonke, kane, lilije, irise, vse originalne holandske gomolje, nudimo vsled pozne sezone po znižanih cenah. Priporočamo tudi cvetlično seme za poletje. Sever & Komp., Ljubljana. 12333-6

Parni kotel

s 100 m2 ogrevalne površine, parni stroj stabilni 120 do 150 KS, parni stroj stabilni 60 do 80 KS. Vse kompletno na ogled vsak dan v pogonu. Vse v zelo dobrem stanju, ugodno na prodaj. Jostp Novak, — Grubišnopolje. 12488-6

Beli semiš čevlji

skoraj popolnoma novi, z nizko peto, za deklico št. 37 poceni naprodaj. Pogleda se v ogl. odd. Jutra. 12853-6

Več otroških vozičkov

lepih, športnih in globokih poceni naprodaj pri »Prometa«, (nasproti križanske cerkve). 12878-6

Trgovsko opremo

prodam radi selitve. Ponudbe poslati obratno, na podružnico Jutra Jesenice pod značko »Ugodno«. 12849-6

Kupim

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Letve in konične deske

stalno kupujem. Dobaviteljі s splavi naj se javijo na naslov Milivoj Dj. Dobričić, Veliko Gradište (Dunavska banovina). 12533-7

Fižol

nizki in visoki dajemo v vzgojo in plačamo v jeseni za pridelek din 5 za nizki in din 8 za visoki fižol. — Sever & Komp., Ljubljana. 12713-7

Episkop

z dobro lečo, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod značko »Leča — dober risar«. 12836-7

Kolesa

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Kolesa - motorji

vsi nadomestni deli, velika izbira, nizke cene. Trgovci, mehaniki, zahtevajte cenike. REMEC OSKAR, Ljubljana, Dolenjska c. 5. 12874-11

Pohištvo

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Lepo spalnico

(bobingsfurnir) zelo poceni proda tudi proti hran. knjižici Matija Andlovic, mizarstvo, Ljubljana, Komenskega ul. 34. 12871-12

Jedilnico

(kredenca, miza, stoli) klavir, ugodno prodam. Tudi na obroke. Poizve se: Gregorčičeva 17B, I. nadstr. 12857-12

Pridelki

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Seno

sladko in polsladko, fco. vagon naloženo, kupi — Kirbiš, Celje. 12844-33

Stroji

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Ideal Perplex mlin

fabrikat G. Luther A. G. Braunschweig za mlet je vseh vrst kosti, lesa žitnih odpadkov itd. spojen s 6 HP elektromotorjem kompletno z — mlevsko omaro prodam. Vprašati: H. Vielhaber, Maribor. 12785-29

Kapital

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Bančno kom. zavod

MARIBOR

Aleksandrova cesta 40 kupi takoj in plača najbolje hranilne knjižice bank in hranilnic vredostne papirje: 3% obveznice, bone, srečke, delnice itd. valute vseh držav. Prodaja srečk državne razredne loterije 174-16

Hranilno knjižico

Mestne hranilnice v Ljubljani cca 160.000 din, prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »N. R.« 12820-16

Hranilne knjižice

3% OBVEZNICE VREDNOSTNE PAPIRJE VOJNO ŠKODO vnovčuje po najvišji ceni in takojšnjemu izplačilu Koncesijonirana trg. agentura za bančne posle AL. PLANINŠEK. Ljubljana, Beethovnova 14. Telefon 35-10. 220-16

Lokali

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Frizerski salon

za dame in gospode, na prometni točki, prodam takoj. Ponudbe na mariborsko podružnico Jutra pod »Maribor«. 12879-19

Sobo odda

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Garsonjero

v centru, oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12885-23

Opremljeno sobo

s hrano, oddam gospodu ali gospodični 1. junija. — Ogledati dopoldne ali od 15. ure dalje. Prule, Sokolska ul. 5. 12819-23

Opremljeno sobo

s posebnim vhodom v sredini mesta, oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12859-23

Sobe išče

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Sobo

išče potnik, kateri potuje večkrat skozi Ljubljano, pri neodvisni gospe, katera si želi diskretnega prijateljstva. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Lepa soba«. 12852-23a

Sobo

udobno, lepo opremljeno in zračno, s souporabo kopalnice, s separatnim vhodom, event. z oskrbo išče boljši, stalen gospod. Cenj. ponudbe pod »Kopalnica pogoj« na ogl. odd. Jutra. 12854-23a

Naročniki »JUTRA« so zavarovani za 10.000 Din.

Izgubljeno

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Gospod N. N.

naj pride radi površnika, kateri je bil pomotoma zamenjan v Korytkovo ul. 3. 12856-28

Dražbe

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Javna dražba

raznega pohištva, stroja za cufanje žime, pisalnih in šivalnih strojev, posode, slik itd. se vrši dne 27. t. m. ob 15. uri v skladišču tvrdke ABC, Ljubljana VII., Medvedova c. 8, telefon 24-44 poleg gor. kolodvora). 12876-32

TEL. 2951
DRVA PREMOG
IV. SCHUMI
DOLENJSKA CESTA

KLIŠEJE
ENO IN VEČBARVNE
Jugografika
SV. PETRA NASIP ST. 23

Tisoče zahval prejema »MORANA«

Zakaj morajo trpeti dojenčki na kožnem vnetju in nadležnih izpuščajih?
Zakaj morajo trpeti matere, da jih pri dojenju deteta mučijo razpokane in razbolele prsi?
Zato, ker matere še ne vedo za hitro in zanesljivo pomoč, ki jo nudi obema edino

pravo rastlinsko mazilo

„OKAMA"

Dobi se v lekarnah in drogerijah, škatlica Din 8.—. Razpošilja proti predhodnemu nakazilu 10 dinarjev (tudi v znamkah):

Lekarna Mr. J. Oblak, Št. Vid nad Ljubljano.

ZANESLJIV VODIČ

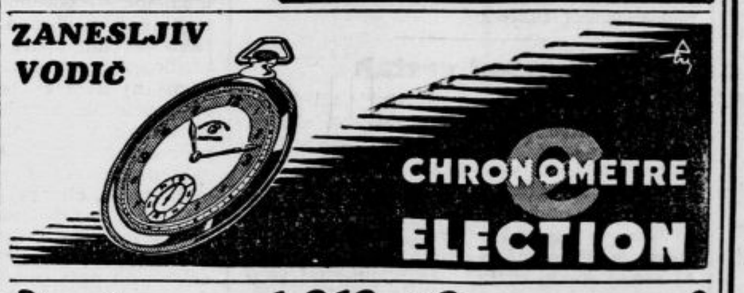

Avtomobilisti, pozor!

IZVENKARTELNI BENCIN

liter Din 5.20

pri črpalkah tvrdke

AVG. PEČNIK

DUNAJSKA CESTA — STOŽICE — JEŽICA

PASARJA

popolnoma veščega in samostojnega v svojem delu SPREJME večje podjetje v Dravski banovini. — Ponudbe z vsemi zahtevki je poslati na oglasni oddelek »JUTRA« pod: »H. D. 4«.

Kako je Ptuj sprejel bolgarske pevce

Vsi narodno zavedni Ptujčani so izobesili na čast našim bratom, plovdivskim pevcem, državne trobojnice. Že zgodaj pred napovedano uro se je zbirala pred mestno hišo ogromna množica ljudstva, da čim dostojneje pozdravi prišlece. Z neznatno zakasnitvijo sta privozila pred mestno hišo dva moderna avtobusa. Plovdivčani so izstopali med sviranjem godbe in navdušenim pozdravljanjem zbrane množice. Po igranju bolgarske himne je povzel besedo župan Remec, ki je v lepih besedah pozdravil bratsko društvo. V dahko razumljivi bolgarščini pa se je zahvalil predsednik g. Pešev. Pod spretnim vodstvom dirigenta g. Kočetova so Bolgari ubrano odpeli našo himno. Zelo sta goste navdušila romantični ptujski grad in muzej, napolnjen z rimskimi znamenitostmi.

Višek je dosegel koncert v gledališču, ki se je tudi tokrat pokazalo premajhno za take prireditve. Aplavz in navdušenje občinstva, posebno mladine, ki je obsipavala oder s cvetjem, sta se stopnjevala od pesmi do pesmi. Posebno prisrčno je bil sprejet g. Pešev, ki se je zahvalil g. Gorjupu za lovorjev venec. Njegove iskrene besede, posetno že tiste, ki so proslavljale oni dan 1933. leta, ko sta sklenila blagopok. kralj Aleksander in car Boris pakt večnega miru in sodelovanja Južnih Slovanov so rodile take ovacije, kakršnih Ptuj še ni doživel. Vseslovanska himna »Hej Slovani«, ki jo je pelo vse občinstvo, je zaključila nad vse lepi koncert. Po koncertu se je razvil sprevod, v katerem so korakali bolgarski bratje, objeti od bratskih slovenskih dijakov. Vrhunec so dosegli vzkliki, petje in vsa manifestacija pred Narodnim domom, kjer je bila bratom pripravljena večerja. Tudi tu so se po večerji v veselem razpoloženju vrstile napitnice in je bilo mnogo vzklikanja kralju, carju in obema domovinama.

Kar žalostni so se gostje odpravljali na svoja prenočišča, kajti videlo se jim je, da bi radi še nekaj ur preživeli med dragimi brati.

Iz Krškega

kr— **Prometna nesreča.** Pretekli četrtek je zadela huda nesreča posestnika Jožeta Štiha z Broda pri Sv. Križu. Vozil je s parom volov po državni cesti skozi Malo Mraševo tako nerodno z leve na desno, da se je zaletel vanj neki zagrebški avtomobilist. En vol je bil pri priči ubit, druga je poškodovan; avto je bil onesposobljen za vožnjo, dočim je dobil Jože Štih vse polno hudih poškodb. Prvo pomoč mu je nudil banovinski zdravnik iz Kostanjevice dr. Ivanišević, ki je poslal Štiha nato v brežiško bolnico. Šofer je ostal zdrav.

kr— **Požar.** Na Brezju pri Raki je pred kratkim zgorela nova niti docela izgotovljena koča Karoline Butarove v času, ko je bila slednja odsotna na Štajerskem, njen mož pa je ležal v krški bolnici. Zanimivo je vsekakor, da je na istem mestu uničil ogenj sedaj že tretjo hišo

KOLESA znamke „AXO"

v prvovrstni kvaliteti in lepi izdelavi, kupite ugodno pri

H. SUTTNER,

LJUBLJANA, ALEKSANDROVA 6.

Zahtevajte brezplačen cenik. — Ugodni plačilni pogoji!

Do din 60.000.—

sezijskega posojila iščemo za izredno dober posel. Velik del blaga že v naprej razprodan. Nudimo popolno varnost in soudeležbo na zelo velikem dobičku. — Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod: »Edinstvena priložnost«.

Diabetiki in debeluhi:

Kruh, zdravniško priporočen in izdelan po metodi dr. Senftnerja, z dodatkom bilinskega insulina, lahko uživate dvakrat toliko, kakor navadnega kruha in je naprodaj le v parni pekarni

KIRBIŠ — CELJE

Naše gledališče

DRAMA

Sreda, 25.: Lopovščine. Premierski abonma.
Četrtek, 26.: Izpit za življenje. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.
Petek, 27.: Ženitev. Red Četrtek.

Šnuderlovi trije skeči z epilogom »Lopovščine«. V jedrnato obliko zajeti dogodki, slikajo ljudi, ki jih je življenje na čuden način zvezalo ter prisililo, da so zagrešili lopovščine. Namen pisatelja — ki gleda na življenje s stališča, da je vse relativno — je bil pokazati dvoličnost vsakega dejanja.

OPERA

Sreda, 25.: Don Juan. Red Sreda.
Četrtek, 26.: Seviljski brivec. Gostovanje italijanskega tenorista Christyja Solarija. Izven. Cene od 50 din navzdol.
Petek, 27.: Zaprto.

Svetovno znana Mozartova umetnina »Don Juan« je v izvajalskem oziru izredno zahtevno delo ter stavi sodelujočim zelo težke, toda umetniško silno zanimive naloge. V naslovni partiji Primožič, Leporello je Betetto, Oktavio Gostič k. g., Komtur Petrovčič, Masetto Kolacio, donna Ana Oljdekopova, Elvira Vidalijeva, Zerlina Nollijeva. Dirigent dr. Švara, režiser ravnatelj Polič.

Opozarjamo na gostovanje glasovitega tenorista Christyja Solarija v četrtek 26. t. m. Pel bo grofa Almavivo v Rossinijevi operi »Seviljski brivec«. Kolacio bo nastopil prvič na našem odru v vlogi Figara, Nollijeva bo pela Rossino, Betetto in Zupan pa bas-buffo partiji. Seviljski brivec spada med prvovrstno podane opere, v katerih se posebno odlikujejo vsi sodelujoči. Ker vlada za gostovanje Solarija veliko zanimanje, priporočamo nakup vstopnic v predprodaji.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sreda, 25.: Zaprto.
Četrtek, 26.: Ob 20. Pod to goro zeleno. Znižane cene. Zadnjič.

RADIO

Podrobne sporede vseh evropskih radijskih postaj in obilo zanimivega branja dobite v tedniku za radio, gledališče in film »NAŠ VAL«, Ljubljana, Knafljeva ul. 5.

Sreda, 25. maja

Ljubljana 12: Musorgskijeva simf. suita slike z razstave (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Ura lahke glasbe (šramel »Škrjanček«). — 14: Napovedi. — 18: Mladinska ura: Glasbeno oblikoslovje (dr. A. Dolinar). — 18.40: Umetnostni spomeniki na Dolenjskem (g. Jože Gregorič). — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura: Tri faze v razvoju zagrebškega gledališča. — 19.50: Šahovski kotiček. — 20: Koncert zbora »Glasbene Matice«. — 20.45: Jos. Haydn: Godalni kvartet v d-duru op. 64 (plošče). — 21: Nastop tamburaškega septeta. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Veseli češki pevci in godci (plošče).

Četrtek, 26. maja

Ljubljana 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Vesel pozdrav (plošče). — 9.45: Verski govor (g. Jože Jagodic). — 10: Prenos cerkvene glasbe iz stolne cerkve v Ljublj. — 11: Otroška ura: Teta Marička kramlja in prepeva. — 11.30: Koncert s sodelovanjem gdč. Štefke Korenčanove in Radijskega orkestra. — 13: Napovedi. — 13.20: Plošče po željah. — 17: Kmet. ura: O zatiranju peronospore. — 17.30: Radijski orkester, vmes poje g. M. Mesesnel, pri klavirju prof. M. Lipovšek. — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura: Sokolsko predavanje. — 19.50: Prenos majniške pobožnosti iz trnovske cerkve. — 20.30: 90 minut zabave (brata Goloba in Radijski orkester). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Plesni zvoki (plošče).

Beograd 17.30: Narodni napevi, violina in harfa. — 20: Klavirski dueti. — 20.45: Narodne pesmi. — 21.15: Opera »Mozart in Salieri«. — 22.20: Plesna muzika. — **Zagreb** 17.15: Orkester. — 20: Narodni običaji. — 20.30: Kakor Beograd. — 22.20: Ples. — **Praga** 19.20: Pester spored. — 20: Lahka glasba. — 20.30: Zvočna igra. — 21: Orkester. — 22.20: Pester majski spored. — **Sofija** 18: Vojaška godba. — 19: Narodne pesmi in orkester. — 20.45: Pester glasbeni spored. — 22: Lahka in plesna muzika. — **Dunaj** 11.45: Orkester. — 15.30: Trio kitar. — 16: Lahka godba. — 18.20: Plošče. — 19.10: Male skladbe velikih mojstrov. — 20: Večer za gospode. — 22.40: Koncert orkestra. — 24: Nočni koncert. — **Berlin** 19.25: B. Gigli poje (plošče). — 20: Dež za soncem mora priti... — 22.40: Kakor Stuttgart. — 24: Kakor Dunaj. — **München** 19.30: Veseloigra z gora. — 21: Ura nemške glasbe in literature. — 22.45: Kakor Stuttgart. — 24: Nočni koncert. — **Stuttgart** 19.10: Operna glasba. — 20.30: Lahka glasba. — 22.30: Nemška lahka in narodna glasba. — 24: Skladbe R. Straussa in Čajkovskega.

JANKO TIČEK IN NJEGOV OČE

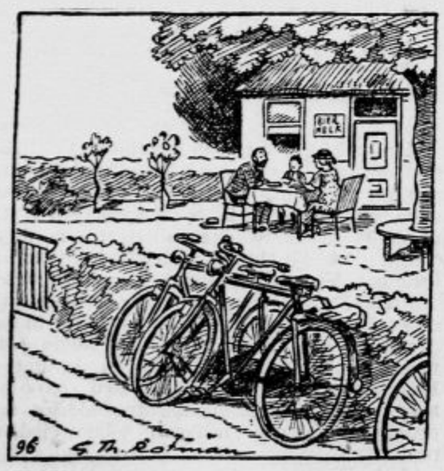

96

Med tem dirjanjem sta Janko in oče zdajci opazila tri kolesa, prislonjena k živi meji kraj poti. Bila so last rodbine, ki se je na vrtu gostilne onkraj seči gostila s kavo in potico...

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.